

VESTNIK

ISKANJE VRELCA MLADOSTI

Murska Sobota, 23. maja 1991 • Leto XLIII • Št. 20 • Cena 20 din

Maj, za mnoge po koledarju najlepši mesec, je vsakokrat tudi v znamenju mladosti. Tiste mladosti, ki dobesedno kipi od veselja in optimističnega pričakovanja, čeprav morda zavitega v meglo. Dokler je človek mlad, namreč zida gradove v oblake. Zanj ni skoraj

človeštva: stari možje in ženske vsi drhteči mukoma lezejo v bazen. Njihov pogled je ugasel, telesa so ovenela, nekatere morajo nositi. Na drugi strani stopajo iz kopeli mladi in sveži, žareči in poželenja vredni. Večno hrepenenje po mladostnem vrelcu: rockovski pevec Michael Jackson se prha s kisikom, da bi ušel minljivosti.

Papež Pij XII., Winston Churchill in Konrad Adenauer so si dali vcepljati celice še nerojenih jagenčkov, da bi ostali mladi. Drugi se zanašajo na ginseng, česnovne pilule in na velikanske doze vitaminov, ali pa na hormon HGH, ki pospešuje rast in je baje pred kratkim dvanaštim ameriškim starcem dal novo moč.

Kaže, da je vrelc za pomladitev danes potrebnejši, kot je bil kadarkoli. Naša družba sivi, politikom pa bi bilo treba vcepljati vsaj nekaj modrosti, če nečemo vsi skupaj pasti v velikansko brezno, iz katerega je težko najti pravi izhod. In kako v teh neprijetnih razmerah mladim dovolj prepričljivo dokazati, da so v cvetu življenja, ko pa se morajo iz dneva v dan spopadati z raznimi tegobami. Venomer namreč slišijo, da se možnosti mladih za zaposlitev krčijo, da se delež mladih brezposelnih nenehno povečuje. Ker so mladi iskralci zaposlitve, ki niso opravili pripravnosti oziroma še niso bili zaposleni več kot šest mesecev, tudi ob brezposelnosti brez pravic socialne varnosti, je njihova črnogledost ob načrtovanju svetlejše prihodnosti le še pobožna želja. In ker mnogokrat izpadejo iz konkurence pri dodeljevanju stanovanj, se njihove sanje razblinijo kot milni mehurčki.

Spoštujte mlada življenja! Zato ne dopustimo, da bi se z izpostavljanjem njihovih mladih življenj urejale notranje zadeve v Jugoslaviji.

Če si na mladino lahko ponosen, o čemer zgovorno pričajo njihovi visoki dosežki na različnih področjih udejstvovanja, potem ni veličastnejšega občutka, ki ti vlija novega poguma; tako potrebnega v iskanju vrelca mladosti novonastajajoče države Slovenije.

Milan JERŠE

Javna tribuna v KS Bistrica

Uredništvo VESTNIKA nadaljuje z obiski v krajevnih skupnostih v Pomurju. Po Fokovcih, Stari Cesti in Apačah je tokrat na vrsti javna tribuna v KS Bistrica, ki bo jutri (24. maja) ob 20. uri v vaškem domu na Gornji Bistrici.

Vabljeni so vsi, ki jih zanimajo vprašanja šolskega prostora, urejanja okolja, financiranja krajevnih skupnosti, regulacije zemljišč, usode Bobrov idr. V ta namen je uredništvo Vestnika povabilo na tribuno tudi predstavnike občinskih služb v Lendavi in nekatere druge, s katerimi se želijo srečati Bistričani.

—aj

ČE DIJAK NA STAVKO GRE

Med dijaki, predvsem četrtošolci, je te dni (in morda še vedno) spet vrelo, kot morda še nikoli. Ne le da so bojkotirali pouk, torej stavkali, ampak so zlasti v Ljubljani svoj protest zaradi zaključnih izpitov izražali tudi z blokado cestnega prometa ter še z nekaterimi drugimi nepričakovanimi oblikami protesta. Ta nemir je seveda zajel tudi pomurske srednješolce, čeprav ne vseh enako in tako »bojevito«. Morda bi lahko dejali, da so bili še najbolj zagriženi gimnazijci.

Kamen spotike so torej zaključni izpiti, za katere dijaki pravijo, da so bili pomanjkljivo obveščeni o tem, kdaj, kako in zakaj jih bodo morali sploh opravljati. Prav tako se hudujejo zaradi neusklajenosti zaključnih izpitov na srednjih šolah ter diferencialnih in sprejemnih izpitov na univerzah. Poleg tega trdijo, da niso bili seznanjeni s tem, ali so katalogi znanj nujni tudi zanje ali šele za tiste, ki bodo leta 1995 opravljali namesto zaključnih izpitov mature — tako kot je bilo to pred uvedbo usmerjenega izobraževanja in kot je to praksa v večini razvitih evropskih državah.

To so potemtakem glavni razlogi za stavko četrtošolcev, marsikje pa so se jim pridružili tudi tretješolci. Lahko bi rekli, da so njihova opozorila v precejšnji meri upravičena. To, da naj bi morali nekateri dijaki v približno 14 dneh opravljati tako zaključni kot diferencialni in sprejemni izpit, je res precej čudno. In zakaj sploh zaključni izpit, če potem le-ta nič ne pomeni pri sprejemu na univerzo? Vprašanje pa je, ali res ta nesrečni zaključni izpit ni smotrno za tiste, ki po srednji šoli ne bodo šli študirat, saj je vendar treba ob koncu šolanja zaokrožiti izobraževalni proces in preveriti znanje. Le-to lahko tudi študentom samo koristi.

Upajmo, da bodo dijaki in šolska oblast (pa še kdo) na drugi strani vendarle našli izhod iz te nevarne igre, ki diši tudi po političnih kartah.

Nekateri so namreč kaj hitro ugotovili, da si je možno v tej igri pridobiti volilne glasove.

Jože Graj

nobene prave ovire, da ne bi dosegel zelenega cilja. Zato ne pravimo zaman, da je mladost norost, čez jarek skače, kjer je most. Pa če želimo to priznati ali ne: na mladih svet stoji.

Ko je bil Lucas Cranach starejši star 74 let, je upodobil sanje

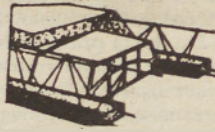
PROPAD STAREGA MORA POMENITI ZAČETEK NOVEGA

stran 3

DA IZ JUGOSLAVIJE NE BI ODŠLI GOLI IN BOSI — Tako smo naslovili tokratno aktualno temo o slovenskih osamosvojitvenih zakonih. Ker je 26. junij, rok za osamosvojitve Republike Slovenije, blizu, je treba pohiteti s sprejemanjem teh pomembnih dokumentov. Podrobneje lahko o tem berete

na 4. strani.

GRADITELJI POZORI!

GRADIS d. o. o.
Novo selo Rok, R. Končara 18 — Čakovec,
tel. (042) 811 685 podjetje za proizvodnjo in prodajo:
• strojni nosilci
• stropna polnila
• in ostali gradbeni materiali
Delovni čas od 7. do 16. ure.
• zelo ugodne cene • dobava tako: • večje količine dostavimo na dom brezplačno

VSE IMATE,

manjka vam le

**DOBRA MOTORNA
VRTNA KOSILNICA**

tudi to lahko imate!

Ameriške kosilnice MURRAY so vam na voljo po ugodni ceni v prodajalnah:

DOM TEHNIKE in agrooprema pri avtobusni postaji M.S.

Potrošnik

Nudimo možnost plačila na obroke!

Vestnikov koledar

23. maj, četrtek, ŽELJKO
24. maj, petek, SUZANA
25. maj, sobota, URBAN
26. maj, nedelja, ZDENKO
27. maj, ponedeljek, JANEZ
28. maj, torek, EMIL
29. maj, sreda, MAGDA

Maj

Sonce stopi v znamenje Dvojčkov 21. maja.
28. maja bo luna v znamenju ščipa.

V drugi polovici tedna se bo vreme spet poslabšalo in ohladilo.

Pregovora
Če se Urbanu sonca zahče, bo tudi polje suha in vroče.
Če je Urbana lepa, rada suši se polje seno.

VREME

ŠPORTNO DRUŠTVO STOJNCI PRIREJA

Prireditev bo v nedeljo, 26. maja 1991, ob 14. uri na nogometnem igrišču v Stojncih. Če bo slabo vreme, bo prireditev naslednjo nedeljo.

Zabaval vas bo ANSAMBL PREROD!

SUPER TOMBOLO S SUPER NAGRADAMI:

• MONTAŽNA HIŠA
• 5 AVTOMOBILOV YUGO

• VEČ LEPIH DOBITKOV (Tomas colibri, barvni televizor, krznena jakna, štedilnika, hladilnik, zamrzovalna skrinja...)

Iz Zagreba piše

»Ubili bomo ustaša Mesića«, se je v času zadnje farse v palači federacije ob nepotrdivi 57-letnega diplomirane pravnika Stjepana Mesića za predsednika državnega predsedstva, slišalo na četniškem protestnem zborovanju pred stavbo zvezne skupščine v Beogradu. V konici hrvaške oblasti, ki jo velikosrbska politika zmerja z ustaštvom, pa so sami partizanski borci. Med nje spada tudi Stjepan Mesić, ki ga je na začetku vojne kot 7-letnega otroka na ramenih nosil zdajšnji minister za notranje zadeve Hrvaške Josip Boljkovac, za siedenega pa donedavni član hrvaškega predsedstva, zgodovinar prof. dr. Dušan Bilandžić pravi, da je po naravi bolj podoben materi Tereziji kot prvemu hrvaškemu policistu.

Mesić izvirajo iz danes nemirne Like. Stjepanov ded je bil pet let Leninov bорец, torej rdečearmejec, in je po prihodu iz Rusije prodal kmetijo na obronkih Kapele ter kupil ohišnico v Slavoniji Orlovici. Tako so Ličani postali Slavonci, ustavni predsednik predsedstva SFRJ Stjepan Mesić, ki ga prijatelji že od mladosti kličejo s Stipetom in

Molzenje kozlov skozi sito

nima nič proti, če se to ime pojavlja tudi v časopisih, pa še zdaj rad izgovori kakšno liško modrost. Tako kot jo je po zadnjem prihodu iz Beograda, ko je cirkus v državnem predsedstvu označil kot molzenje kozlov skozi sito. Tako kot so bili Mesići po očetovi strani komunistično usmerjeni, so bili po materini Radičevci, se pravi pristaši Radičeve in Mačkove kmečke stranke. Kot taki so oboji bili v prvih partizanskih vrstah Slavonije — in umirali: najprej sta padla Stipetova babica in ded, potem strici, tete in drugo sorodstvo. Menda je bilo okoli 40 Mesičev, ki jih je zadela fašistična, ustaška krogla. Prav toliko, kot naj bi ustaši poklali članov družine sedanjega načelnika generalstaba JLA generalpolkovnika Blagoja Adžića, s katerim si je Mesić v lašah od svojega prihoda v Beograd na mesto člana državnega predsedstva. General Adžić je namreč od začetka oborožene vstaje kninskih Srbov 17. avgusta prav Mesiću, tedanjemu predsedniku hrvaške vlade izjavil, »da bo vojska brez milosti posredovala, če bo padla samo ena srbska glava«.

No, ko je bil mladi Mesić še komunist in je po končanem študiju prava in pravosodnem izpitu prevzel funkcijo predsednika občinske skupščine Slavonska Orlovica, je sklenil zakonsko zvezo z vzgojiteljico Milko, ki je potomka srbsko-ukrajinskih staršev. Ta podatek kaže omeniti zaradi nenehnih zahtev srbskega lobija in njegovega miniranja državnega predsedstva, da naj Hrvati pošljejo v Beograd, na funkcijo predsednika državnega predsedstva primernejšo osebo od »razbijalca Jugoslavije« oziroma »ustaša Mesića«. Stipe Mesić, ki spada med redke politike onstran Kolpe, s katerim je lahko zelo hitro vzpostaviti kontakt in je tako rekoč ob vsakem času pripravljen za časopisni pogovor, sam priznava, da sta v njem od mladosti pomešali komunisti in radičevski ideji. Po »sekanju knezov«, ko so ga na procesu zaradi nacionalizma obsodili na dve leti strogega zapora, ker je bil orahovski župan, pa so pri Mesiću prevladovala ideje miroljubne politike.

PETER POTOČNIK

KO SRB OBRNE HRBET HRVATU — Predsedstvo zvezne države ostalo brez turnusnega predsednika. Stipe Mesić (levo) je tudi pri drugem glasovanju ostal brez potrebne podpore — srbsko-črnogorske koalicije, ki jo vodi dosednji predsednik predsedstva SFRJ dr. Borisav Jović (desno). Telefoto: Tanjug

Deset uspešnih let Mitterranda

Francoski predsednik Francois Mitterrand je lahko zadovoljen z desetletno inventuro svoje predsednikovanja, saj se država lahko pohvali s trdnim gospodarstvom. Ob tem je pokazal tudi veliko poslušnost za državniško taktiziranje in naklonjenost ljudstva. Ponaša se tudi z najdaljšim predsedniškim stažem v francoski peti republiki, svojim naslednikom pa bo v izjavi zapustil težko dosegljiv rekord državniške trdoživosti, kajti le morebitni zdravstveni problemi lahko 75-letnemu Francoisu Mitterrandu preprečijo, da izpolni še drugi sedemletni predsedniški mandat.

Težavne razmere v Zakavkazju

Razmere v sovjetskem Zakavkazju se iz ure v uro zaostrojujejo; tako da sta Armenija in Azerbajdžan na robu oboroženega spopada. Obe strani Moskvo obtožujeta, da s pošiljanjem vojaških okrepitev razmere na tem območju le še zaostreje. Rudarji velike večine sovjetskih premovalnikov v zahodni Sibiriji pa so sklenili, da bodo končali dvomesečno stavko. Sklep o prenehanju stavke je mogoče razumeti kot prvi rezultat sporazuma o sodelovanju, ki so ga podpisali sovjetski voditelj Gorbačov, ruski voditelj Jelcin in voditelji osmih drugih sovjetskih republik. Medtem pa so se voditelji treh sovjetskih Pribaltskih republik v Washingtonu pogovarjali z ameriškim predsednikom Bushem. Po sestanku so dejali, da so dobili občutek, da bodo Američani aktivneje podprli njihove težnje po neodvisnosti teh republik.

v žarišču dogodkov

Zaradi slabšega političnega položaja v Jugoslaviji in vpliva naše krize v širšem evropskem prostoru, ostaja ta tema še nadalje v ospredju pozornosti svetovne javnosti. Kaže, da se v evropskih prestolnicah počasi le uveljavlja spoznanje, da jugoslovanske krize ni mogoče reševati samo s pozivi pa tudi političnimi in gospodarskimi pritiski za ohranitev enotne Jugoslavije za vsako ceno. Vendar pa ostajajo uradna stališča, predvsem držav evropske dvanaesterice, kakor tudi ZDA, do reševanja jugoslovanske krize bolj ali manj nespremenjena. Morda le to, da so se zdaj očitno pripravljene v tem pogledu še bolj in bolj konkretno angažirati.

Mnoge države od Evropske skupnosti že zahtevajo, naj le-ta ponudi svoje posredovanje pri reševanju jugoslovanske krize in prepreči razkosanje Jugoslavije. Slišati je tudi, da je prišlo do te iniciative britanskega zunanjega ministra na pritisk Washingtona, ki tudi še naprej ostaja pri celoviti Jugoslaviji, pri tem pa ne pozabi, nekoliko farizejsko, dodati, da odločno nasprotuje vsaki uporabi sile, katere namen bi bil zaustavljanje demokratičnih sprememb v Jugoslaviji. Kot da bi bilo to dvojje v sedanjih Jugoslaviji sploh združljivo.

Nekako na pol poti pa je vsaj zaenkrat ostala bolj ali manj tutorska iniciativa Avstrije in Italije o nekakšnem kriznem štabu za odnose z Jugoslavijo. Pri tem najbrž gre za obojestranski interes, da se ohrani mir na Balkanu, brez dvoma pa tudi za svojevrsten konflikt med državama, katerih stališča do razreševanja kri-

ZDA in Italija za celovito Jugoslavijo

Ameriški predsednik George Bush se je o krizi v Jugoslaviji pogovarjal z italijanskim predsednikom Francescom Cossigom in premierom Giuliom Andreottijem. Tiskovni predstavnik Bele hiše je povedal, da so trije državni izrazili zaskrbljenost zaradi nasilja v Jugoslaviji, poudarili so najnost spoštovanja človekovih pravic in demokracije ter podprli politično in omejeno celovitost Jugoslavije.

Islamski fundamentalizem je bil dolga leta magičen pojem, ki je po zmagi ajatolaha Homeinija v Iranu strašil po vsem zahodnem svetu. Ob 12. obletnici pa

Tudi Hrvaška za samostojnost

Nedeljski referendum na Hrvaški je minil brez incidentov in je uspel. Po sicer še nepopolnih podatkih se ga je udeležilo okrog 87 odstotkov volitnih upravičencev, med temi jih je za samostojno Hrvaško glasovalo čez 94 odstotkov. V nekaterih občinah, kjer živijo predvsem Srbi, referendumu ni bilo.

IRANSKA SPREOBRNITEV

celo v svoji domovini izgublja svoj grozeči prizvok. Medtem se je namreč popolnoma spremenil položaj na Bližnjem vzhodu, spremenil pa se je tudi Iran. Po smrti Homeinija je bil Iran še revnejša in še bolj nepravilna država, ki je imela dovolj le sovražnikov in veliko srečo v nesreči, da se je na njenem čelu tedaj znašel človek, ki je kljub verski evforiji in lojalnosti ohranil zdravo pamet.

Iran se lahko danes zahvali svojem predsedniku Rafsanzaniju, da ob obletnici islamske revolucije ni spet enkrat poln sovražstva, ampak živi v upanju na boljše čase. Do sprememb je prihajalo počasi, svojih ideoloških in drugih nasprotnikov ni pobijal, ampak jih je potihoma odstranil z odgovornih mest, še vedno pa lahko vpijejo v razmeroma odprtem parlamentu. Po zalivski vojni, ko je zavzel nev-

tralno stališče, in ob porazu Sadama Huseina zavrgel še prejšnje polletno prijateljstvo z njim, pa je že začel pobirati sadove. Druga za drugo obnavljajo odnose z Iranom tiste države, ki so ga prej sovražile. Evropski in japonski poslovneži pa po nedavnem dovoljenju za zadolževanje in začetni privatizaciji kljub vsem tveganjem drivjo v Teheran.

Rafsanzani mora še narediti najtežje: dokončno utišati verske fundamentaliste in se poboriti z nekdanjim velikim satanom, to je ZDA. Lekcija, ki jo je spoznal iranski politični vrh in dokazal irski, je, da so verske in nacionalne skrajnosti zanesljivi samomor. Če bo Iran v prihodnosti spet kdaj prestopil nevarne črte med življenjem in sanjami, je to, kljub vsem težavam perzijske države, ena svetlejših luči v temi današnjega Bližnjega vzhoda.

sodelovanje z Washingtonom. Sovjetska zveza ni podprla Združenih držav Amerike pri njihovih pritiskih na izraelsko vlado v zvezi z bližnjevzhodno mirovno konferenco. To pa pomeni, da bodo na tem področju potrebni dialogi tako med velesilama kot z Izraelom, katerega vlada le stežka popušta političnim interesom nasprotne strani. Ob velikem vplivu ZDA pa je vendarle upati, da se bo tudi tu marsikaj premaknilo in da izraelska vlada

ne bo trmasto vztrajala na svojih stališčih, ki so tudi privedli do krize v tem delu sveta.

Prav iz teh razlogov je ameriški zunanji minister Baker znova obiskal Izrael. Sogovornike je skušal prepričati, da sprejmejo ameriški model reševanja bližnjevzhodne krize. Po njegovih besedah bi lahko z mirovno konferenco o Bližnjem vzhodu premagali ovire in zagotovili mirno sožitje narodov in držav tega območja.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Jugoslovansko gospodarstvo bo doživelo zlom junija ali najkasneje jeseni. To je odvisno od tega, koliko denarja bo še natisnjeno za nakup socialnega premora. Vlada pa se še vedno vede, kot da se v gospodarstvu ne dogaja nič dramatičnega.

(Danas — Zagreb)

Zaradi svojega geografskega položaja in velike samozvesti so se Srbi v minulem stoletju nenehno zapletali v spopade z veliko močnejšimi sovražniki, v katerih so množično umirali, na koncu pa vedno zmagali.

(Osmica — Beograd)

Vsekakor bomo imeli problem manj, če bodo zadeve v jugoslovanski politiki storjene z dostojanstvom, tako kot so pred kratkim člani zveznega predsedstva podpisali soglasno sprejetje sklepov. V nasprotnem primeru se bomo soočili s sto in enim novim problemom.

(Vjesnik — Zagreb)

Jugoslavija brez predsednika !?

Neuspela zamenjava na čelu države močno odmeva po svetu. Zaplet pri izvolitvi novega predsednika Jugoslavije je nastal, ker hrvaški kandidat Stipe Mesić ni dobil dovolj glasov. Vsa dosedanja teta, kolikor velja enoletni mandat predsednika predsedstva SFRJ, je bila zamenjava zgolj rutinsko dejanje, saj je vrstni red predsednikovanja po republikah in pokrajinah vnaprej določen. Volitve so bile vedno le nekakšna formalna potrditev in večina je pričakovala, da bodo tako tudi letos.

Neizvolitev Mesića seveda ni napad nanj osebno, marveč je napad na Hrvaško kot republiko, s katero je Srbija, ki ima v predsedstvu SFRJ praktično 3 glasove, v sporu. In kako sedanjemu ustavnemu krizo rešiti? Na razširjeni seji predsedstva Jugoslavije, ki so se je udeležili tudi predsedniki republik, so sklenili nekakšen kompromis. Razglasili so t. i. odmor seje, ki so ga prekinili prihodnji dan in sejo nadaljevali po zasedanju obeh zborov jugoslovanske skupščine. Ena izmed možnosti je namreč bila, da bi zvezna skupščina razglasila tri nove člane predsedstva SFRJ, in sicer iz Črne gore, Vojvodine in Kosova.

Čeprav je predsedujoči na ponovni seji predsedstva SFRJ Vasil Tupurkovski predlagal, da bi kar razglasili za predsednika Mesića, sta to zavrnili člana iz Srbije in Črne gore in so vnovič glasovali. Rezultat je bil 4:4, kar pomeni, da je za izvolitev Stipeta Mesića za predsednika predsedstva SFRJ manjkal en glas. V posmeh vsemu so za koordinatorske izvolili novega člana predsedstva s Kosova Sejda Bajramovića, čeprav so hrvaški, slovenski in makedonski predstavniki v zveznem predsedstvu že prej zapustili sejo. Prevladuje ocena, da SFRJ formalno razpada, Srbija pa je blokirala delo predsedstva.

Francija ima premierko

»In Bog je ustvaril žensko«, dan po imenovanju Edith Cresson za novo francosko ministrico predsednice skoraj v en glas poudarjajo časniški komentariji, ki jim je naslov slovitega filma Rogerja Vadima (z Brigitte Bardot) očitno najprimernejša ilustracija spremembe na vladnem vrhu. Toda Francois Mitterrand se ni oziral na spol novega ministrskega predsednika, temveč je v Matignon postavil preizkušeno

aktivistko svoje struje. Edith Cresson, »železna lady« s socialistično vrtnico v gumbnici, sodi med zveste politične somišljenike šefa države. Morda bo njena borbena narava šele sedaj, ko ima nad seboj le avtoriteto državnega poglavarja, pomagala prebiti politične pomisleke, ki jih sproža imenovanje prve ženske na čelo francoske vlade.

Veliko vračanje beguncev

Zavezniške sile v severnem Iraku so končale priprave na veliko akcijo vračanja beguncev s turško-iraške meje. V prihodnjih dveh tednih naj bi se na svoje domove ali pa v begunska taborišča vrnilo najmanj 200 tisoč ljudi. Begunci bodo vozili s helikopterji in tovornjaki.

globus

MOSKVA — Slovenska vladna delegacija na čelu s predsednikom Lojzetom Peterlekom se je sestala z ruskim predsednikom vlade Silajevom. Ob tej priložnosti so podpisali sporazum o sodelovanju med Slovenijo in Rusko federacijo in se sestali z Borisom Jelcinom.

JERUSALEM — Ameriški državni sekretar Baker se je ponovno sestel z izraelskim premierjem Šamirjem in drugimi izraelskimi funkcionarji. Skušal jih je prepričati, da sprejmejo ameriški model reševanja bližnjevzhodne krize.

MOSKVA — Generalni sekretar kitajske partije Ze Min je obiskal SZ. To je prvi partijski voditelj iz Pekina, ki je po 34 letih obiskal Moskvo.

STRASBOURG — Tudi na tokratnem zasedanju Evropskega parlamenta so Jugoslavijo pogostokrat omenjali. Odločali so se namreč o enem izmed devetih predlogov resolucije o SFRJ.

REM — Italijanska Liberalna stranka je uradno sporočila, da nima nikršnih ozemeljskih težnj do Jugoslavije. Tako so odgovorili na protest slovenskih liberalcev zaradi nedavne resolucije, ki so jo sprejeli na kongresu te stranke.

BRUSELJ — Pogajanja med Evropsko skupnostjo in državami, članicami EFFE, o uvedbi enotnega evropskega gospodarskega tržišča so začela v slepo ulico. Zunanji ministri niso dosegli soglasja o sestavi posebnega sodišča, ki bi reševalo spore.

KAIRO — Zunanja ministra SZ in ZDA Besmertnih in Baker sta imenovala drugi krog pogovorov o sklicu bližnjevzhodne mirovne konferenc in o umiku ameriških čet s severa Iraka.

PRAGA — Predsednik vrhovnega sovjeta Ruske federacije Jelcin je obiskal Češko in Slovaško. S predsednikom skupščine Dubčekom je podpisal deklaracijo o prijateljskih odnosih in sodelovanju med državama.

globus

Majda Horvat

Milan Jerše

Boris Hegeduš

Če bodo delali na terenu, bodo poslej na uro računali 283 dinarjev.

Ludvik Kovač

Kako lačni so Marki in kako ubogi so Goričanci?

PROTI izglasovani referendum o samoprispevku (beri: samoobdavčenju!) je svetel dogodek. To je dogodek, ki naznanja spremembo. Odkar se je ta referendum tako lepo izteklo, ne obupujem več. Kajti množstvo dobrih reči, političnih, ekonomskih in kulturnih, ki jih ta PROTI nosi v sebi, je skorajda nepregledno. Tako daleč segajo vse te lepe reči, da se tam nekje na koncu vseh posledic svetlika Evropa!

Propadli poskus, da bi nam naprtli nove davke, je začetek. Toda potrebno je biti budni! Potrebno je zahtevati uresničitev celotnega programa, ki se je imenoval referendumski. Nomenklatura se ne sme dovoliti, da sklepi obseg del, ki se opravljajo iz javnih davkov! Zahtevati je potrebno, da se zgradi vse, kar so obljubljali, ker je to mogoče!

To ni samo mogoče, to je celo nujno. Samo s propadlim referendumom je mogoče nemarje izvajalce pripraviti do produktivnosti po meri evropske konkurenčnosti. Če del (asfaltiranje, zidanje) ne zmorejo opravljati po mednarodno priznanih cenah — ne pozabite, da so naši izvajalci veliko dražji! — naj se racionalizirajo in naj si delijo plače, kakršne jim gredo!

Ne smemo namreč pozabiti, da imajo politiki na svojih računih skorajda sedemdeset odstotkov denarja, ki je potreben — pazite, po njihovih izračunih! — za izvedbo celotnega referendumskega programa. Zato jim je potrebno gledati pod prste, potrebno jih je kontrolirati, zahtevati, da obelodanijo višine svojih plač, iskati je potrebno zveze in povezave, javno spraševati... Lovopusta je konec, bilo ga je konec v tistem trenutku, ko so se tudi nove oblasti odločile za poskus samoobdavčenja državljanov!

Zato je propadli referendum začetek političnih sprememb.

Ekonomske spremembe bodo v Prekmurju začeli Goričanci, kajti Goričanci so protestanti. Protestantizem pa daje poštvalnosti, podjetnosti, aksetizmu najtoplejšo gnezdo. Vse to so zanj vrline, to je nasvetno bistvo Lutrove vere in zdaj, ko so Goričanci razočarani nad Marki, se bodo vrtnili k svojemu verskemu izročilu. V nasprotju z luteransko vernostjo je namreč, da bi živeli na račun drugega, kar so počeli naši Goričanci vse doslej. Kajti ni res, da so Marki sebični in pogoltni in bi zato zdaj, ko naj bi bilo na Markovskem vse zgrajeno, glasovali proti samoprispevku. Res pa je nekaj drugega: če je o referendumu odločala markovski večina, potem je ta večina že doslej plačevala večino davkov.

Goričanci pa se zdaj počutijo zapostavljene in manjvredne oziroma »ničredne«. Vendar pa Max Weber, veliki teoretik protestantizma, pravi, da je takšen občutek pri luteranskem verniku lahko v prid »racionalnemu življenjskemu slogu«, in po njegovi zaslugi vsak dober ekonomist ve, da so protestanti, ki se zavedajo svoje varnosti, bogatejši, zmernejši, podjetnejši.

Markovski papinci pa so po svoji vernosti, v nasprotju s pričakovanji svetlega Bonaventura, tisti, ki »ljubijo vino, ženske in pijačo«. Dejansko pa so oboji takšni, ker je boljševiski sistem vse pošten, vse poklerikaliziral. Naše skupno upanje so zato ženske, ker Berdenova žena, ko je morala namesto svojega opitega in po policiji obdelanega moža zasadi 30 ha koruze, gotovo ni spila niti enega pivca. In se med delom ni smilila sama sebi, kakor on, ki si je moral privoščiti... Tukaj je mesto za kulturne spremembe...

Vsaka nova in vse hušja jugoslovanska kriza, ki je žal zahtevala tudi kri, vse bolj dokazuje političnemu Zahodu, predvsem Evropi, da se bo morala resneje ukvarjati s tem »evropskim vročim krompirjem«, z jugoslovanskim vprašanjem in morda tudi z najbolj drastičnim razpletom jugoslovanske krize, z razpadom države. Evropska politika o tem doslej ni hotela kaj dosti slišati. Uradni zahodnoevropski krogi so tedne in mesece ponavljali eno in isto formulo o »enotni Jugoslaviji, ki bo notranje težave rešila po demokratični poti, brez uporabe sile«. Ob tem ne bi mogli trditi, da evropski krogi niso bili povsem seznanjeni z dogodki pri nas. Nekateri vodilni funkcionarji evropskih držav so se celo srečali z jugoslovanskimi republiški voditelji, ta srečanja pa so vendarle prinesla le omejene rezultate pri izmenjavi mnenj o jugoslovanski krizi.

V minulih dneh so v razumevanju naših težav vendarle nastale spremembe, saj je vse pogostejše slišati, da Zahod podpira koncept konfederacije in da začenja tudi z diplomatskimi akcijami. K tem spremembam je očitno prispevala tudi vse bolj navzoča možnost odcepitve, razpada ali celo državljanske vojne pri nas. Res je, da se bodo odcepljene republike sprva spopadle s še večjo osamljenostjo in revščino, po drugi strani pa mora moderna Evropa, ki temelji na demokraciji, prav tako nujno priznati pravico nacionalnih manjšin do demokratične samoopredelitve, poskušati mora način vključevanja majhnih držav v evropske varnostne, gospodarske in politične okvire. Kaj, če Jugoslavija razpade? Če se bo to zgodilo, moramo biti pripravljeni narediti najboljše iz tega sicer grdega, a nujnega posla.

ZAKONI ZA OBVLADANJE RAZMER

»S predlaganim paketom zakonov je izvršni svet pripravil ti-

varovanju, spremembe za dopolnitve zakona o varnosti cestnega prometa, o Agenciji za zavarovanje depozitov bank in branilnic, o bankah in hranilnicah, o deviznem poslovanju, o kreditnih razmerjih s tujino in predlog zakona o cenah. Med te akte pa lahko uvrstimo tudi predlog zakona o uveljavljanju socialnovarstvenih pravic, spremembe in dopolnitve zakona o pravnem položaju verskih skupnosti ter zakon o raziskovalni dejavnosti skupaj s strategijo na tem področju.

Ker so bili zakoni za samostojno Slovenijo obširneje objavljani, se bomo tokrat omejili le na nekaj najbolj značilnih poudarkov iz njih. Posled naj bi bila na mejah milica in ne več vojska, prepredaja deviz ne bo prepovedana, zakon o deviznem poslovanju pa sprošča najmanjše posojil v tujini, vendar vso odgovornost prelaga na tiste, ki se zadožujejo. Narodna banka Slovenije bo lahko le izjemoma predpisala posebne pogoje za najemanje posojil. Za posojila, ki jih bo v tujini najemala država, bo morala skupščina vsaki sprejeti poseben zakon. Vsekakor je zelo zanimiv zakon o državljanstvu, ki

novi nevarnosti — da v časovni stiski na vrat na nos sprejmemo zakon, skupaj z napakami, na katere je opozarjala ne le opozicija, marveč tudi strokovni krogi. Negativne posledice zaradi zamud in napačnih odločitev bomo navezadnje občutili prav vsi. Zato je treba od institucij oblasti zahtevati dovolj jasna zagotovila, da bodo poslej igrali po sprejetih pravilih igre in v skladu z razmerami, ki ne prenesajo politike s figo v žepu.

Že dosedanje razprave in delovanja posameznih strank kažejo, da bomo ne le pri skupščinski razpravi o zakonu o državljanstvu slišali od najbolj liberalnih pa do skrajno restriktivnih stališč o tem, kakšni naj bi bili pogoji za pridobitev slovenskega državljanstva. Med prva nedvomno sodi stališče liberalnih demokratov, ki se zavzemajo za to, da je treba omogočiti vsem Neslovcem s stalnim bivališčem v Sloveniji, da dobijo državljanstvo. Vsak drug ukrep (zakon dopušča tudi možnost, da bi bilo za pridobitev potrebnih 15 let stalnega bivanja v Sloveniji) bi po njihovem mnenju ne le znatno poslabšal položaj Neslovcencev pri nas, temveč bi pomenil tudi politično prevaro, saj izjava o dobrih nameni, ki jo je podpisal dr. France Bučar, zagotavlja vsem s stalnim bivališčem v Sloveniji, da dobijo državljanstvo, če to želijo.

ČIM BOLJ LIBERALNEN ZAKON O DRŽAVLJANSTVU

Seveda smo za mnenje povprašali tudi nekaj republiških

V STRELSKEM JARKU

Karikatura: Franco Juri

pa menim, da so vsi osamosvojitveni zakoni napisani v pozitivnem duhu in da so potrebni le še manjši lepotni popravki.

Tudi republiški poslanci v zboru občin Ljubo Jakelj iz Ljubotoma se zavzema, da je treba osamosvojitvene zakone čimprej sprejeti. »Glede zakona o državljanstvu menim, da bi bil pogoj za pridobitev slovenskega državljanstva 5 do 10 let bivanja v naši republiki, nikakor pa ne 15 let, kot so nekateri predlagali. Po mojem bi bilo dovolj, če gre za lojalnega državljanja, ki sprejema našo ureditev in obvlada slovenski jezik. Hkrati naj bi čim bolj odprli meje, da ne bi bili slovenski državljani vsakokrat, ko prestopajo mejo, podvrženi striktni kontroli, ampak bi to storili po nekakšnem vzorcu naključno izbranih oseb. Bolj bi morali libe-

zvezni predpisi, v republiški skupščini pa so se odločili obravnavati jih po skrajšanem postopku, kar pomeni, da so hkrati s predlogi za izdajo sprejemali tudi že osnutke zakonov. Glede na pomembnost in dolgoročnost teh zakonov je mogoče oceniti, da veliko razprav ni bilo, največ polemik pa je bilo o osnutku zakona o državljanstvu, pri čemer sta bili v ospredju predvsem dve vprašanji: kakšni naj bi bili pogoji za pridobitev državljanstva in ali je smiselno v zakonu predvideti tudi institut dvojnega državljanstva. Glede ekonomskih zakonov pa so največ govorili o deviznem zakonu ter o zakonu o bankah in hranilnicah. Zlasti nekateri opozicijski poslanci so opozarjali, da je v teh zakonskih osnutkih še vedno preveč administriranja, od vladnih predstav-

DA IZ JUGOSLAVIJE NE BI ODŠLI GOLI IN BOSI

sto pravno osnovo, ki je nujna za dokončno doseganje suverenosti slovenske države,« je poslanec slovenske skupščine na »osamosvojitveni« seji pojasnil predsednik vlade Lojze Peterle. Dodal je še, da je s tem opravljen le del nalog in da vse drugo pripravljajo v okviru integralnega projekta osamosvajanja Slovenije, znotraj katerega se pripravljajo prevzem učinkovite oblasti in rešitev vseh odprtih vprašanj, ki se pojavljajo v zvezi s tem. Se prej pa bo za uresničitev teh ciljev morala biti sprejeta zakonska osnova; tudi za primer, če bi bilo treba nekatere prvne samostojnosti zaradi nepredvidenih dogodkov uresničiti že prej.

Sicer pa je slovenska vlada do zaostritve razmer v Jugoslaviji, ki so zlasti posledica srbsko-hrvaškega spora, sprejela in objavila stališča ter zahtevala, da zvezna vlada upošteva novo slovensko zakonodajo in najkasneje do 10. junija letos odpusti vojaške iz Slovenije. Položaj v Jugoslaviji ni samo resen, ampak je nevaren tudi za tista območja, kjer doslej ni prihajalo do uporabe sile. Posebno glede na znamenja, da si vrh JLA lasti oblast, ki mu po naših zakonih in ustavi ne gre. »Naši organi obvladujejo varnostni položaj in storili bomo vse za varstvo zakonitosti v Sloveniji, kar seveda tudi pomeni, da nikakor ne bomo dovolili uveljavitve tujega pravnega reda v naši državi«, je odločen Lojze Peterle.

V resoluciji, ki jo je poslala zvezni skupščini, pa slovenska skupščina med drugim poudarja, da še naprej izraža pripravljenost za sodelovanje in pogovore z drugimi republikami in organi federacije o vseh vprašanjih v postopku razdruževanja in za iskanje sporazumnih rešitev, s katerimi bi bili v polni meri enakopravno spoštovani vzajemni interesi glede gospodarskih, političnih, mednarodnih in drugih odnosov. Tako bo Skupščina Republike Slovenije v skladu s plebiscitno odločitvijo najpozneje do 26. junija letos razglasila samostojnost in neodvisnost države Republike Slovenije.

Kot je znano, gre za svezhen 12 osamosvojitvenih zakonov, ki so jih poslanci republiškega parlamenta sprejeli po skrajšanem postopku, čeprav ni manjkalo velikih pripomb. Svezhen osamosvojitvenih dokumentov zajema naslednje zakone: o Narodni banki Slovenije, o državljanstvu, o tujcih, o potnih listinah, o prehajanju čez državno mejo in njenem

naj bi načeloma dopuščal dvojno državljanstvo, zavaroval pa bi interese slovenskih izseljencev v tujini ter pripadnikov slovenske manjšine v zamejstvu, pogojji za sprejem v državljanstvo republike Slovenije pa naj bi varovali interese te republike. Državljanstvo je možno pridobiti po rodu, teritorialnem načelu ali z naturalizacijo, kar pomeni, da bi tujec moral živeti v Sloveniji določeno daljše obdobje. Zakon o tujcih pa bo uredil tudi vsa vprašanja, povezana z begunci. Tak status bodo dobili tujci, ki bodo iz svoje države pregnani zaradi političnega prepuščanja ali narodnostne, rasne ali verske pripadnosti. Predvidena je tudi ustanovitve doma za tujce.

S FIGO V ŽEPU?

Če je bil pred leti mačehovski odnos do slovenske zunanje politične dejavnosti morda še razumljiv, saj je vse pomembnejše niti na tem področju vendarle držal v rokah Beograd, na kaj takega danes ne moremo več pristati. Zamisliti bi se morali že ob dejstvu, da se je zakon o zunanji politiki, eden od najpomembnejših osamosvojitvenih zakonov, ki naj zagotovi verodostojnost nove države v tako nezaupljivi tujini, med prvimi znašel v poslanskih klopeh. Poplebiscitno ozračje je bilo pravzaprav v prid delu sekretariata za mednarodno sodelovanje: opozicija mu ni nič več (poniglavje) preštevata obiskov v tujini. Toda prišlo je do zanimivega paradoksa. Navzven so vidni posamezniki političnega življenja razglašali velikopotezno vstopanje v Evropo in svet, kar je bilo v nasprotju s taktiko malih in premišljenih korakov sekretariata za mednarodno sodelovanje. Navznotraj — ob sprejemanju omenjenega zakona — pa so si privoščili drobnjakarstvo, s čimer so na stežaj odprli vrata

poslancev iz Pomurja. Viljem Sekereš iz Lendave, ki je poslanec v zboru združenega dela Skupščine Republike Slovenije, nam je povedal, da se je v svoji razpravi zavzel, da morajo cariniki vsaj pogovorno obvladati en tuji jezik. »Na našem dvojezičnem območju, kjer je obvezna uporaba dveh jezikov, torej slovenskega in madžarskega, je nujno, da carinski uslužbenci govorijo tudi kak tuji jezik. Ko človek iz tujine prestopi našo mejo, se namreč najprej sreča s carinikom, zato je prav, da mu ta izreče pristržno dobrodošlico v njegovem jeziku. Glede zakona o državljanstvu pa sem mnenja, da mora biti le-ta dovolj liberalen in na evropski ravni, zato pogojev za sprejem državljanstva ne bi smeli preveč razširiti. Ta zakon mora biti čim bolj sprejemljiv in ne tog, pri čemer je seveda pogoj, da se bodoči državljani Slovenije tudi nauči slovenskega jezika.«

Podoben mnenja je bil tudi Janez Staniha iz Gornje Radgone, sicer poslanec v zboru občin. Dodal pa je naslednje: »Glede načina pridobitve državljanstva Slovenije so bila v našem zboru deljena stališča, odvisno pač od strankarske pripadnosti. Eni so namreč zagovarjali dvojno državljanstvo, drugi pa so se bolj zavzemali za avtomatizem pri tem postopku; tudi, ko bi šlo za naše ljudi v tujini. Prišlo je celo do pobude, da bi naš človek iz Kanade, ki bi imel dvojno državljanstvo, lahko postal poslanec v slovenskem parlamentu. Veliko je bilo govora tudi o bankah in hranilnicah, pri čemer smo se ogreli za večji nadzor nad bankami; pa ne samo s strani Narodne banke Slovenije, ampak tudi za poostren nadzor nad drugimi bankami. Prevladalo je stališče, da bi v upravnih odborih bank moral priti do izraza večji vpliv njenih ustanoviteljev. Po drugi strani pa bi banke morale imeti večji vpliv na kreditne pogoje in s tem na svojo likvidnost. Sicer

ralizirati tudi devizno poslovanje, na kar opozarjajo sedanje likvidnostne težave bank.«

In kaj pravi republiški poslanec v družbenopolitičnem zboru Janko Halb iz soboške občine? »Osamosvojitveni zakoni so bili dolgo časa v vladni proceduri, kot akt odcepitve pa je bil pod nenehnim pritiskom poslancev. Kot primer navajam zakon o Narodni banki Slovenije, ki je sprva predvidel novo nacionalno valuto in je bil dva meseca pod nekakšnim embargom. Preseneča, da o tem zdaj ni več govora, kar naj bi uredili z drugim ustreznim dokumentom. Pri sprejemanju osamosvojitvenih zakonov smo prišli v veliko časovno stisko, saj jih moramo sprejeti pred 26. junijem, zato potekajo neprekinjena zasedanja republiške skupščine. Ti zakoni ne bodo veljali z dnem sprejema v republiški skupščini, ampak po določenem roku objave v Uradnem listu, pri čemer bi bilo dobro, če bi vse te zakone potrdili hkrati. Kar pa zadeva mojo razpravo, sem sodeloval pri vprašanju usode potnih listin z maloobmejnega območja. Zanimalo me je, kako bo v prihodnje z maloobmejnimi prepuščanci, ki imajo mednarodno veljavno. Tako bo tudi ostalo. Podobno kot naš poslanec Božo Kuharič sem za liberalizacijo carinske službe, ki bi omogočila carinjenje blaga v skladiščih večjih izvoznih podjetij. Prav tako sem za naturaliziranje in ne za avtomatizem pri podeljevanju državljanstva.«

ČAS JE DOZOREL

Naposled so torej vsi trije zbori republiške skupščine dali zeleno luč ducatu osnutkov t. i. osamosvojitvenih zakonov s področja denarnega in deviznega sistema ter s področja notranjih zadev Republike Slovenije. Gre za vprašanja, ki so jih doslej urejali

»Kot mlinski kamen okrog vratu«

»Pri samem določanju datuma osamosvojitve smo bili premalo pozorni in sedaj s tem datumom mahamo, obremenjujemo sami sebe. Vidimo, da smo v časovni stiski, kajti ta datum osamosvojitve je kot mlinski kamen okrog vratu vseh nas. Tu je še veliko odprtih vprašanj, ki jih bo treba poprej razčistiti, preden bomo storili zadnji korak osamosvojitve. Ne vem, koliko jugoslovanskega dolga bo pripadlo nam, brez deviznih rezerv pa ne moremo načrtovati denarne politike. Tudi vprašanje naše valute je vezano na te rezerve. Upoštevati je treba tudi terjatve slovenskega gospodarstva do drugih republik,« opozarja republiška poslanka v družbenopolitičnem zboru, Zdenka Vidovič.

Z vidika odnosov in dogajanj v Jugoslaviji je pospešeno sprejemanje osamosvojitvenih zakonov sicer pomemben korak v slovensko samostojnost in suverenost. Toda zaenkrat še ostajajo vprašanja, ali s tem in takim svezhenjem že dobivamo del porč dobo Slovenije, kot si jo želi vsaj večina in kakršno nam stranke po vrsti obljubljajo.

MILAN JERŠE

»PROJEKTOMANIJA«

AVSTRIJSKA KOROŠKA VABI NA ŠOLANJE TUDI NAŠE DIJAKE — ZANIMANJE V POMURJU JE PRECEJŠNJE, VENDAR JIH JE VELIKO PREMLADIH ZA VAJENCE

Poklicno izobraževanje v sosednji Avstriji je precej drugačno kot pri nas. Traja od 2 do 4 leta. Prvi del izobraževanja se izvaja v izobraževalnem podjetju, drugi del pa v poklicni šoli. Izobraževalno podjetje (razbrazovalnica, tovarne, gostišča idr.) in učenec skleneta pisno pogodbo o izobraževanju, ki med drugim opredeljuje, da učenec postane s tem vajenec in obenem tudi delavec. Pouk v poklicni šoli se torej računa kot delovni čas, zato prejemajo vajenci tudi »plačo«.

V UK NA TUJE?

ki znaša od 3 do 5 tisoč šilingov (v gostinstvu). Poklicne ali vajijske šole so v številnih krajih, pouk pa poteka ali 8 tednov na učno leto neprekinjeno ali enkrat tedensko med celotnim šolskim letom. Teorije je torej bolj malo, veliko pa praktičnega usposabljanja (dela).

Skoraj polovica vseh avstrijskih osnovnošolcev se po obveznem 9-letnem šolanju odloči za nadaljnje izobraževanje kot vajenci v gospodarstvu. Tako je na avstrijskem Koroškem blizu 11.500 vajencev. V zadnjem času ne morejo dobiti dovolj kandidatov za vsa učna mesta, zato so poslali ponudbo tudi v Slovenijo — na Gospodarsko zbornico in Zavod za zaposlovanje.

V »zbiranj« kandidatov se vključila tudi enota Republiškega zavoda za zaposlovanje v Murski Soboti, ki je pred kratkim pripravila za vse, ki jih takšno šolanje ne zanima, tudi poseben informativni sestanek, katerega se je udeležil tudi predstavnik delavske zbornice iz Celovca. Zbralo se je okrog 80 naših osmošolcev, ki so se morali prijaviti (nekateri so to storili že prej), za kateri poklic bi se radi izobraževali in pri katerem delodajalcu. Veliko povpraševanje je predvsem po vajenih v gostinstvu, gradbeništvu, lesni industriji, kovinski industriji idr.

Tako je, na primer, 17 prostih učnih mest za mizarje, 16 za avtomehanike, 7 za peke, 5 za elektroinstalaterje, okrog 20 za natakarje in kuharje itd. Kdor bo želel iti v uk na Koroško, se bo moral neposredno povezati z delodajalcem in z njim skleniti učno pogodbo. Vse pa kaže, da bo v tem šolskem letu najmanj polovica kandidatov odpadla, ker s 1. septembrom, ko se začne učno leto, še ne bodo stari 15 let. To je namreč obvezno zaradi zaposlitve, ker prej nobeden ne more dobiti delovnega dovoljenja, brez tega pa ne more biti sprejeti v poklicno gospodarsko šolo.

Povabilo na šolanje v Avstrijo je torej po eni strani vabljivo, saj je skoraj vse zastoj in celo zaslužek se obeta, toda treba je vedeti, da gre avstrijskim delodajalcem predvsem za to, da dobijo vajence, ki bodo tudi dobri delavci. Zato je tudi najbrž določena 2-mesečna poskusna doba. Še dobro, da imajo tudi vajenci možnost oditi, ne da bi bilo treba vračati stroške šolanja. Le-te namreč sproti odplačujemo s svojim delom. Zato te možnosti poklicnega usposabljanja v Avstriji so in niso vabljive, kot se je to zdelo na prvi pogled. Potrebno bo dobro premisliti.

JOŽE GRAJ

Se nam približuje novi val »projektomanije« ali pa nas je morebiti že zajel? Kakšne bodo posledice? Dobro? Slabo? Nikakršne?

Vzrok, da je postala »projektomanija« spet tako občutna, je ta, da je izdelava načrtov, programov in projektov največkrat edini način za pridobitev republiških sredstev oziroma sredstev iz republiškega proračuna, v katerega se steka v glavnem večina vseh prispevkov in davkov. Izdelovalci projektov že vedo, da imajo več možnosti, če bo vsebina naravnana na ekologijo in kmetijstvo, povezano s turizmom. Zato ni čudno, da imamo včasih občutek, da so si vsi ti projekti nekako podobni... Vse lepo in prav — lepo je, da nekdo želi razviti podeželje, izboljšati način pridelovanja hrane in vključiti tudi ostale gospodarske dejavnike. Problem pa lahko nastane, če projekt zajema več občin, pri tem pa snovalci pozabijo, da si že vsaka občina sama prizadeva izdelati podoben razvojni načrt, znotraj tega pa se mogoče s podobno tematiko ukvarjajo tudi kmetijski in turistični strokovnjaki.

Poglejmo, kako je »projektomanija« lahko usodna za občino, ki leži v severovzhodni Sloveniji, v Slovenskih Goricah in Pomurju.

Občina Gornja Radgona se je že lani povezala z Nov'no (Studio podeželja z Raven na Koroškem). Po naročilu občinske vlade so najprej izdelali študijo za območje Stare gore, kjer so odkrili, da ima le ta idealne možnosti za »softy turizem«, ki temelji

na ponudbi manjših izdelkov in storitev, torej ne na množični ponudbi. Upoštevali so tudi bližino meje, združevanje v Radenci, Ptuj, Lenartu. Na nekaterih kmetijah bi redili konje, ob drugih bi uredili kampske predelovalne mleko in meso, 5 kmetij pa bi bilo pripravljenih sprejemati goste, tako da bi na območju Stare gore lahko nudili 200 turističnih sedežev in 30 postelj.

Ker so bili v občini z načrti Nov'ne zadovoljni (vse te možnosti razvoja so že bile opisane v obsežni študiji o dolgoročnem razvoju turizma v Pomurju, ne pa tudi konkretizirane), so se odločili, da bodo naročili izdelavo podobne študije za celotno občino z naslovom Razvoj podeželja v občini Gornja Radgona. Razumljivo pa je, da se niti Stara gora niti gornjeradgonsko podeželje ne moreta razviti samo zase. Povezana sta namreč s podeželjem v sosednjih občinah (ne morejo pripeljati turista po razdrapani cesti ali pa mu omejiti gibanja na strogo določen prostor). Zato so že razmišljali, da bi Nov'na izdelala podobne načrte tudi za območje Slovenskih goric... Toda tudi druge občine so že razmišljale o podobnih načrtih! Tako bo Krovni projekt Slovenske Gorice izdelal Razvojni center Celje, saj so se vse občine (Pesnica, Lenart, Ljutomer, Ormož) razen Ptujja in Gornje Radgone (kjer že sodelujejo z Nov'no) odločile za Celjane.

Vsi ti načrti in projekti tudi nekaj stanejo! Po prvotnih načrtih občinske vlade naj bi projekt Razvoj podeželja v občini Gornja Radgona sofinancirala vsa

podjetja, obrtniki in drugi zainteresirani. Žal je bilo že prvo srečanje z »zainteresiranimi« neuspešno, pripravljenosti so pokazali predvsem obrtniki. Kako torej zbrati potrebnih 1,2 milijona dinarjev? Vzeti denar tam, kjer je! V proračunu. Prvo in drugo etapo projekta bodo torej financirali s sredstvi občinskega proračuna.

Ker bodo sodelovali tudi pri pripravi »krovnega projekta«, bo potrebno nekaj primakniti tudi Celjanom. Menda jim bodo priznali stroške za pripravo občinskega projekta, tako da bodo plačali le 30 odstotkov cene, ki bo odpadla na gornjeradgonsko občino (230 tisoč din).

To pa še ni vse, kar se bo financiralo z občinskimi proračuni! Poleg že omenjenih so v igri še mnogi drugi programi, načrti in projekti. Omenimo le projekt Hrana, raziskovalno nalogo, ki jo pripravljata Visoka pravna šola in Višja agronomska šola iz Maribora. Preko nove javne pospeševalne službe, preko kmetijskih šol in s pomočjo pouka ekologije bi v nekaj letih lahko v SV Sloveniji pridelovali zdravo hrano, ki bi ustrezala evropskim merilom. Dve tretjini sredstev za izdelavo študije bi prispevala republika, eno tretjino občine v severovzhodni Sloveniji — seveda iz proračuna.

In takih načrtov, za katere je potrebno prispevati »nekaj« denarja, je že ogromno. Upamo le, da bo preverjanje njihove uresničitve bolj natančno kot v preteklosti, drugače se bomo prav kmalu utopili med popisanimi papirji. Bernarda B. Peček

MURSKA SOBOTA — LJUBLJANA

O POMURSKI CESTNI »SRAMOTI«

»Ob pregledu vseh dosedanjih aktivnosti v zvezi z rekonstrukcijo magistralne ceste Počehova — Lendava in oceni sedanjega stanja ugotovljamo, da je rezultat skoraj nič, omenjena cesta pa v stanju, ki je na meji prevoznosti na posameznih odsekih.« To je ugotovitev Občinskega odbora Socialistične stranke Murska Sobota, ki je pred kratkim naslovila poseben dopis Republiški sekretariatu za promet in zveze in zahtevala odgovor, kaj bo s to cesto, »ki je v sedanjem stanju razvojno omejujoč element za regijo, za slovensko državo pa, miho rečeno, sramota.«

Odgovor iz Ljubljane je prišel dokaj hitro, poslal pa ga je republiški minister za promet in zveze Marjan Krajnc. V njem je med drugim navedeno, da Republiška uprava za ceste predlaga v letu 1991 začetek izvajanja del na petih odsekih magistralne ceste Počehova — Lendava, in sicer Murska Sobota — Bratonci, skozi Črenšovce, Črenšovci — Lendava, Lenart — Gornja Radgona in Bratonci — Beltinci. Žal pa je to le predlog načrta ukrepov, kajti v nadaljevanju odgovora tudi piše, da je bilo treba zaradi bistvenega krčenja sredstev za ceste v proračunu Republike Slovenije črtati skoraj vse nove rekonstrukcije cest. Od večjih rekonstrukcij so ostale v programu le nadaljevanje del na odseku ceste čez Trojane in Črni kal ter rekonstrukcija prvega odseka magistralne ceste Počehova — Lendava, in to Porčič — Ihova. V Pomurju pa torej ni predviden za obnovo niti kilometer, razen če ne bo s popravkom republiškega proračuna zagotovljen bistveno več sredstev za ceste.

Obljube in zagotovila, da bo magistralna cesta Počehova (pri Mariboru) — Lendava obnovljena najkasneje letos, so torej splavale po vodi. Doklej bo še tako?

Jože Graj

Z ABANKO LAHKO VARČUJETE NA VSEH POŠTAH V SLOVENIJI

Varčevalci ABANKE že vedo, da lahko polagajo in dvigajo denar s svojih hranilnih knjižic in tekočih računov brez plačila provizije na vseh poštah v Sloveniji.

Po novem lahko hranilno knjižico z vpogledno ali vezano vlogo na pošti tudi odprejo.

Vaš čas in vaš denar sta dragocena! Z ABANKO lahko varčujete tudi na vaši pošti!

BANKA PRIJAZNIH IN PODJETNIH LJUDI

Za kuharje in ekonomske tehnike izpit

Potekel je rok (10. maj), do katerega so lahko bodoči srednješolci prenesli prijavo za vpis na drugo šolo, če so si medtem premislili. Stanje prijav je tako naposled bolj ali manj jasno in znano je tudi, kako s sprejemnimi izpiti za osnovnošolce na pomurskih srednjih šolah. Sklep o omejitvi vpisa sta sprejeli le Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci, ker sta namesto 60 prijavljena kar 102 učenca za kuharski poklic, ter na Srednji družboslovni in ekonomski šoli Murska Sobota, ker jim ni uspelo preusmeriti 10 učenec, preveč prijavljenih za poklic ekonomsko-komercialni tehnik (namesto 90 imajo 100 prijav). Med drugim imajo na tej šoli 12 prijav pre malo za program administrativni tehnik. Kazalo je, da bodo sprejemni izpiti tudi na Srednji zdravstveni šoli M. Sobota, ker so prejeli 28 prijav preveč, vendar so medtem uspeli 20 učenec preusmeriti v programe na drugih srednjih šolah.

Še precej prostih mest pa imajo v programu strojni tehnik na Srednji šoli kovinske, pedagoške in ekonomske usmeritve v Lendavi in prav tako na Srednješolskem centru tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobota, v vseh programih, ki jih je razpisala Srednja kmetijska šola Rakičan (kmetijski delavec, poljedelec — živinorejec, kmetijski tehnik) ter v programih šivilja (krojač), konfekcijski tehnik, gimnazijski maturant in oblikovalec kovin, ki jih je razpisal Center v Murski Soboti.

Pomurske srednje šole so sicer razpisale za novo šolsko leto 1386 prostih mest, zaenkrat pa je prijavi 1286 kandidatov. Znano pa je, da bo osnovno šolo končalo okrog 1800 pomurskih osmošolcev. Kje so (bodo) torej preostali? Ker v Pomurju ni dovolj zanimivih in potrebnih programov srednješolskega izobraževanja, so se vpisali na šole zunaj regije (Maribor,

Ljubljana idr.), nekateri pa ne nameravajo nadaljevati šolanja. Ostati želijo torej doma (na kmetiji) oziroma si najti službo brez

poklicne izobrazbe. Takšna slika pa se v Pomurju ponavlja že precej let.

Jože Graj

SAMOSTOJNOST TUDI ZA ZASTAVO Z RDEČIM KRIŽEM?

Ko politika, nastrojena z hujskaštvom, mržnjo, oblastništvom gre v ofenzivo, potem ne pozna meja in ne pregrad, uspe se vsidati prav na vsa tla in okuži vse, tudi tista področja, kjer po zdravi pameti nima pravice gospodovati. Mesto, kamor se ne bi smela vgnéziti je humanitarna organizacija Rdeči križ. NE BI, ker se je že vtihotapila v delo jugoslovanske organizacije. Napetosti nastajajo tudi na tem področju, seveda na liniji Ljubljana — Beograd.

Vročje je bilo že pri pripravi mednarodne prireditve v počastitev osmega maja, mednarodnega dneva Rdečega križa, na mostu med dvema Radgonama. Zaradi odločnosti članov in aktivistov radgonskega Rdečega križa ter pomoči z republike je prireditev uspela, pa čeprav so jo morali pripraviti od danes na jutri. Zato je organizatorji niso hoteli predstavljati kot prireditev jugoslovanskega Rdečega križa.

Razmere se zaostrojujejo tudi ta čas, vedno bolj pa postaja aktualno vprašanje, kako iz Slovenije na območja, za katere prosijo pomoč mednarodne skupnosti, prepeljati ali poslati potrebno.

Cepprav zastava z rdečim križem ne bi smela poznati političnih sporov, nesoglasij, niti državnih meja, je to v Jugoslaviji mogoče. Ali si bomo v Sloveniji zato morali priboriti samostojnost tudi za zastavo z rdečim križem?

mh

Gostinci in drugi porabniki namizne in posteljne konfekcije

- Z našimi izkušnjami in veliko izbiro namiznih pogrinjkov bo vaš lokal prijetnejši
- Posteljno perilo vam izdelamo v vseh želenih dimenzijah iz naših tkanin, lahko pa izkoristite tudi naše šiviljske storitve

Pokličite nas po telefonu 069/22 690 in rešili bomo vaše potrebe!

Posteljna
in
Namizna
Konfekcija

Jože Šterman
Prešernova 32
69000 M. Sobota
tel.: (069) 22-690

GAT

OBRAT KOBIJLE
obveščate cenjene kupce,
da bo v soboto, 25. maja 1991,
od 9. do 15. ure v Obratu na Kobilju akcijska prodaja:
— usnjenih taburejev in blazinic,
— moških modnih srajc,
— ženskih usnjenih torbic in pasov,
— moških denarnic in pasov
— ter denarnikov.
Cene so ugodne.
Možnost obročnega odplačila.
Izkoristite ugoden nakup!

Moderna oprema išče tuje partnerje

Dobra dva meseca sta mimo, odkar je stekla proizvodnja v novem ljutomerskem podjetju Moderna oprema, ki je nastalo ob uvedbi stečajnega postopka v starem Tehnostroju. Možnosti za razvoj in dobro poslovanje vidijo predvsem v povečanem izvozu.

»Čeprav postujemo v Moderni opremi šele dobra dva meseca, smo že razčlenili prednosti in pomanjkljivosti novega podjetja,« pravi direktor Ivo Tivadar. »Žele bi poudariti, da nam je uspelo novo podjetje konkurenčno organizirati, da je struktura delavcev podobna tisti v podjetjih na zabodu, izgube med delovnim časom so majhne, tehnološki in proizvodni proces pa smo dvignili na evropsko raven. Trenutno nas je zaposlenih 185 in menim, da Moderna oprema več kot 200 zaposlenih naj ne bi imela. Že to je za evropske razmere srednje veliko podjetje.«

Proizvodni program Moderne opreme bodo postopoma specializirali, po besedah direktorja pa bo zajemal predvsem štiri glavne sklope: proizvodnjo transporterjev, različnih vrst trosilnikov, zamrznjen program proizvodov, ki bodo prijazni okolju — zeleni zabojniki, in hidravliki.

Možnosti za razvoj in boljše poslovanje vidijo v Moderni opremi predvsem v večjem izvozu: »Že sedaj izvozimo na nemško, avstrijsko in madžarsko tržišče 50 odstotkov proizvodnje,« pojasnjuje Ivo Tivadar. »Velike izvozne možnosti pa ponuja tudi tržišče v Italiji, Franciji in Švici, ki ga že obdelujemo, posvetili pa jim bomo še večjo pozornost, ko bodo za to zrele okoliščine.«

Ivo Tivadar meni, da je sedanja organiziranost Moderne opreme prehodnega značaja, ki jo je narekoval gospodarski in politični trenutek. Njeno prihodnost vidi v ustanovitvi mešanega podjetja (že sedaj se več tujih partnerjev zanima za sodelovanje) in v ustanovitvi manjših podjetij, ki bodo za Moderno opremo in zunanje naročnike opravljala določena dela.

»Vendar tega ne bomo delali na papirju,« je odločen direktor Ivo Tivadar, »ampak šele takrat, ko bo zakonodaja dorečena in monetarni sistem stabilen. Do konca leta bomo s tujimi partnerji podpisali nekaj predpogodb, naše osnovno stališče pa je, da družbenega kapitala ne bomo razprodajali, ampak ga bomo dokapitalizirali.«

Na nedavno zaprtem največjem kmetijsko-živilskem sejmu v Novem Sadu je Moderna oprema bila kljub temu, da na tem tržišču ob srbski blokadi beleži velike izgube. »Predvsem ne želimo izgubiti stika s tržiščem,« pravi Ivo Tivadar. »Velikim sistemom in kmetom, ki so bili do nedavnega naši veliki kupci, predstavljamo proizvodni program prikolic, saj se zavedamo, da bo trgovanje ostalo. Je pa izvoz naša edina možnost.«

RENATA FICKO

DOBRE IN SLABE IZKUŠNJE EURECA

Ko so pred več kot šestimi leti v sklopu takratnega Založniškega, grafičnega in embalažnega podjetja Pomurski tisk v Murski Soboti ustanovili novo temeljno organizacijo EURECO, prvo tovrstno mešano podjetje v Pomurju, niso niti slutili, kakšne možnosti se jim odpirajo na širšem evropskem tržišču. Ob sovlaganju nemškega partnerja, firme Ritter iz Darmstadta, s pomočjo katere je nastalo mešano podjetje Eureco 3. januarja 1985, so se namreč uveljavili s proizvodnjo reklamnih blokov v Italiji, Avstriji in drugih državah južno od Nemčije. Z uvedbo nove izdelave samolepilnih reklamnih blokov pa je povpraševanje po tovrstnih izdelkih ne evropskem trgu močno poraslo. To, da so v svetu le trije taki izdelovalci, že marsikaj pove. Pri tem ne gre prezreti precejšnjih sprememb v tehnologiji proizvodnje, ki so jo razvili skupaj z nemškim partnerjem.

3 MILIJONE DINARJEV IZGUBE

Zato je marsikoga presenetilo, da ima mešano podjetje Eureco, ki je uspešen izvoznik, izgubo. »Naše podjetje je imelo v lanskem letu okrog 3 milijone dinarjev izgube. Seveda smo takoj analizirali, kje so vzroki za ta primanjkljaj. Čeprav smo naš izvoz v lanskem letu povečali za 15 odstotkov, predvsem na konvertibilni nemški, italijanski, avstrijski in madžarski trg, in je število zaposlenih ostalo približno enako, so rezultati navzlic temu negativni. Vzroke za takšno stanje smo našli zlasti v vplivu zunanjih dejavnikov, nismo pa se izognili tudi analize dejavnikov, na katere lahko sami vplivamo. V lanskem letu so bili negativni zunanji dejavniki predvsem v nerealnem tečaju dinarja, saj je bil tečaj tuje valute fiksni za celotno leto, istočasno pa je bila pri nas ogromna devalvacija, ki pa je nismo mogli prenesti v cene tujim kupcem. Računamo, da smo zaradi nerealnega tečaja dinarja lani izgubili pri dohodku okrog 600 do 700 tisoč mark, kar je v tako majhnem podjetju, kjer je zaposlenih 60 delavcev, nemogoče nadomestiti s prodajo na tujem trgu. Ob tem smo intenzivno obdelovali tudi domači trg. Ugotovili smo, da smo na domačem trgu izgubili okrog 50 odstotkov kupcev, predvsem v južnem delu Jugoslavije, saj se srbski trg povsem zaprl, ostalo pa je le še nekaj hrvaškega trga. Razen tega so bili partnerji izredno nečloveški, saj so bile zamude v plačilih tudi do pol leta. V tem času pa smo morali najemati kredite za obratna sredstva, ki so bili zelo neugodni, obrestna mera prevelika in je bilo praktično nemogoče nadoknaditi primanjkljaj iz lanskega leta,« pojasnjuje zadeve direktor samostojnega Grafičnega podjetja Eureco Bojan Žunič.

NOVA TRŽIŠČA NA PIRENEJSKEM POLOTOKU

Velja poudariti, da je Eureco od letošnjega leta povsem samostojno podjetje z vsemi ustreznimi službami, da so sicer povečali število zaposlenih v režiji, ki so jo prenesli iz bivših skupnih služb Pomurskega tiska, vendar pa je nekaj delavcev odšlo v pokoj ali drugam, zato ne gre za povečanje števila delavcev. Že z lanskega letošnjega proizvodnje so se zaradi upadanja naročil na domačem trgu usmerili v izvoz na tuje trge. Tako je okrog 70 odstotkov samolepilnih reklamnih blokov in drugih izdelkov namenjeno za nemški trg, preostalih 30 odstotkov pa prodajo na italijanskem, avstrijskem in madžarskem trgu.

skem trgu. V prihodnje načrtujejo izvoz tudi v Španijo in Portugalsko, saj so že začeli osvajati trge na Pirenejskem polotoku, kamor je že odšla prva poizkusna pošiljka in so kupci bili zadovoljni s kakovostjo izdelkov. Tako bi v primerjavi z lani lahko povečali izvoz za 70 odstotkov, pri čemer pa število zaposlenih ne nameravajo povečevati.

»Ocenjujemo, da so ukrepi, ki jih je letos sprejela slovenska vlada, izredno ugodni, predvsem kar se tiče tečaja tujih valut. Seveda, če se istočasno ne bodo nadpovprečno dvigovale cene vhodnih surovin, kar bi prineslo dodatne stroške v poslovanju. Predvsem računamo, da bo z uvedbo tečaja na 13 dinarjev za marko in ostalih valut, katerih vrednost se je letos dvignila za 44,5 odstotka, možno nadoknaditi ta primanjkljaj v cenah, ki jih dosegamo na tujem trgu. Zato bomo še intenzivneje plasirali skoraj celotno proizvodnjo na zahodni trg. Ta-

IZ PROIZVODNJE SAMOLEPILNIH REKLAMNIH BLOKOV — Samostojno Grafično podjetje Eureco iz Murske Sobotice, ki posluje kot mešano podjetje z nemškim partnerjem, si obeta že letos povečati izvoz za 70 odstotkov, predvsem na konvertibilni trg.

Foto: N. Juhov

ko smo uspeli že letos povečati izvoz na italijanski trg, pri čemer se lahko pohvalimo, da smo z italijanskim partnerjem podpisali pogodbo za prodajo naših izdelkov v vrednosti okrog milijon mark. To pa pomeni povečanje lanskega izvoza v Italijo za okrog 50 odstotkov. V vsaki logični ekonomiji bi bil to super rezultat, če se bo tudi pri nas uveljavila stabilna gospodarska politika. Le na ta način bomo lahko odpravili lansko izgubo in začeli pozitivno poslovati. Sem optimist in pričakujem, da bo vlada tudi v primeru odcepitve Slovenije dejansko nadaljevala s to gospodarsko politiko, s katero je začela v letošnjem letu,« nam je ob koncu pogovora povedal direktor soboškega samostojnega Grafičnega podjetja Eureco Bojan Žunič.

Milan JERŠE

Naftarji mislijo na ekologijo

Vse večja ekološka osveščenost ljudi po svetu je postala naš vsakdanjik. Tega se v podjetju Nafta v Lendavi dobro zavedajo. Zavedajo se namreč, da pri svojem delu uporabljajo okolju in človeku nevarne snovi, ki bi lahko povzročile hude nesreče. Redkokatero podjetje v Sloveniji je bilo na področju varovanja okolja tako vztrajno in uspešno kot Nafta. Pri vsakem novem projektu so v Lendavi upoštevali tudi varovanje narave. Tako so postavili tudi učinkovito čistilno napravo, s katero lahko s pomočjo mehanskih, kemijskih in bioloških postopkov do največje mere očistijo vodo, ki jo uporabljajo med proizvodnjo. Pokazalo se je, da je po vključitvi čistilne naprave potok Kopicca spet oživel, vanj pa se izlivajo vse prečiščene vode. V potoku so spet ribe in rastline. Pred nedavnim so začeli tudi solidificirati mulj iz rafinerije. Čistilne naprave bodo letno neutralizirale okoli 500 kubičnih metrov škodljivega mulja. Postopek sam so razvili Naftni strokovnjaki. Na čistilno napravo v Nafti naj bi bila v prihodnje priključena celotna industrijska cona v Lendavi. Čistilne naprave v Nafti zadržujejo tudi nestrupene snovi; ena od teh je biološki mulj, ki bi bil primeren tudi za gnojenje zemljišč. V Nafti iščejo možnost za nakup centrifugalne naprave, s katero bi zgoščevali biološki mulj. V podjetju bodo kmalu sprejeli tudi pravilnik o nadzoru onenessnosti zra-

Lidija Kosi

CENE, CENE, CENE

Ali se vračamo v obdobje (ki ni tako daleč nazaj in ki bi ga tako radi pozabili) dnevnega spreminjanja cen, ko bomo našo nakupovalno košarico za isto vsoto denarja danes obložili neprimerno manj, kot smo jo večerj? Ko bo na policah trgovin danes zmanjkalo blaga, ker bo jutri dražje?

To je vprašanje, ki se mu po prvomajskih podražitvah odgovor kar vsiljuje. Poglejmo nekaj primerov, ki smo jih zbirali med živili in ki kažejo, da bomo te podražitve občutili vsak dan. Cene so maloprodajne, primerjali pa smo jih 20. aprila in 15. maja. Pred prazniki smo za liter pastereziranega mleka odšteli 10,10 din, zdaj velja 11,20 din. Če smo četrtkilogramsko margarino kupovali za 43,30 din, bomo danes zanjo odšteli 56,30 din ali skoraj tretjino več. Tudi sladkor ni tako sladak, kot je bil nekoč, saj je dražji za 22 odstotkov. Testenine fidelini (500 g) so veljale 26 din, danes so vredne 30,30 din. Steklenica olja iz Slovenske Bistrice se je podražila za 35 odstotkov in je zanjo potrebno odšteti 34,20 din. Podražile so se tudi pijače. Tako bomo plačali za breskov sadni sok (0,19 l) namesto 6 din 7,50 din, za pivo (0,5 litra) namesto 10,50 din 12,90 din, najbolj pa je narasla cena radenske — namesto 6,60 din bomo zanjo odšteli 9,40 din. Če smo za jabolka idarec pred prazniki odšteli 29,50 za kilogram, so ista jabolka danes vredna za 4,70 din več. Dražje je seveda tudi meso: za kilogram piščančjega je potrebno odšteti 58,80 din, za svinjsko zarezbnico pa okroglih 96 din.

Kaj menijo o zgoraj navedenih cenah potrošniki, vemo, zato smo se po mnenju napotili v veletrgovino Potrošnik, h komercialnemu direktorju mag. Alojzu Režonji.

»Položaj je takšen kot po vsaki devalvaciji,« pravi magister Režonja. »Od 20. aprila do 15. maja smo od naših dobaviteljev prejeli 91 novih cenikov in te cene so se v glavnem povečale od 30 do 50 odstotkov, za določene skupine blaga celo več. V glavnem je to kmetijski repromaterial, izdelki kemične industrije, skratka, z dvigom cen so pohiteli tisti, ki so odvisni od uvoženih surovin. Mi v trgovini neradi sprejemamo nove cene, ker ščitimo kupce, ki želijo cenejšje blago. Opažamo, da je danes cena odločilen dejavnik pri izbiri blaga. Vendar je žal na našem nabavnem trgu ponudba premajhna, premajhna konkurenca.«

Devalvacija pa je vplivala tudi na šopinge čez mejo. Lani ob istem času, ko je bila razlika v ceni v korist tistih čez mejo, so domači trgovci beležili velik fizični izpad prodaje določenih izdelkov. Po besedah magistra Režonje se je sedaj prodaja občutno povečala, potrošniki kupujejo izdelke doma, saj so kljub dvigu cen cenejši kot čez mejo.

»Težko je predvideti, kaj se bo dogajalo,« komentira Alojz Režonja. »Učinek devalvacije se bo v vsakem primeru izničil, če bodo cene dohiteli njeno stopnjo. Da bi ublažili razkorak med plačili in cenami, da bi povečali prodajo, organizira Potrošnik skupaj s posameznimi proizvajalci tedensko akcijske prodaje. Proizvajalec spusti ceno, trgovina odstopi od dela marže in že je cena nižja tudi do 40 odstotkov. Nudimo pa tudi izredno ugodne pogoje za obročno odplačevanje blaga.«

Ob »dajte nam kruha in iger« vzklikamo potrošniki danes »dajte nam akcijskih prodaj oz. razprodaj.« Da so več kot potrebne, potrjuje podatke o številu prodanih znižanih športnih copat pred dvema tednoma v Potrošnikovi trgovini. Ne boste verjeli — v enem tednu so jih prodali 10.000 parov.

RENATA FICKO

AR TRANS — še ta teden predlagan za stečaj

Čeprav se rok blokade žiro računa še ni iztekel, bo tudi družba AR TRANS predlagana za stečaj. Vzrok za takšno dejanje je izredno slabo finančno poslovanje v prvih letošnjih mesecih. Blokada Petrola? V podobnem položaju so vsa prevozna podjetja, zato bodo v kratkem organizirali generalno stavko vseh slovenskih šoferjev.

In kakšni so bili učinki stavke, ki so jo organizirali šoferji AR TRANSA 29. aprila? Če ne drugega, je pomagalo družbi vsaj toliko, da so jim stranke hitreje izplačale stroške že opravljenega prevoza. Tako so lahko šoferjem izplačali večino cestnin in polovico deviznih dnevnic. Njihovi največji poslovni partnerji so iz Pomurja, in sicer so to Radenska, ABC Pomurka, Železniško gospodarstvo, Elrad, Lek, Mesna industrija, AR CONT, Mešalnica Črnci in drugi.

Od 29. aprila (ko je bila organizirana stavka) do 17. maja bi morali v AR Transportu izplačati šoferjem stroške cestnin v višini 479.180,30 dinarjev. Izplačati morajo še 57.625 dinarjev cestnin. Devizne dnevnice za januar in februar so izplačali v celoti, za marec morajo izplačati še 28.000 nemških mark in prav toliko za april.

Janez Ivanuša, vodja komerciale v AR TRANSU, je povedal: »Zaradi sodelovanja pri minuli stavki nimamo nobenih težav. Sam sem si močno prizadeval, da ne bi prišlo do večje škode. Še istega dne so šoferji naložili in odpeljali, kar je bilo nujnega. Očitno je bilo sicer precej, računa pa nismo dobili nobenega. Vsi se verjetno bojijo, da ne bi prišlo do ponovne stavke, ki pa se ne bi končala v dveh dneh. Mogoče je ta stavka posredno vplivala na Petrolo, da nas je blokiral. Zaradi neplačanih računov naši šoferji ne morejo več dobiti goriva v Petrolovih črpalkah. Upali smo, da bomo to lahko rešili na lep način, vendar so se zaradi stavke nekako lažje odločili za blokado. Naši šoferji sedaj uporabljajo dve liniji črpalk, v Lenartu in Vraždinu.«

V družbi Avtoradgona, ki je zadnji mesec polnila časopisne strani in druge medije, je zaposlenih 267 delavcev. Stečaj in s tem zmanjšanje števila zaposlenih za polovico sta neizbežna. Kako bo z odpravo vozil, še ni znano. Mnogi v družbi pa menijo, da bi bilo bolje, če bi že pred letom 1991 uvedli stečaj za vse družbe, saj bi bilo takrat manj prizadetih; tisti, ki bi ostali brez službe bi si lahko izborili več denarja.

Registracija in zavarovanje enega tovornjaka stane okrog 7 tisoč mark — cena, ki jo morajo plačati pod vsakim pogojem in v enem znesku. Na Hrvaškem so ti stroški precej nižji; domača občina bi jih lahko pomagala vsaj na ta način, da bi jim nudila možnost večkratnega odplačevanja. Sicer pa reševanje problemov največjega transportnega podjetja v Pomurju ni le naloga občine Gornja Radgona.

Janez Ivanuša je opozoril: »Do sedaj se je pri reševanju problema šoferjev Avtoradgone angažirala le občina Gornja Radgona. Več kot polovica šoferjev je iz drugih občin. S tem, da druge občine dajejo prednost raznim zasebnim prevoznikom in skušajo uničiti Avtoradgona, svojim občanom ne delajo nobene usluge. Če se bodo take stvari nadaljevale, bomo prisiljeni obdržati v službi le ljudi iz občine Gornja Radgona.«

Bernarda B. Peček

ISIS Ljutomer

Veterinarski obrat bo začel rasti jeseni

Novomeška Krka bo z zgraditvijo novega veterinarskega obrata praškastih zdravil v Ljutomeru bogatejša še za eno pridobitev. Če so še lani načrtovali začetek gradnje spomladi, so jo morali zaradi devalvacije in še nekaterih drugih težav preložiti na jesen.

Tako je planirana naložba s 75 zrasla na 119 milijonov dinarjev. Zagotovljena so bila že vsa sredstva, in sicer 30 odstotkov bi bilo lastnih, ravno toliko bančnih, po 20 odstotkov pa bi jih dobili iz razvojnega in sklada za nerazvite. Med tem je razvojni sklad usahnil, Republika Slovenija pa je kljub temu pripravljena vlagati v tovrstne naložbe. Zdaj se bodo morali z vsemi vlagatelji znova pogovoriti, čeprav pričakujejo, da se dogovorjeni odstotki ne bodo

spremenili. Direktor Anton Kapun je povedal, da so že pri projektiranju prvega objekta računali na širitev, tako da je prostor zagotovljen.

Novi obrat bo tudi ekološko neoporečen. Po direktorjevem mnenju večina ljudi sploh ne ve, kaj se v Ljutomeru dela. Večina odpadka, tudi gospodinjstvih je veliko bolj škodljiv za okolje, kot proizvodnja zdravil, pri kateri skrbijo za minimalne emisije v zrak in vodo. Tudi sicer skrbijo za redno čiščenje s

seselci in s filtriranjem skozi suhe in mokre filtre. S suhimi zbira prah, ki ga potem pakirajo in pošiljajo v Novo mesto, kjer ga na neškodljiv način uničujejo. Z mokrimi filtri pa blažijo tudi vonjave. Spuščajo jih v sedimentacijsko jamo, ostane nek vode pa odteka v nevtralizacijski bazen. Enak postopek čiščenja bo potekal tudi v novem obratu. Ker pa bodo zdravila praškasta, bo več prahu in bodo več uporabljali mokre filtre.

Lidija Kosi

VINOGRADI V MAČKOVCIH

Kmetijsko gospodarstvo Rakičan pozna po rekordnih hektarskih pridelkih poljščin, manj pa po njegovi vinogradniški dejavnosti. Eno takih območij so pobočja pri Mačkovcih, kjer imajo 23-hektarski nasad, od tega 14 hektarjev trti, 4 hektarje jabolk, 4 hektarje breskev in hektar brusnic. Diplomirana inženirka agronomije, smer vinogradništvo, Milena Cigut, ki se nam je predstavila (samo) za skupinovo vodo, je povedala, da je trtni nasad pretežno star komaj 4 leta, zato seveda še ni v polni rodnosti. Največ je laškega rizlinga, nato belega burgundca in nekaj drugih sort. Za obdelovanje vinograda in sadovnjaka skrbijo le 4 redno zaposleni delavci, čez leto pa si pomagajo s sezonskimi delavci. Na vrhu mačkovskega pobočja je več stavb, med njimi tudi vinska klet, iz katere prodajajo »odprto« vino, tam pa je tudi gostinski prostor, kamor vodijo goste iz Moravskih toplic. V neposredni bližini je nekdanja podružnična mačkovska šola, ki jo je kupil plastičar iz Murske Sobote ter poceni prišel do stanovanja in prostorov za obrt.

S. S.

Srečanje gozdarjev treh dežel

Člani društva inženirjev in tehnikov gozdarstva iz Pomurja in Maribora so organizatorji letošnjega srečanja gozdarjev Pannonia 91, ki bo od 27. do 29. maja. Gozdarji treh držav so se prvič srečali leta 1973 v Pomurju, pubudnik srečanj, ki so postala tradicionalna, pa je bil nestor pomurskih gozdarjev Ladišlav Nemesszeghy.

Na letošnjem srečanju, ki se bo začelo v lendavski občini, se bodo gozdarji iz treh držav srečali v železni in žalske županije, Gradiscanskega ter Pomurja in Maribora, naši gozdarji pa tokrat že sedmič prevzemajo vlogo gostiteljev.

Gozdarji jih želijo seveda preprečiti in temu cilju so namenjena tudi tovrstna srečanja.

L. K.

Brazde na Madžarskem?

Znano je, da imajo naši kmetje premalo zemlje, so pa dobro opremljeni s stroji in bi zato lahko obdelali najmanj še enkrat toliko površin, kot jih sicer. Pred časom je iz kmetijske zadruge v obmejnem Lentiju prišla pobuda o možnosti najetja tamkajšnjih površin. Kmetje z območja lendavske, soboške in ljutomerske občine so se že oglašili. Pripravljeni so najeti 80 hektarjev zemlje, le o prevažanju mehanizacije čez mejo se je treba dogovoriti, prav tako pa o pridelkih ter fitopatološki in veterinarski službi na mejnem prehodu v Dolgi vasi. Pa še nekaj je: najemina. Madžari so v informativnih razgovorih povedali, da bi radi za najetje hektarja zemlje od 20000 do 3000 šilingov oziroma protivrednost v kmetijskih in/ali gozdarskih strojih.

Član izvršnega sveta SO Lendava, dipl. inž. Miran Lovrin, nam je povedal, da so zdaj na potezi republiški organi, še zlasti pomočnik ministra za kmetijstvo Albin Debevc. Ta naj bi pripomogel k vzpostavitvi stikov med Slovenijo in ustreznimi zveznimi organi, kajti obdelava polj na madžarski strani bi bila donosna, če bi kmetovalci tam pridelali pridelke, recimo pšenico, lahko prosto, torej brez carinskih formalnosti in plačila dajatev, prevzeli v Slovenijo. Seje če bi pridelke prodali doma ali pa bi jih pokrmili živini, bi se jim namreč računala izšla. Na Madžarskem so cene pridelkov precej nižje, na primer, tona pšenice 1000 šilingov. Sicer pa so Madžari pripravljeni popustiti pri višini najemnine. Pripravljenost za sodelovanje na lokalni ravni je, ta čas pa še ni znano, ali bodo višji pobude sprejeli. Vprašljiv je zlasti status pridelkov, kajti od tega bo odvisno, ali bo treba plačati carino, ali pa bo madžarska pšenica naših pridelovalcev šla brez obremenitev v žitne silose.

S. S.

Koloradski hrošč v nasadih krompirja

Koloradski hrošč ali krompirjevec gotovo sodi med najbolj znane škodljive žuželke. Je hud škodljivec v krompirju, ki lahko ob količnej močnem pojavu požre liste krompirja do golega. Škodljivi so hrošči, mnogo bolj pa ličinke.

Ker je koloradski hrošč dobro znan v vseh razvojnih oblikah, mislim, da opisovanje le-tega ni potrebno.

Koloradski hrošč obhaja krompirjevo listje, pri čemer lahko hrošči in ličinke obhajajo listje od roba ali pa v njem povzročajo luknje. V skrajnih primerih ostanejo nedotaknjene le močnejše listne žile in stebila, pri čemer je seveda škoda občutna. Zmanjšanje listne površine povzroči občutno zmanjšanje pridelka, vendar menijo, da le, če se listna površina zmanjša za več kot 20 %. Če ni listja, se hrošči lahko hranijo tudi z gomolji.

Koloradski hrošč ima pri nas navadno dva rodova na leto. Hrošči v zemlji, proti koncu aprila ali v prvi polovici maja pa zapustijo prezimovališča in pridejo na plano. Zapuščanje prezimovališča lahko traja tudi tri tedne, pospeši pa se, ko se zemlja na globini 10 cm segreje na 14,5° C. Hrošči preletavajo na letošnja krompirišča pri temperaturah, višjih od 20° C. 6 do 12 dni po tem, ko zapustijo prezimovališča se hrošči sparajo. Navadno potrebujejo dopolnilno hrano in čim intenzivnejša je prehrana, tem hitreje in številnejše je odlaganje jajčec. Samica mora pred odlaganjem jajčec zaužiti vsaj 2000 mm² listne površine, pri tem pa mora biti temperatura nad 12° C (razvojni prag ali ničelna točka).

Odlaganje jajčec se navadno raztegne na mesec ali več dni. Samica izleže 400 do 800 jajčec, v ugodnih razmerah pa tudi več, celo do 1100. Samice odlagajo jajčeca na spodnjo listno stran v skupine. Plodnost samice in čas odlaganja jajčec sta odvisna od mnogih dejavnikov: od količine, kakovosti in vrstne hrane, od temperature, relativne vlažnosti in svetlobe.

Embrionalni razvoj traja 5 do 12 dni, odvisno od temperature, pri tem je razvojni prag tudi 12° C; pod to temperaturo pa se tudi iz jajčec ne morejo izlegati ličinke. Pri nas se prve ličinke pojavijo navadno še konec maja ali v začetku junija, množični

pojavi ličink pa je navadno od sredine do konca junija.

Ličinka se trikrat levi in ima torej štiri razvojne stadije. Ličinke prvega stadija ostanejo pogosto skupaj na listu, kjer so bila odložena jajčeca, in se razidejo šele pred levitvijo.

Ena ličinka prvega stadija poje okoli 20 mm² listja in potrebuje za razvoj 3 do 4 dni. Ličinka drugega stadija se razvija 3 do 7 dni in zaužije okrog 150 mm² listja, ličinka tretjega stadija 4 do 8 dni in 520 mm² listja ter ličinka četrtega stadija 5 do 11 dni, v tem času pa požre 2300 mm² listja. V povprečju traja celoten postembrionalni razvoj 14 do 22 dni, v poletnem času celo manj.

Odrasla ličinka se zabubi v zemlji na globini okrog 10 cm v posebni bumbi zibelki. Po približno 14 dneh se že izležejo mladi hrošči, ki kmalu pridejo na prosto. Celotni razvoj traja približno 40 do 60 dni. Hrošči poletnega rodu se pri nas pojavijo navadno od sredine julija do konca avgusta. Nekateri hrošči gredo kmalu na prezimovanje, večina pa jih odlaga jajčeca in se tako razvije še drugi rod. Navadno najdemo ličinke tega rodu v prvi polovici avgusta in pozneje. Hrošči drugega rodu pa se pojavijo v septembru in oktobru. V tem času se pogosto potikajo po njivah, ozarjah, travnikih in vrtovih. Kadar ne najdejo več krompirjevega listja, si za hrano poiščejo na njivah preostale gomolje in se končno podajo na prezimovanje. Znano je, da lahko koloradski hrošč prezimuje tudi dvakrat in se tako spomladi mladim hroščem pridružijo tudi tisti, ki so že drugič prezimili. Omeniti velja, da lahko en hrošč v svojem življenju požre okrog 120 cm² listja.

Malokdaj je treba zatirati že hrošče, čeprav bi kazalo zatiranje opraviti, kadar na grmu najdemo povprečno več kakor enega hrošča. Največkrat je zatiranje usmerjeno proti ličinkam.

Nujno ga je opraviti takrat, ko po grmu najdemo povprečno 10 ali več ličink, včasih pa je ta prag tudi nekaj nižji. Zatiranje drugega rodu navadno ni potrebno, ali pa samo izjemoma, če najdemo po grmu več kakor 5 hroščev ali več kakor 20 ličink, do konca rasti krompirja pa je vsaj še 20 dni. Najbolj primeren čas za zatiranje je, ko se iz jajčec izleže več kakor 30 % ličink, oziroma ko se najdejo prve ličinke tretjega in četrtega stadija. Kadar traja izleganje ličink zelo dolgo, moramo zatirati tudi dvakrat.

V Jugoslaviji je registriranih 45 pripravkov za zatiranje koloradskega hrošča, nekaj jih je na našem tržišču. Iz skupine organsko fosfornih insekticidov so znani volaton EC 50, zolone liq., chromorel D, ekalux 25, iz skupine karbonatov elacron 2. Ena in druga skupina je v opuščanju zaradi nekoliko daljše karence in predvsem zaradi nastale odpornosti hrošča na omenjene pripravke.

Iz manjše skupine sintetičnih piretroidov priporočamo iz naše prodajne mreže fastac 10 SC, karate 2,5 EC ali decis EC 2,5.

Trenutno najbolj je učinkovita skupina netels toksinov, od katerih svetujemo bancol 50 WP ali evisekt S. Njih delovanje je zaenkrat zelo dobro, vendar samo na ličinke.

Povsem nov na tržišču je biološki insekticid novodor FC. Vsebuje aktivne kristale bakterije *Bacillus thuringiensis tenebrionis*, ki jih najdemo v naravi. Kristalne beljakovine so insekticidna snov, ki se aktivira v prebavih ličink koloradskega hrošča. Prehvala se paralizirajo, ličinke se nehajo hraniti in poginejo v 4–7 dneh. Tudi če ličinke še živijo, ne povzročajo več škode. Novodor se uporablja v prvih razvojnih fazah ličink po priloženih navodilih.

Geza Džuban, dipl. inž. kmet.

Izbirajte: jahanje ali bagri!

Turistična kmetija Mirka in Marjeta Šonaja iz Veržeja (Stari trg 16) je nekaj posebnega, predvsem pa drugačna od vseh tovrstnih kmetij, ki smo jih v našem tedniku že predstavili. Pravzaprav je to povsem običajna verženska kmetija, kjer redijo tudi konje, le da so pri gradnji hiše načrtovali tudi turistične sobe in pri njeni zunanji podobi upoštevali zgodovinske in krajinske značilnosti.

»Novo hišo smo morali graditi. Ker pa smo v bližini Banovskih toplic, smo naredili še štiri turistične sobe z devetimi posteljami. Gostje lahko torej stanujejo in se hranijo pri nas. Povezali smo se z Radensko, tako da nam goste pošiljajo tudi iz Radenec in Banovskih toplic,« je pripovedovala Marjeta Šonaja, gospodinja na kmetiji. Izvemo tudi, da sta bila do 1983. leta oba z možem v službi, da so imeli svoj dom že drugje, vendar so se na željo staršev vrnili na Stari trg 16 in nadaljevali s kmetovanjem. Čez leto dni so zgradili najprej nove hleve za 16 krav molznic, nato pa še novo hišo. Tudi 8 hektarjev obdelovalne zemlje je bilo potrebno sproti in redno obdelati. Poleg tega imajo na Šonajevi kmetiji tudi konje. Kako ne bi, ko pa so Prieki, bi lahko rekli! Njihov konj, ki je na zadnjem tekmovalnem bazenu v Banovskih toplicah, zdrava domača hrana in jahanje. Če niste ravno navdušen jahač, se lahko odločite tudi za vožnjo z »bagrijem«. »Tudi drugi lahko pridejo jahati, ne le tisti, ki prenočujejo pri nas,« nam pojasni Marjeta. »le dan prej nas morajo poklicati, da bomo doma. No, pa tudi če pride kdo ne-najavljen in smo doma, ni problema,«

Za 100 dinarjev boste lahko pri Šonajevih v Veržeju eno uro jahali enega od treh konjev. Če bi se jahanja radi naučili, vam bo pri tem pomagal Mirko Šonaja, ki se že spretno zavihti v sedlo.

blema. Konji so v hlevu. Le med 18. in 19. uro nimamo časa za goste, takrat moramo opraviti dela v hlevu.

Upajo seveda, da bodo kmalu dobili nove smerokaze, kajti

marsikdo le težko najde njihovo kmetijo. Sicer pa so se z Radensko že vse dogovorili... Zanimivo in koristno sodelovanje! Marjeta Šonaja nam je povedala, da ima že nekaj dobrih in slabih izkušenj. Sodelovanje z Radensko je zadovoljivo. Ko so se odločili za turistično kmetijo, jim je le Radenska prispevala 4 tisoč din

tudi možnost posameznih obiskov in koriščenja ugodnosti jahanja.

Slabo izkušnjo pa ima z Naravnim zdraviliščem Lendava, saj od tega sodelovanja niso imeli Šonajevi nobenih koristi. Ideja je bila prav gotovo zanimiva, 50 gostov, kolikor jih je en dan prebilo na njihovi kmetiji, pa navdušenih. Na predlog zdravilišča, Nedeljskega dnevnika in Vala 202 so pripravili prave prleške kolone za 50 gostov lendavskega zdravilišča. Marjeta je spekla še kvasenice, gostje so uživali na kmetiji ves dan, nekateri so verjetno prvič videli, kako se pripravi »domači praznik«, zamesi kruh, speče prleška sladica.

»Rekli so, da bo to dobra reklama za nas. Še nobenega gosta nismo dobili zaradi tega, ker smo gostili tistih 50 ljudi. Vse so dobili zastoj, nas pa ni nihče nič vprašal, koliko je to stalo. Šonja je menda v zdravilišču rekla vodilnim, da bi nam morali kaj dati, pa so rekli, da še ne vedo, če bo od teh kolon kakšen učinek za zdravilišče,« je potožila Marjeta Šonaja. In podobne stvari se dogajajo lastnikom turističnih kmetij kar naprej. Nekateri bi radi vse zastoj. Mislijo si: saj tu tako ničesar ne kupujejo, zakaj bi morali mi plačevati tako drago kot v gostilni.

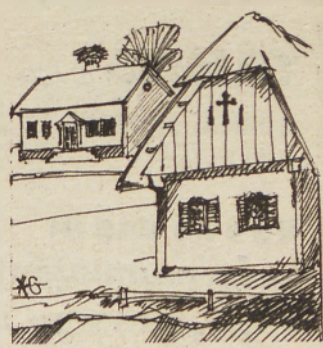
Cene nikakor niso tako visoke kot v gostilnah, porcije precej večje, juho prinesejo s skledo tudi večkrat. Toda povsem zastoj, da se jim vse to početne ne bi vsaj malo splačalo, pa se ne morejo iti kmečkega turizma.

Bernarda B. Peček

IŠČEMO NAJ-KMETIJO

Imate ali morebiti poznate kmetijo, ki se s svojo arhitekturo spaja s prekmursko ali prleško pokrajino, kmetovanje, ki je prijazno do narave, in dvorišče, po katerem se z veseljem sprehodite? Prijavite jo na naslov: VESTNIK, Titova 29, 69000 M. Sobota, do 15. junija, kajti iščemo naj-kmetijo Pomurja.

Najlepše in ekološko urejene kmetije bodo nagrajene!

Vlado Smodiš, inž. agr.

PRIJAVNICA

Naslov lastnika kmetije: _____

Kratek opis kmetije: _____

Predlagatelj: _____

Ni mi jasno, ali rastejo pokojnine ali pa je s cenami nekaj narobe.

Pred letom dni je kmečka penzija veljala pol prašiča, zdaj pa že celega.

Stavka v AR — korist ali škoda?

Stavkovnemu odboru šoferjev AR grozi sodni pregon — Povzročena velika gospodarska škoda, likvidnostne težave ostajajo — Kako dobiti sredstva za dokapitalizacijo?

»V Avtoradgoni se ne dogaja kaj posebnega, delo poteka normalno, kjer so pač za to možno. Po 30. maju v Avtoradgoni bistvenih sprememb ni bilo. Nelikvidnost je namreč problem, ki ga ne bo rešila nobena zamenjava vodstva. Od likvidnosti je tudi odvisno, če bomo lahko izplačali osebne dohodek in cestnine, od tega pa razpoloženje delavcev,« je povedal vršilec dolžnosti direktorja, ki je prevzel to funkcijo po odstopu prejšnjega vodstva Avtoradgone, Franc Štraki. Takoj po prvem maju so vsi vodilni v družbah AR ocenili dogodek in se strinjali, da so bila izbrana neprimerna sredstva. »Z grožnostjo smo ocenili, da je bila celotna preprečena dostava hrane do nekaterih ustanov, prevoz rešilnih avtomobilov, promet prek mednarodnega mejnega prehoda in podobno. Če je bil cilj res tako »zaželen«, bi ga lahko dosegli tudi na drugačen način, ne pa da je celotna regija utrpela gospodarsko škodo,« je dejal Štraki. Kje iskati odgovorne za povzročeno gospodarsko škodo: je to prejšnje vodstvo Avtoradgone, »Podpizovalci« stavke ali stavkovni odbor, ki je stavko organiziral? Mnenje vodstva AR-holdinga je: »Odgovornost za nastalo škodo je treba iskati v Avto-

radgoni, vendar ni odgovorna le AR kot pravna oseba, odgovoren je tudi stavkovni odbor, ki je vse stvari peljal. V prijavi stavke odgovornemu občinskemu organu niso napovedali nikakršne zapreje cest, mejnih prehodov in ulic. Zato menimo, da je bilo storjeno dejanje, ki ga bo potrebno na ustrezen način sankcionirati.«

Kaznovati stavkovni odbor,

Stečajni upravitelj Milan Braškovič:

»Jaz ne dajem več komentarjev! Takšno je stališče sodišča. Za dajanje izjav je pristojen stečajni senat, vse informacije pa dobi iz mojih rednih poročil, ki jih moram poslati sodišču.«

ker je uporabil vsa sredstva za doseg cilja (pa čeprav je bil za cilj zamenjava vodstva, kar je na neki način politični in ne delavski cilj), je lahko dvorezen meč. Večina bo slišala le besede: šoferji—stavka—kazen.

»Prav gotovo je to zelo velika dilema! Vendar pa je potrebno tudi pri borbi za upravičene pra-

vice spoštovati pravila igre. Vsa sredstva ne morejo biti dovoljena! Jasno je, da bi tudi v okviru Avtoradgone te njihove zahteve lahko izpolnili. Stavke so sredstva detavcev za doseg nekaterih ciljev, vendar ne na škodo tistih, ki nimajo ničesar zraven,« je dejal Franc Štraki.

Povzročena je bila večja gospodarska škoda, zato mora ukrepati nekdo zunaj Avtoradgone. Proti komu in kako, bomo še videli. Žal nismo uspeli dobiti izjave predsednika stavkovnega odbora Ladislava Piška, ker je že od 1. maja na dopustu.

Stavka, ki je bila organizirana 29. in 30. aprila, pa je po besedah vodilnih v AR vplivala tudi na zakasnitev pri pridobivanju sredstev iz naslova Kapitalizacija denarnih nadomestil za brezposelne, saj zaradi nje niso mogli pravočasno poslati prošnje in ocene uradne komisije. 1. maja je bila namreč možnost tovrstnega načina kapitalizacije ukinjena. V Avtoradgoni vseeno upajo, da bodo izjemoma uspeli dobiti nekaj sredstev iz republike; čeprav bo njihova cena precej višja, jih nujno potrebujejo.

Bernarda B. Peček

Gospodarski svetovalci v Muri

Predstavniki Centra za gospodarsko svetovanje iz Ljubljane so v začetku tedna obiskali sobo Muro, kjer so se s predstavniki podjetja pogovarjali o preobrazbi, privatizaciji in lastninjenju podjetij. Magister Milan Lovrenčič je zbrane pozdravil z besedami: »Radi gremo k dobrim, slabi prihajajo k nam,« dodal pa je, da se z lastninjenjem ukvarja že več let. To mu je včasih povzročalo težave, danes pa se lahko pohvali s petimi svetovalnimi firmami, ki se ukvarjajo zlasti s finančno dejavnostjo. V kratkem lahko tovrstno firmo pričakujemo tudi v Radencih.

Podjetja so v tem času v brezlastninskem vakuumu, gospodarstvo propada, ljudje so nezadovoljni in vprašanje je, kje je vsemu temu dno. Prehod od ene k drugi obliki lastninskih odnosov ne bo enostaven, zato se moramo

toliko bolj pripraviti nanj. Na Hrvaškem so stvari veliko bolj poenostavili. Pri nas pa zakonodaja preveč zapletamo. Strokovnjaki s Centra so do zdaj ovrednotili okoli 100 podjetij, kar je 70 odstotkov vseh do zdaj opravljenih ocen. Največkrat svetujejo dvoplastno preobrazbo, zlasti večjih sistemov, torej holding in družbe z omejeno odgovornostjo. Pri tem naj sodeluje čim več ljudi, delavcev, postopke pa naj vodijo zunanji strokovnjaki, da ne bodo možni očitki o prilaščanju. Država ne more biti dober lastnik, ker je preveč socialna, zato naj dejanski lastniki postanejo delavci, ki se bodo v tem primeru tudi bolj odgovorno vedli do lastnine. Vodilni morajo skrbeti za dobiček, ki naj bo edino merilo uspešnosti. Lastninska preobrazba se bo začela po preobrazbi organizacijske zgradbe, saj nobega ni taka, da bi lahko

živela v vseh sistemih. Ovrednotenje premoženja je nujno, vendar je pomembno, za koga vrednotimo, za kupca ali prodajalca. Pri nas se običajno pojavljata oba v eni osebi, vrednotenje pa poteka po dveh metodah, in sicer po metodi premoženja in metodi donosov. Obe naj bi dali pošteno tržno ceno, ki pa bo postala prava šele z vključitvijo tujih kupcev.

V Muri so govorili še o vrednostnih papirjih. Magister Lovrenčič je dejal, da bi Mura z izdajo le-teh zagotovo uspela in tako dobila cenejši denar, kot ga kupuje zdaj. Predstavnik Mure pa je zanimalo zlasti vrednotenje, za katero so se strinjali, naj ga nadzoruje agencija. Strokovnjakom pa so postavili še več drugih vprašanj.

Lidija Kosi

Kdaj posodobitev rafinerije?

V Nafti Lendava so pred dobrim mesecem dobili dolgo pričakovan odgovor Republiškega komiteja za energetiko, ki dejansko pomeni zeleno luč za pričetek aktivnosti pri razširitvi in posodobitvi rafinerije. Republiški komitej za energetiko je dal soglasje za projekt, s tem da ne prevzema nobenih finančnih obveznosti. Nafta Petrol, Plin in trgovina ter Istrabenz so republiški vladi odgovorili, da s poslovnim-finančnega vidika ne bi bilo sprejemljivo štirih podjetij združiti v javno podjetje. Po informacijah, ki prihajajo iz republike, je mogoče sklepati, da naftno-plinskega gospodarstva naj ne bi spravili pod isto streho in obliki javnega podjetja. V Nafti ocenjujejo, da bodo potekali procesi lastninjenja najprej v smeri podjetja v državni lasti, nato v oblikovanje delniških družb. Način vplivanja slovenske vlade na naftno-plinsko gospodarstvo sicer še ni dokončen, a je možno z njim računati. Čeprav lendavska rafinerija s svojimi derivati ne oskrbuje celotnega slovenskega trga, je pa gravitacijsko opraviljiva, bo na ravni republike potrebno imeti pred očmi tudi projekt razširitve rafinerije v Lendavi. Vzporedno z aktivnostmi za

posodobitev rafinerije poteka v Nafti tudi proučevanje alternativne različice nakupa rabljenih naprav. Skupina strokovnjakov Nafta je bila pred nedavnim na obisku v rafineriji v Mannheimu, kjer je ugotavljala tehnično-tehnološko ustreznost tamkajšnjih naprav. Ob nakupu in preselitvi naprav v Lendavo bi morali urediti zagotavljanje večjih količin

surovine, kar pomeni, da bi morali v Lendavi povečati predelovalne zmogljivosti na več kot milijon ton letno.

Nafta ima nekaj ponudb tudi iz ZDA. Odločitev za to ali ono različico bo potrebno sprejeti že letos. Ta čas v Nafti intenzivno končujejo finančno konstrukcijo.

JD

Zaradi politike ob 2 tisoč nočitev

Čeprav so komercialisti Naravnega zdravilišča Radenci v vseh propagandnih materialih poudarjali, da sta Lendava in hotel Lipa v bližini meje z Madžarsko in le dobrih 50 kilometrov oddaljena od meje z Avstrijo, jim ni uspelo prepričati tujih turistov. Zasedenost zmogljivosti lendavskega zdravilišča je bila v prvih treh mesecih letošnjega leta tako slaba, da so se začeli pojavljati likvidnostni problemi, ki jih do sedaj niso poznali.

Če ne bi uspeli dobiti srednje-ročnega posojila in dela sredstev za izvozno spodbudo (obljubljena so bila že lani), bi bilo še huje. Aprilska zasedenost zmogljivosti je nekoliko boljša — 60 odstotna izpad tujih gostov pa so delno poskušali nadomestiti z večjim številom domačih gostov.

In še nekaj konkretnih podatkov: v letu 1991 sta se odločili za Lendavo le dve avstrijski agenciji, a sta namesto 80 pripeljali v hotel le 40 gostov. Decembra 1990 so imeli v Lipi še 14 odstotkov več gostov kot leto prej, januarja in februarja je bilo gostov (vzrok so zaostrene politične razmere v Jugoslaviji) že za 13 odstotkov manj. Največji izpad je bil marca, ko je bilo gostov kar za 39 odstotkov manj kot leto prej.

bbp

MURA odgovarja

V zvezi s člankom Ovadili delavca MURE, objavljenim v VESTNIKU št. 19 z dne 16. maja 1991, vas prosimo, da objavite naslednjo izjavo: Gospod DARKO ANŽELJ, načelnik UNZ Murska Sobota, je pred dnevi dal izjavo o vsebini kazenske ovadbe proti odgovornemu delavcu MURE, ki jo je UNZ 24. aprila 1991 predala javnemu tožilstvu v Murski Soboti. Vodstvo MURE v zvezi s tem daje naslednjo izjavo: Odločitve komercialne v Tovarni ženskih oblačil so bile skladne s poslovno politiko »MURE«, zato zavračamo v izjavi napovedano krivdo. Krivda kogarkoli v MURI bo dokazana ali ne šele v nadaljnjem postopku.

Vodstvo MURE

Projektiranje v funkciji ekologije

V začetku maja so v okviru holdinga EEK Videm ustanovili novo družbo z omejeno odgovornostjo EEK — EKO. Osnovno dejavnost nove družbe je direktor Jože Sraka, dipl. inž. arh., opisal takole: »Firma je bila ustanovljena v sklopu EEK Videm za dopolnitev inženirinske dejavnosti holdinga za področje ekologije in gradbeništva. Koncept naše dejavnosti temelji na dejstvu, da se je potrebno v Pomurju dolgoročno in resneje pogovarjati o reševanju ekološke problematike, ki je ozko povezana z energetiko. Menim, da se ekologija ne začne z reševanjem nastalega položaja, ampak se

ekologija začne z maksimalno angažiranostjo same proizvodnje, življenjskih oblik in kmetijske predelave, ki mora biti urejena tako, da bo odpadkov čim manj oz. da bodo ti neškodljivi. Na področju ekološkega projektiranja delam že dvajset let in opažam, da probleme rešujemo nesistematično, na tak način pa se lotevamo tudi novih naložb, kar izvedbo projektov draži.«

Družba EKO je pripravila koncept reševanja ekološke in energetske problematike v mestu in občini Murska Sobota in ga naslovila vsem tistim, ki so dolžni skrbeti ali pa so zainteresirani za ekološko čisto okolje. V omenjenem konceptu navaja probleme in ponuja predloge za njihovo odpravljanje. Kakšen pa bo učinek koncepta, ki je zelo strokovno pripravljen, bo pokazal čas.

RENATA FICKO

DIMNIKAR BELTINCI

Reorganizacija podjetja

Z novim letom je iz družbenega dimnikarskega podjetja v Beltincih nastalo 6 družb z omejeno odgovornostjo. Teritorialna razporeditev je ostala takšna, kot je bila, pa tudi občinam se je uresničila dolgoletna želja, da bi imele svoja dimnikarska podjetja. Pričakujejo, da se bo tudi ta dejavnost v prihodnosti privatizirala, prehodno obdobje pa naj bi trajalo tri leta. Tako določa tudi pogodba med krovnim podjetjem in posameznimi družbami. Zanimanje za dimnikarsko dejavnost v zadnjem času narašča, saj se tudi mladi ne branijo več tega dela.

LJK

V Gornji Radgoni brez referendum!

Izvršni svet SO Gornja Radgona je na zadnji seji (17. maja 1991) sprejel sklep, da bodo referendum o občinskem samoprispevku »preložili na primernejši čas«. Poročilo o pripravi na referendum, o javni razpravi o programu ter predlog izvršnega sveta bo obravnavala še občinska skupščina. Slaba izkušnja drugih pomurskih občin pa je verjetno dovolj veliko svarilo, da so sedanji časi skrajno neprimerni za samoprispevke. Tako skoraj ni dvoma, da bodo predlog izvršnega sveta sprejeli tudi delegati občinske skupščine. Čeprav bodo ob velik vir dohodka, ki bi bil namenjen predvsem urejanju komunalnih zadev, so na boljšem kot druge občine, ki so že organizirale referendume o občinskih samoprispevkih: ostal jim bo denar za organizacijo referenduma in propagando le-tega.

bhp

INFORMACIJE ZA PODJETNIKE

Prava informacija ob pravem času in na pravem mestu — to je izredno iskano, potrebno in pokvarljivo blago. Še posebno v današnjem negotovem, prehodnem in čez nič spremenljivem sistemu, ko mnogi iščejo svoj prostor in želijo biti uspešni v sistemu tržnega gospodarstva, ko želijo živeti in delati tako, kot to počnejo na Zapadu. Ob tem pa pozabljamo, da nas še vedno spremljajo stare navade in načini poslovanja ter komuniciranja, da premalo vemo o tem, kaj se dogaja okoli nas, da zaradi tega ne reagiramo, ali pa to naredimo prepozno, itn ...

V tej številki Vestnika uvajamo skupaj z GZS Območno zbornico novo rubriko Informacije za podjetnike. Tekoče bomo objavljali informacije in dogodke, za katere menimo, da so za podjetnike zanimivi in potrebni. Pa poskusimo in zaželimo novi rubriki aktualnost in bralnost!

STROKOVNI SEJEM COMPONENTA 91 V CELOVCU

Od 9. do 12. oktobra bo v Celovcu strokovni sejem Componenta 91, namenjen borzi dobav. Na njem bodo predstavniki velikih firm iz Nemčije, Avstrije, Švice in drugih držav iskali predvsem manjše in Srednje firme kot kooperante za dobavo polizdelkov in izdelkov iz kovine in plastike.

Predstavniki celovškega sejma z direktorjem dr. Leitnerjem na čelu vabijo vse zainteresirane, da se udeležijo predstavitve avstrijskega sejma s poudarkom, 27. maja ob 10.00 na Gospodarski zbornici Slovenije, Titova 19, v Ljubljani; spregovorili bodo o možnostih predstavitve.

SEJEM TEHNOLOŠKIH INOVACIJ TECHNOVA INTERNATIONAL 91 V GRADCU

V Gradcu bo od 5. do 7. junija

mednarodni sejem tehnoloških inovacij TECHNOVA INTERNATIONAL 91. Prikazani bodo novi dosežki, zlasti v industrijski elektroniki.

ZA PODJETNIKE, KI JIH ZANIMA AMERIŠKO TRŽIŠČE

V začetku junija bo na Dunaju poslovna konferenca AMERICAN BUSINESS OPPORTUNITIES IN THE DANUBE BASIN, kjer predvidevajo udeležbo prek 130 ameriških podjetij. Gospodarska zbornica je že v stiku z ameriško ambasado na Dunaju, ki je organizator poslovne konference. Če vas navedeno zanima, vam Gospodarska zbornica lahko posreduje prijavnico za konferenco, ali pa zastopa vaše interese na Dunaju.

V začetku septembra bo prišla na obisk v Slovenijo poslovna delegacija ameriške države OHIO. Da bi bil obisk čim uspešnejši, bo Gospodarska zbornica sproti posredovala inte-

rese naših podjetij v Ameriko. Torej pošljite na Gospodarsko zbornico informacijo o vaši firmi in področju, kjer želite sodelovati.

USTANOVITEV KLUBA PODJETNIKOV

Iniciativni odbor za ustanovitev Kluba podjetnikov Pomurja je skupaj z Območno zbornico sklical v petek, 24. maja, ob 13.00 v dvorani gasilskega doma v Murski Soboti ustanovitveni sestanek kluba zasebnih podjetnikov iz občine Murska Sobota. Na dnevnem redu je ustanovitev Kluba podjetnikov Pomurja in Občinskega odbora kluba podjetnikov ter pogovor o sodelovanju zasebnih podjetij. Podrobnejše informacije o navedenih dogodkih dobite na GZ-Območna zbornica, Titova 5, Murska Sobota ali po telefonu 22-621.

RENATA FICKO

TAMAŠ

d. o. o.

GORNJA BISTRICA 130 a
Telefon: 70 270

Vse za vas in vaše najmlajše!

- velika izbira moške, ženske in otroške konfekcije
- moške obleke po izjemno nizkih cenah
- vseh vrst trenirke (svilene in bombažne) od 300 do 1.000 din

UGODNOST:

- odplačilo na tri mesece brez obresti
- odprto vsak dan, razen nedelje, od 8. do 20. ure.

Prvenec Vladimirja P. Štefaneca

Morje (novih) pisanj

Seveda ni naključje, da je na naslovnici proznega prvenca Vladimirja P. Štefaneca *Morje novih obal* (Mladinska knjiga, 1991) prav Magrittova slika *Ogroženi morilec*, kajti celotna pripoved je v bistvu (metafizična) detektivka, ki sloni na treh nepojasnjenih, a slikovitih umorih, ki se kljub morilecovi smrti ne razrešijo. Na videz se zgora že razplete, a v tancu skrivnosti ostaja zavrt motiv zločina in sploh vprašanje, ali je Maksimilijan Plaz, mož z vrtnico, res pravi morilec, čeprav se na koncu Vladimir P. Štefanec in čudaški Konstantin Rodnik na videz brezskrbno odpravljata z ladjo Ladjó k Novim obalam.

Na videz stereotipni toponimi zlahka razkrijejo drugačno naravo teksta: potovanje v človekovo hit, notranjost. Pisatelj namreč zapiše: »To, kar sem sam zaznamoval simbolično, dokaj neopredeljeno, kot oddaljeno meglico Novih obal, je on (Ribič, izumitelj »mavrice«, op. p.) odkril posem materialno, v vizionarskimi znanstvenimi teorijami.«

Zaradi tega je pisatelj večno na preži, kako zasačiti Resnico (seveda kot filozofski pojem): ali kot sanjski svet, ki se materializira v japonski škaticli, ali v slavicu, ki leti v cvet, ali skozi materializacijo fiktivnega Premostitvenega stolpa, ki ga hranijo s premogom kurjači, prekleto odvisni od izmenjevalca osebnosti. Gre torej za magični postorvelovski tip družbe, kjer je pač »realnost stvar prepričanja.«

Dogodki se vrtilo po logiki notranjega, nagona, racionalno in intuitivno hkrati, meje so hudo zabrisane, osebe, čestokrat obremenjene s preteklostjo, se zbirajo v Fantom baru, lokal, ki se po zaprtju preseli na Ladjó, ki bo kmalu magellanovsko zaplula k Novim obalam.

Na kratko: pisatelj torej kot vrhovodca kolovratni na ostrici zavednega in nezavednega, smisla in smiselnega v življenju, torej na črti, ki komajda loči sanjsko od realnega.

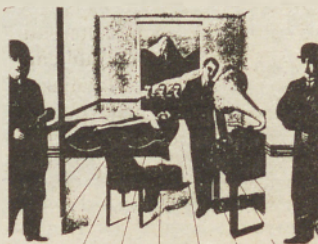
Res je, po vehementnem začetku je moral pisatelj brzdati pripovedni tok, zato se prepušča mediativnosti, skuša »naslikati sanje s prizvokom freudovskega refleksa«, metafizična kot temelj-

ni pripovedni način ga tu in tam izda, pa vendar ne smemo na silo iskati v tem le mašila, temveč in predvsem metamorfozo.

Bistveni element romana je metamorfoza. Skozi ves roman smo priča raznim preobrazbam (pariški Fantom, Morilec, sam glavni lik ...), dokler se prav glavnemu liku ne zgodi, da mu začno poganjati krila. Naj jih vzamemo kot dejstvo ali kot (in predvsem) metaforo, je to najboljše del teksta: breme in »očarljivost« teh kril je prav v njihovi pojavnosti, v tem, da posežejo v osebnost glavnega lika brez izmenjevalca osebnosti; le-ta izmenjevalec zlahka poseže v osebnost, kajti »kdo bi živel zmeraj z eno osebnostjo«.

Vladimir P. Štefanec

MORJE NOVIH OBAL

Naj bo meja še tako zabrisana, je očitna. Prav tako kot otrple podobe na Magrittovi sliki, ki v svoji onemelosti izžarevajo naklep, strah in ujetost vase, v prid vid samega sebe.

»A jaz sem videl obale«, zapiše pisatelj, »zrl sem jih dan za dnem in z vsakim novim soncem je bila njih podoba jasnejša, še bolj resnična in vedno bolj me je vabila. Nove obale sem dal ime temu, kar sem videl, morje, ki jih je božalo, pa je postalo Morje novih obal.« Od tod tudi naslov romana, berljivega, kultiviranega zapisa, ki skuša zabrzdati po novih vodah, pa mu vedno le ne uspe, tako da tu in tam nasede v plitvicah že starega, okorelega morja.

Milan Vincetič

DARKO BIRSA V SOBOŠKI GALERIJ

V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec bo do 28. maja odprta razstava slik akademskega slikarja Darka Birsa. Avtor je bil rojen leta 1958 v Lendavi, trenutno pa dela na grafični specialki na Akademiji likovne umetnosti v Ljubljani. Imel je že nekaj samostojnih razstav v Ljubljani, Tolminu, Celovcu in drugod, razstavo v Soboti pa je pripravil zavod za kulturo občine Lendava.

Darko Birsa pripada generaciji mlajših slovenskih likovnih ustvarjalcev, ki se je kmalu po zaključku šolanja na Akademiji

Birsova dela odsevajo notranji razpoloženjski svet.

za likovno umetnost v Ljubljani znašla v neizogibnem pluralizmu sodobne likovne govorice, za kar so morda prav zadnja leta najbolj sprejemljiva. V uvodnem besedilu k razstavi pa je Judita Krivec-Dragan zapisala, da se »Birsa še naprej spretno izogiba sleherni agresivni potezi in ostaja lirčen, kot je bil v svojih starejših delih... Barva postaja vse pomembnejša na simbolni ravni,

celo mnogo bolj artikularna in izrazita, medtem ko je velik del njene tvorne funkcije prevzela nalepljena tkanina, ki ustvarja značilno nagubano obličje slike. V njem je vse polno slutenj o nekem notranjem, nevidnem svetu, za katerega smo prepričani, da mora obstajati. Pomeni se skriva-

jo v govoric prvobitnih simbolov, v razkrivanju nekakšnega prastanja in njegove logične in naravne organiziranosti, v svetu, ki ga determinirajo večni zakoni kozmosa in je dojemljiv predvsem podzavestnemu, intuitivnemu v posamezniku.«

J. Gabor

Radenci

JAVNA TRIBUNA: OSEBA IN DRUŽBA

Občinski odbor Slovenskih krščanskih demokratov iz Gornje Radgone je v letošnjem letu v okviru javnih tribun Naš trenutek pripravili že dve srečanja z vidnimi Slovenci. Za petek, 24. maja 1991, ob 19. uri pa je skupaj z drugimi odbori SKD pomurskih občin pripravil javno tribuno z naslovom Oseba in družba. Gost tribune, ki bo v hotelu Radin, bo prof. dr. Tone Stres. Vidni slovenski teolog bo gotovo zanimiv za marsikatero Pomurca. Zato pričakujejo, da se bodo tribune udeležili številni člani SKD in drugi.

F. Klemenčič

Bogata kulturna dediščina v Prekmurju

Območje soboške občine ima obilo kulturnih in zgodovinskih spomenikov. Soboška vlada se je očitno pravočasno zavedla pomena tovrstnih objektov za širšo družbeno skupnost, predvsem pa za prihodnje rodove.

Tako je sredi meseca marca začel veljati odlok o razglasitvi nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Murska Sobota. S ciljem: zagotoviti ohranitev in uresničevati posebno družbeno varstvo kulturnih in zgodovinskih vrednot, so bili za kulturne oziroma zgodovinske spomenike razglašeni deli kulturne dediščine in njihove pritlikline, ki imajo posebno kulturno, znanstveno, zgodovinsko in seveda tudi estetsko vrednost.

Kulturne in zgodovinske spomenike so po svojih značilnih lastnostih razdelili na več skupin: na arheološka in naselbinska območja, na arheološke, umetnostne in arhitekturne, etnološke, zgodovinske ter tehni-

ške spomenike.

Odlok določa tudi natančno označitev spomenika, navedbo imetnika oziroma upravljalca, način varstva spomenika z vsemi omejitvami in prepovedmi ter razvojne usmeritve le-teh.

Geodetska uprava občine Murska Sobota je izdelala pregledni katastrski načrt v merilu 1:5.000. V njem so označeni položaj, velikost, oblika in meje posameznih spomeniških območij in nepremičnih kulturnih spomenikov. Načrtno dokumentacijo je mogoče dobiti pri Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor, pri Geodetski upravi Murska Sobota in pri upravnem organu občine Murska Sobota, pristojnem za kulturo.

In kateri so najpomembnejši kulturnozgodovinski spomeniki po posameznih skupinah? Arheoloških območij je največ. Prevladujejo gomilna grobišča. Najdemo jih najpogosteje na Gorickem (Gerlinči, Motvarjevci, Vučja Gomila, Sebeborci, Šalovci, Bukovnica...). Rimske naselbine prevladujejo v ravninskem delu (Lipovci, Kupšinci, Izakovci). V Lucovi je prazgodovinska, v Puconcih in Lipi pa eneolitska naselbina. Naselbinska območja so še v Beltincih, Filovcih in Murski Soboti.

Za arheološke spomenike so razglašene gomile, rimske gomile ter sledovi rimske ceste. Te najdemo v Bakovcih, Gradišču, Bogojini, Dokležovju, Filovcih, Krogu, Mlajuncih, Puconcih, Gančanih, Suhem Vrhu, Selu, Gradu in še nekaterih drugih krajih.

Umetnostni in arhitekturni spomeniki so vsi še stoječi gradovi v soboški občini: Beltinci, Grad, Murska Sobota in Rakičan.

Umetnostno in arhitekturno vrednost imajo tudi nekatere stavbe v večjih urbanih središčih.

Prevladujejo stavbe v Murski Soboti (v Kidričevi, Lendavski, Mladinski, Titovi, Cankarjevi in Grajski ulici), po dve pa sta v Beltincih in na Cankovi. V skupino umetnostnih in arhitekturnih spomenikov sodi večina cerkva in župnijskih uradov.

Etnoloških spomenikov je iz leta v leto manj. Starih objektov, kot so s slamo krite hiše iz zemlje (t.i. »blatnjače«), leseni mlini in leseni zvoniki, je vse manj. Največ idiličnih prekmurskih hiš se je ohranilo v Filovcih, dva mlina premorejo Domanjševci, vaški zvoniki pa stojijo še v Pordaših.

cih, Ratkovcih, Ocincu in Domanjševcih.

Zgodovinski in memorialni spomeniki so predvsem iz naše polpretekle zgodovine — posvečeni NOB, nekaj pa jih časovno sega mnogo nazaj: grobnik Franca Ivanoczyja na pokopališču

čuh v Kančevcih, grobnik Jožefa Horvata na pokopališču v Marjancih, rojstna hiša kiparja Ferija Kuharja v Rankovcih, rojstna hiša Stefana Kuzmiča v Strukovcih ter hiša, v kateri je živel in ustvarjal dr. Ludvik Rogan v Sodiščinih.

Tehnični spomeniki so le mlini in žage: Obalov mlin in žaga v Petrocih, Fartekov mlin in žaga v Serdici, Dajčev mlin v Sotini, Dundečev mlin v Skakovcih, Stari mlin v Neradnovcih, Putarov mlin v Dolnjih Slavecih ter Frčkov mlin v Gornjih Slavecih.

G. G.

kulturni koledar kulturni koledar kulturni koledar

PRIREDITVE

PUCONCI: V soboto, 25. maja, ob 20. uri bo v evangeličanski cerkvi v Puconcih literarno-glasbeno-gledališki večer s predstavitvijo nove pesniške zbirke Draga Kuharja PREKMURJANA. Nastopili bodo: gledališka igralca Dario Varga in Ludvik Begari ter violončelist Andrej Petrač.

MURSKA SOBOTA: V ponedeljek, 27. maja, ob 20. uri bo v dvorani kina Parka predstava GRUNTOVEC, MOJ DOM (z Dudekom in Regico). Izvajalci: Kazališna sekcija Zagreb.

VERŽE: V soboto, 25. maja ob 20. uri bo Osterceve večer. Na programu so dela Gallusa in Osterca.

RADENCI: V petek, 24. maja, bo ob 18.30 v razstavnem salonu otvoritev razstave fotografij z dosedanjih maratonom treh src. Na razstavi bodo tudi karikature Rudja Stipkoviča, karikaturista Sportskih novosti iz Zagreba.

RADENCI: V soboto, 25. maja, bo od 9. ure pred hotelom Radin kulturno-razstavna prireditve, sodelovali bodo domači in tuji ansambli.

RADENCI: 24. maja ob 19.

uri bo v Kongresni dvorani hotela Radin prireditve v počastitev 11. maratona treh src. Po prireditvi bo tovarna Rašica iz Beltincev pripravila modno revijo.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec razstavlja akademski slikar Darko Birsa. Razstava bo odprta do 28. maja.

RADENCI: V razstavnem salonu hotela Radin je odprta razstava likovnih del — pastelov in akvarelov Petra Jančarja. Razstava bo odprta do 15. junija.

LENDAVA: V galeriji lendavskega gradu razstavlja akademski slikar Janos Horvath iz Sombotel.

LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je odprta stalna razstava likovnih in kiparskih del dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij.

MURSKA SOBOTA: V Pokrajinskem muzeju je vsak dan (razen ponedeljka), od 10. do 12. ure odprta stalna razstava iz muzejskih zbirk.

Franci Just

»Moja muza se pa samo muza.«

(Milan Fridaner)

PRVI KORAKI V SVET LITERATURE (I)

Malokateri od literarnih vajencev iz severovzhodne Slovenije — od Ravne preko Dravograda, Slovenj Gradca, Maribora, tudi Ptuja, Ormoža in Ljutomer, vse do M. Soboti — ki so se 10. maja zbrali v M. Soboti na območnem srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov, premore toliko samoiranije kot Milan Fridaner v tem aforizmu. Večina avtorjev, ki so svoje besedne izdelke, bodisi v obliki proze bodisi poezije ali aforizmov, poslali na natečaj Zveze kulturnih organizacij Slovenije, namreč ne premore tiste najino avtorrefleksije svojega početja in s tem povezane distance. Zato je imelo srečanje, ki je zbralo pisano družino nekaterih starejših trudbenikov in predvsem srednješkolskih nadbudnežev in katerega gostitelj je bila soboška Zveza kulturnih organizacij, predvsem mentorski značaj: avtorji naj bi se o svojih besedilih pogovarjali med seboj in s člani strokovne žirije.

Zato tudi besedni zvezi »literarni vajenci«, »besedni izdelki« in njima sorodni izrazi v tem zapisu niso uporabljeni nezavedno. Tudi ne tako, kot da bi besednemu ustvarjanju teh avtorjev, ki sicer v resnici šele taborijo pred sobano, v kateri besedujejo in močujejo t.i. priznani, uveljavljeni, legitimizirani etc. slovenski literarni hoteli odvzeti pomen ali mu dati neljub predznak. Uporabljeni so zavestno, to pa zaradi tiste njihove pomenske razsežnosti, ki implicira obvladovanje veličine. Prav tega namreč, da za dobro literarno delo ni dovolj le pristno čustvo, globokoumna misel, pronicljivost, duhovnost itd., ampak v vsaj tolikšni

meri tudi literarna veščina, se 45 avtorjev z natečaja vse premalo zaveda. Pri nekaterih pomanjkanje literarne veščine seže celo do temeljne ravni, do samega »materiala« in »orodja«, torej do jezika. Ne le da številni avtorji ne obvladajo temeljnih zakonitosti in pravil knjižnega jezika, tudi sicer jezik ne premore ustrezne prefinjenosti in izpoljenosti, ne služi avtorjem tako, da bi stvari povedali na nov, drugačen, svež, še ne slišan način. Marsikateri ustvarjalec bo moral do pomočniškega izpita še precej vaditi, veliko verzov ali proznih odlomkov izčrtati, veliko popisanih listov nameniti za star papir. Bilo pa jih je tudi nekaj, za katere bo

pot do literarne zrelosti nekoliko krajša.

Srečanje pa ni imelo le mentorske vloge (svetovati udeležencem, kako izboljšati svoje izdelke, opozarjati na najpogostejše napake itd.), ki je seveda primarna, ampak je imelo — tako kot druga območna srečanja po Sloveniji — tudi tekmovalni značaj. Strokovna žirija, ki so jo sestavljali Dragica Breškvar (ZKOS), prof. Milan Vincetič in prof. Franci Just, je namreč morala proglasiti »najboljše« avtorje in jih predlagati za republiško srečanje. Odločila se je za pet avtorjev, katerih izbrana besedila bodo postopoma objavljena v Kulturnih obzorjih.

MILAN FRIDANER

iz Gruškovca pri Cirkulanah — avtor podnaslovnega aforizma — sicer ni prišel v ožji literarni izbor, saj so aforizmi mejna ali t.i. polliterarna zvrst. Vendar pa njegovi aforizmi zaradi svoje duhovitosti in pronicljivosti zaslužijo objavo. Izza njih deluje samostojen, v vse smeri pozoren, kritični um. Aforizme, ki se najpogosteje lotevajo erotičnega polja, etičnih vprašanj, deloma tudi ekologije ali pa so znatno družbenokritični, najpogosteje gradi na sicer ustaljeni, vendar mestoma učinkoviti besedno-pomenski igri.

Več ko je žensk na vodilnih mestih, manj je ritolizništva.

Zanima me, ali igralke igrajo orgazem bolje kot ostale ženske.

Seksualna revolucija se je začela, ko je Amor vzel v roke brzostrelko.

Novejša zgodovina je pokazala, da je ateizem sposoben spraviti na kolena dosti več ljudi kot teizem.

Najbolj trdoživi so tisti z najmehekšimi hrbtenicami.

Lisjakom nikoli ne nataknejo lisic.

Tudi čista voda nam bo vsak čas splavala po vodi.

Prvo pravilo za človeka atomske dobe se glasi: Če ti posveti žarek upanja, ga najprej preveri z Geigerjevim števecem.

Pacifisti delajo s peresom, pacifikatorji pa z gumijerko.

Občutek imam, da bodo končni rezultat procesa družbenih sprememb pri nas procesije.

Položaj v Sloveniji se zanesljivo izboljšuje — cerkvenim mišim že gre na bolje.

Trije zdravstveni zakoni

Menda smo dobili deveto verzijo predlogov za zdravstveno zakonodajo, toda dobro je, da smo jo sploh. Imamo torej tri predloge za tri zdravstvene zakone — za zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, o zdravstveni dejavnosti ter o lekarništvu.

Predlog za izdajo zakona o zdravstvenem varstvu vključuje načelo odgovornosti za krepitev in ohranitev zdravja. Za lastno zdravje se mora najprej pobrigrati vsak sam, največjo skrb za zdravje pa prevzemajo nosilci politične oblasti in gospodarskega razvoja. Slovenija bo za vse prebivalce iz proračuna plačala dejavnost javnega zdravstva, ponovno pa je predviden sistem obveznega in prostovoljnega zavarovanja. Tako bi se zdravstvo po novem financiralo iz treh virov, republiškega proračuna ter sredstev obveznega in prostovoljnega zavarovanja.

Drugi zakon, zakon o organiziranju zdravstvene dejavnosti, prinaša pomembno novost — zasebno delo tudi v zdravstvu. Opravljanje zasebnega dela bo dovoljeno na vseh področjih, razen v primeru ogrožanja življenja in varnosti ljudi. Zasebniki v zdravstvu naj bi bili izenačeni z drugimi zdravstvenimi delavci, vendar zasebnik ne bo mogel delati v javnem oziroma državnem zdravstvu. Predvideno je tudi delovanje zdravniške zbornice kot strokovnega telesa. Čeprav je lekarniška dejavnost del zdravstva, ima določene posebnosti, ki zahtevajo ureditev s posebnim zakonom. Pomembna novost predlaganega zakona za lekarne je tudi zasebno lekarništvo na podlagi koncesij oziroma pravice za opravljanje dejavnosti. Zakon predvideva tudi ustanovitev lekarniške zbornice, drugih podjetij ali zavodov pa za to področje ne dovoljuje. mh

Pogovor s prof. dr. Jožetom Drinovcem

ZNANJE V SLUŽBI RAZVOJA

Septembra lani je bila v okviru sistema Radenske z odločbo ministrstva za raziskovalno delo in tehnologijo ustanovljena raziskovalna enota, ki jo že dober mesec dni vodi prof. dr. Jože Drinovec, svetovalec generalnega direktorja za področje medicine, balneologije in higijene mineralnih vod ter brezalkoholnih pijač. Raziskovalna enota Radenske je edina v Pomurju in ena izmed sedemdesetih, ki po podatkih iz lanskega leta delujejo v Sloveniji (hkrati s propadi ali reorganizacijami velikih poslovnih sistemov upada tudi število raziskovalnih enot).

Prof. dr. Drinovec, zakaj se je Radenska odločila za ustanovitev raziskovalne enote in kakšna je njena osnovna dejavnost?

»Raziskovalna enota je funkcionalna enota znotraj razvojnega oddelka. V Radenski imamo 19 raziskovalcev, enega z doktoratom znanosti in dva z magistriranjem. Sama raziskovalna dejavnost pa je bistveno starejša od lanskeletne registracije. Raziskovalno delo je razdeljeno na več področij, in sicer na hidrologijo, prehrano in tehnologijo ter medicino, osnovni koncept raziskovalne enote pa je odkrivanje resursov, s katerimi razpolaga in upravlja Radenska. Raziskovalna enota je v funkciji celotnega poslovnega sistema in menim, da bi morala biti tudi pomemben element poslovnih rezultatov. Osnovnih elementov, ki so silili poslovni sistem Radenske v oblikovanje lastne raziskovalne enote, je več, naj naštejemo samo nekatere: izdelava dokumentacije za registracijo izdelka v tujini, raziskovanje učinkovitosti posameznih elementov v mineralni vodi, raziskovanje komparativnih prednosti posameznega izdelka v primerjavi s konkurenčnim ali lastnim izdelkom... Biti registrirana raziskovalna enota pomeni tudi imeti možnost vpliva na pridobitev carinskih olajšav, združenih republiških sredstev

ter nenazadnje za vključitev v republiške indok programe, ki razpolagajo s pomembnimi podatki in informacijami.

Pred kratkim ste opravili analizo Radenskih mineralnih vod iz različnih vrelcev. Ali nam lahko pojasnite osnovne razlike med njimi, glede na to, da Pomurci prisegamo na vodo iz Petanjskega vrelca?

»Pomurje je lepo in bogato z naravnimi viri, po drugi strani pa zelo ranljivo. Spekter Radenskih mineralnih vod — Petanjski

vrelc, Kraljevi vrelc, Miral, Radin ter eksperimentalna voda iz vrtine VJ dokazuje, da je to izvor, ki bi ga bila vesela vsaka zahodnoevropska dežela. Če pa k temu dodamo še Zdravilni vrelc in vrelc v avstrijskih Žetincih, potem lahko rečemo, da na tem območju izvira celovit izbor evropskih bikarbonatnih vod. Petanjski vrelc imam tudi sam za kakovostno vodo, primerno za široko potrošnjo, za vsakogar od nas, še posebej pa jo priporočam fizičnim delavcem, športnikom, kratka tistim, ki se pretirano znojijo. Voda iz Kraljevega vrelca je podobna, s tem da vsebuje dvakrat več kalcija in magnezija in je zato po evropskih merilih še bolj cenjena. Priporočam jo predvsem rekonvalescentom po težjih boleznih in operacijah. Miral je po sestavi blizu Petanjskega vrelca.

skemu vrelcu z manj CO₂, Radin pa se približuje pitni vodi in jo lahko nadomešča. VJ je voda, ki je še ne polnimo. Menim, da po svoji sestavi sodi v sam svetovni vrh in si zasluži uvrstitev med elitne vode, vode za zahtevne potrošnike, ki so za svoj izbor in zdravje pripravljeni tudi več prispevati.

Pomurje razpolaga s številnimi bogastvi. Kakšne so razvojne usmeritve Zdravilišča Radenci?

»Radenska se bo postopoma usmerjala na lastne naravne vire, oblikovala ponudbo za zadovoljevanje gostov in bolnikov iz višjih zahtevnostnih razredov, usmerjala v zdravo življenje, preventivo, rehabilitacijo in šele na koncu na medicinski del. Slednje ne sme opuščati, potrebno pa bo vzdrževati na visoki strokovni ravni. Slovenska zdravilišča imajo svojo prihodnost in mislim, da lahko napovem, da se bo v kratkem investiranje ljudi bistveno spremenilo — manj v materialne dobrine in več v zdravje in izobraževanje.

Prof. dr. Drinovec, kaj je bilo vaša odločitev, da ste kot svetovno priznan strokovnjak, do nedavnega tudi predstojnik nefrološke klinike na Kliničnem centru v Ljubljani, svoje znanje in izkušnje dali na razpolago Radenski?

»Se vedno sem glavni urednik Zdravstvenega vestnika, kar tudi pomeni, da medicine v ožjem smislu nisem zapustil. Moje sodelovanje z Radensko se je začelo leta 1978, z leti se je stopnjevalo, tako da je moj prihod tudi logična posledica tega. Ob tem pa moram priznati, da sem se po dvajsetih letih na Kliničnem centru tudi malce izpil. Novo delo v Radenski sprejemam kot profesionalni izziv.

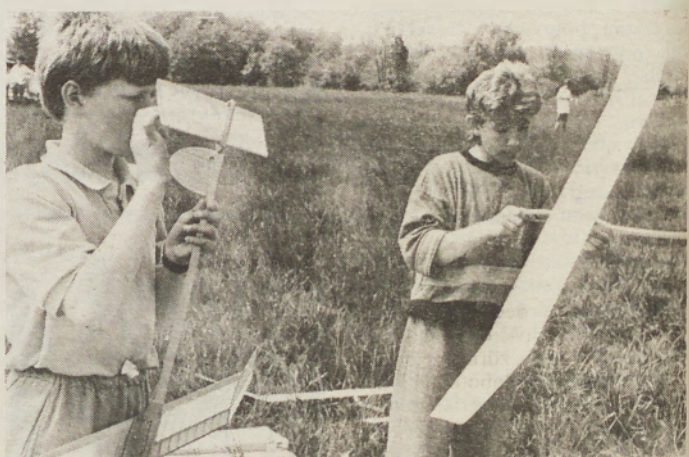
RENATA FICKO

14. srečanje mladih tehnikov Pomurja

Doslej najbolj množično srečanje

Zveza organizacij za tehnično kulturo Murska Sobota je bila organizator tradicionalnega, že 14. srečanja mladih tehnikov iz Pomurja. Na srečanju je sodelovalo okrog 320 učencev iz osnovnih in srednjih pomurskih šol, kar je doslej največ. Porast množičnosti, uvajanja novih in zahtevnejših oblik raziskovalnega in tehničnega udejstvovanja mladih, zlasti pa doseženi rezultati kažejo, da je to edina pot za dvig splošne tehnične kulture in povečanje števila tehnične inteligence v naši pokrajini. Srečanje je tako doseglo svoj namen, okrog 40 mladih iz Pomurja pa se bo udeležilo republiškega srečanja mladih tehnikov, ki bo 25. maja v Novem mestu.

fer, 2. Pavlinjek, 3. Lukač (vsi OŠ D. Šumenjaka MS); raketni modelarji — posamezno: 1. Musolin (OŠ E. Kardelja MS), 2. Kodila (OŠ Ljutomer), 3. Legen (OŠ E. Kardelja); ekipno: 1. OŠ E. Kardelja MS, 2. OŠ Ljutomer, 3. OŠ E. Kardelja MS; deltidni zmaji: 1. Kavaš (OŠ Odranci), 2. Klekl (OŠ E. Kardelja MS), in Čeh (OŠ Črenšovci), 3. Frater (OŠ Beltinci); ekipno: 1. OŠ E. Kardelja MS, 2. OŠ Beltinci, 3. OŠ Odranci; letalski modeli A-1 — pionirji: 1. Oslaj, 2. Legenič (oba OŠ D. Šumenjaka MS), 3. Bangi (OŠ Bakovci); mladinci: 1. Hajdinjak, 2. Santavec (oba AK MS), 3. Kočar (KMT Bakovci); ladijski modeli A-2: 1. Suhadol-

Rezultati — ladijski modeli MC-1 — posamezno: Jureš (OŠ Ljutomer), 2. Mekš (OŠ Rogasčevci), 3. Brest (OŠ Beltinci); ekipno: 1. IŠ Beltinci, 2. OŠ Beltinci, 3. OŠ Rogasčevci; ladijski modeli MC-3 — posamezno: 1. Kerčmar, 2. Balazic (oba SCTPI), 1. Beznec (OŠ Puconci), 2. Jureš (OŠ Ljutomer), 3. Vidonja (OŠ Rogasčevci); ekipno: 1. OŠ Puconci, 2. OŠ Ljutomer, 3. OŠ Beltinci; ladijski modeli — estetika: 1. Novak, 2. Brest, 3. Antolin (vsi OŠ Beltinci); avtomobili modelarji — posamezno: 1. Crnkovič, 2. Pučko (oba OŠ Puconci), 3. Pihler (OŠ Ljutomer); ekipno: 1. OŠ Puconci, 2. OŠ Stročja vas; avtomobili — estetsko ocenjevanje: 1. Crnkovič (PŠ Puconci), 2. Vreča (OŠ Ljutomer), 3. Časar (OŠ Puconci); leško modelarji: 1. Sukič (E. Kardelja MS), 2. Velnar, 3. Smodiš (oba OŠ GR); ladijski modeli MC-1: 1. Horvat (SCTPU), 2. Časar (OŠ Puconci), 3. Ščernjavič (SCTPU); računalništvo: 1. Ci-

nik, 2. Legenič (oba OŠ D. Šumenjaka MS), 3. Buzeti (OŠ Bakovci); raziskovalne naloge — ekologija: 1. OŠ Črenšovci, 2. OŠ D. Šumenjaka, 3. OŠ D. Šumenjaka MS; fotografija: 1. Podlunšek (OŠ D. Šumenjaka); klip — klap: 1. OŠ Črenšovci, 2. OŠ D. Šumenjaka MS, 3. OŠ E. Kardelja MS; fisher UT-1 in UT-2: 1. Žekš in Pertonci (OŠ E. Kardelja), 2. Balazic in Kurbus (OŠ G. Radona), 3. Lang in Kmetec (OŠ D. Šumenjaka MS); električne in elektronske naprave: 1. Kuzma in Martinuzi (OŠ D. Šumenjaka MS), 2. Fekonja (OŠ G. Radona), 3. Pertoci in Meolic (OŠ KD-Kajuha Ms); dobro jutro elektronika: 1. Kustec in Raščan (OŠ Črenšovci), 2. Žnidarič, 3. Vnuk (oba OŠ G. Radona); lov na lisice: 1. Kerčmar, 2. Baranja, 3. Rajnar (vsi OŠ D. Šumenjaka); ekipno: 1. OŠ D. Šumenjaka MS, 2. OŠ Tišina, 3. OŠ E. Kardelja MS.

F. Maučec
N. Juhov

LJUDJE MED SEBOJ

Postal sem pozoren na hišo — brunarico. Prav tako je bila, kot so jih imeli naši dedki in babice. Samevala je na pobočju enega izmed gorških brbov, kajti vse naokrog so že pozidali nove hiše. Zapeljal sem se na dvorišče te domačije in nekako pričakoval, da se bom rokoval z onemogli dedkom in babico, ki da v življenju nista imela ne otrok ne sreče, da bi si gmotno opomogla.

Na dolgi klopi, postavljeni pred hišo na »postinju«, ni bilo dedka, saj je umrl sorazmerno mlad, pač pa je posedala mlajša babica. Da, babica! Tako ji ne bomo rekli zato, ker je stara, pa ne preveč, ampak zato, ker je imela otroke in ima zdaj tudi že vnuke.

Babica mi je pripovedovala o mnogoterih dogodkih iz svojega življenja. Omenila je tudi osamljenost. Na stara leta je ostala sama, kajti njeni otroci, sveda zdaj že nekaj let poročeni, živijo s svojimi otroki, babičinimi vnuki, na drugem koncu dežele. Tja so odšli,

ker doma ni bilo priložnosti za zaposlitev. In ker te tudi zdaj ni, vse kaže, da se ne bodo vrnila.

Pa babica? Močno jo je strla moževa smrt. Da bi si bolečine nekoliko omilila, je odšla za nekaj mesecev k nemu izmed svojih otrok. Ni se mogla navaditi prebivanja v bloku, kjer je bila do poznega popoldneva sama, saj so bili družinski člani na delu in v šoli. Niso je premamili lepo opremljeno stanovanje, sodobna kuhinja, avto... Že po nekaj tednih je zašla v krizo, saj se ji je stozilo po svoji hišici, pred katero je velika zelena

trata, po sosedih, s katerimi je lahko ves ljubi dan klepetala, po vrtu, kjer je pridelala zelenjavo in ji za-

to ni bilo treba na tržnico kot v mestu, pa po rožah, ki jih je vsak dan večkrat zalivala, zdaj pa je bila v skrbeh, da bodo umrle. Pa na kokiši se je spomnila!

Babica se je iz nje tujega sveta vrnila v svoj svet. Vedela je, da ji bo doma streha še naprej zamakala, sprijaznila se je z usodo svoje brunarice, da se bo še naprej sedela in da bo vse manj lahko hodila po prostorih vzravnana. Pa nič zato! Tudi pri svojih otrocih ni mogla biti povsem pokonci, ni smela uveljavljati vsega, kar se ji je v določenem trenutku porodilo v glavi, ampak se je morala zadržati, kajti zavedala se je, da ni na svojem.

Se in še bi lahko klepetal. Starejši ljudje, ki ostanejo sami, so veseli obiskov. Vsa nestrpna pričakovanja tudi prihod svojih otrok, vnukov... žal pa oboji pridejo bolj poredko. Zaradi delovnih in šolskih obveznosti ne morejo kdajkoli. In če že pridejo, ne ostanejo dolgo, kajti babica nima tako lepega stanovanja kot oni. Še več: nekateri sploh nočejo pri njej pre spati, ampak grede kam drugam.

Čeprav je babica — babica, ima polno razumevanja za mladi rod.

Zaveda se tudi, da ji otroci ne morejo sezidati nove hiše, saj eni živijo v blokih, kjer morajo vse kupiti, drugi pa si grade hišo in so zato v še hujši denarni stiski. Pa vendar! Meni se zdi, da bi materi lahko (po)nudili več. Tako bi ji lahko uredili hiško, za katero bi uporabili material od brunarice.

Babica mi je ob slovesu dejala, da bo najbrž morala oditi k svojim otrokom v blok. V razpadajoči brunarici res ne bo mogla ostati; sem pa prepričan, da se bo vrnila, saj je tu, na pobočju gorkega hribovja, njen pravi dom, četudi streha zamaka.

Š. Sobočan

Nikar v tuji svet

Turistično kmetijsko in trgovsko podjetje d.o.o.

KLJUČAROVCI 19
YU-69242
Križevci pri Ljutomeru
Tel.: 069/87-731

PRODAJAMO VSO KMETIJSKO MEHANIZACIJO!

- posebej priporočamo nakup izdelkov SIPA in balirke
- možnost plačila na tri obroke

PRODAJAMO VES GRADBENI MATERIAL!

- cement ● apno ● armaturne mreže ● siporeks ● fasadna opeka in drugo
- zelo ugodne cene

DR. VILKO BEGUŠ

Pred dnevi smo se za vedno poslovili od dolgoletnega okrožnega javnega tožilca v Murski Soboti dr. Vilka Beguš. Tiho in skromno, tako kot je živel, nas je nepričakovano tudi zapustil. S tem se je končala njegova življenjska pot, ki se je začela 22. februarja 1914. leta v Trstu. Kot sin železničarja je občutil vse grenkobe takratnega časa. Svoje bogato znanje si je začel nabirati v Murski Soboti, kjer je končal nižjo gimnazijo, leta 1934 pa je maturiral v Novem mestu. Odločil se je za študij prava, čeprav je kazal tudi nagnjenja do naravoslovnih ved in umetnosti. Študij na Pravni fakulteti ljubljanske univerze je zaključil leta 1940 z doktoratom. Stalne zaposlitve ni dobil. Med vojno pa je okusil gorje taborišč.

Po vojni se je vrnil v rodni Trst, od tam pa v Ljubljano, kjer je delal v institucijah takratne slovenske vlade. Kljub primerni službi se je odločil za delo v svoji stroki, ki ga je začel v Kočevju leta 1950 na okrajnem javnem tožilstvu. Spomini na otroštvo in mladost, ki jo je preživel v Murski Soboti, so ga ponovno pripeljali v Mursko Soboto leta 1952, kjer si je ustvaril družino. Tu, v Murski Soboti, je začel kot namestnik okrajnega javnega tožilca, postal je okrajni javni tožilec in od leta 1958, z ustanovitvijo okrožnega tožilstva, okrožni javni tožilec. To funkcijo je opravljal polnih 20 let, vse do svoje zaslužene upokojitve.

Dr. Beguš je bil predan svojemu poklicu, svoje delovne in družbene naloge je opravljal vestno in dosledno. Imel je nadvse pozitivne in jasne poglede na družbeno vlogo kazenskega prava in naloge javnega tožilca. Posebno je bil občutljiv za varstvo občečloveških vrednot. Bil je odlični pravni strokovnjak in človek neizmerne intelektualne širine, pri vsem tem osebno skromen ter resnično iskren tovariš in prijatelj. Človek s takimi osebnimi in strokovnimi lastnostmi, kot jih je imel dr. Beguš, je bil nadvse koristen mentor in sodelavec mlajšim pravnikom. Njegova duhovitost, iskriva domiselnost in šegavost so bili del njegovega značaja, njegova inteligenca in človečnost pa sta ga dvignila nad povprečje izobraženca. Pri svoji humanistični naravi in kulturi je po gledanju na življenje in svet ostal realist. Kot javni tožilec je bil dosleden v metodi dela, trden na temeljih zakonitosti, vedel optimist, vendar skrajno razsoden ocenjevalec pojavov, s katerimi se je srečeval pri svojem delu. Svoje široko pravno znanje in bogate življenjske izkušnje je nesebično uporabljal v službi resnice, pravice in človeškega dostojanstva, tudi do tistih, ki so kršili pravne norme. Pri svojem delu je videl vselej človeka, pri tem ga niso mogle omajati takšna ali drugačna politična nihanja in pritiski.

Zaradi vseh teh kvalitit in lastnosti bo ostal vzor in naprej živel v spominu vseh sodelavcev in kolegov na tožilstvu, sodstvu in odvetništvu Pomurja.

ALTERNATIVE BIOLOŠKEGA KMETOVANJA

Na ljubljanski Biotehniški fakulteti se danes začnejo 13. Bitenčevi živilski dnevi, ki imajo najbrž kar precej skupnega z dvodnevnim strokovnim posvetom ljutomerskega podjetja za razvoj Mikrokozmos konec prejšnjega tedna na tretjem bio-sejmu v mestu pod Golovcem. Skupno je predvsem v predznanju BIO, medtem ko znajo biti bistvene razlike v vsebini. Tako vsaj bi sklepali po dialogu na posvetovanju med Alojzom Kava-

Na sejmu BIO '91 v Celju so zlati znak Celeie podelili ABC Pomurki — podjetje Goričko, d.o.o., iz Murske Sobotice za uspešno delo pri uvajanju ekološko neoporečnih živil. B. H.

šem iz Mikrokozmosa in prof. dr. Francem Cegnarjem, ki je predsednik programskega odbora Bitenčevih dni danes in jutri v Ljubljani.

Prvemu gre za slovenskim razmeram lastno pridelavo zdrave hrane, neodvisno od institucij, kakršne so biotehniška fakulteta, ministrstvo za kmetijstvo, vlada in druge, drugemu pa za znanstveno dokazljive izsledke, na primer pri t.i. biodinamičnih pridelavih. Ne glede na razlike pa gre za to, da bi se tudi na Slovenskem dokopali do določenih smernic, ki opredeljujejo načela in pristope k biološkemu načinu kmetovanja. Lahko bi govorili o »veliki listini omejitve in svobode« v okolju prijaznem načinu pridelave hrane. Smernice Mednarodne zveze gibanj za organsko kmetijstvo (IFOAM) dajejo dovolj natančna navodila, kako preiti s konvencionalnega na drugačen način kmetovanja, kakšna gnojila in sredstva za integralno varstvo rastlin uporabljati in podobno. Medtem ko imajo naši sosedje na tem področju dokaj urejeno zakonodajo, se pri nas pojavlja vrsta nejasnosti, ki predvsem porabnikom ne dajejo jamstva za resnično biološko pridelovalno poreklo živil. Predstavnik Mikrokozmosa, Vrtačarske univerze, Kortine, Stope in drugih slovenskih podjetij in gibanj so dali več pobud: za ustanovitev slovenske alternativne biozveze, posebno blagovno in zaščitno znamko biopridelkov in izdelkov, neke vrste Novo revijo za biokmetovanje in končno za to, da bi celjski spomladanski obrtni sejmji postali svojevrstni vrh slovenskih pridelovalcev biološko neoporečne hrane. B. Ž.

VESTNIKOV VLAK 91

III. HRASTNIK

Kot zadnje vam predstavljamo hrastniško občino. Je mnogo manjša od zagorske in približno tolikšna kot trboveljska. Meri 58,58 km². Njene mejne občine so: na zahodu trboveljska, na severu žalska, na vzhodu in jugu laška. Občina je nastala leta 1963. Pred prvo svetovno vojno je bilo k tej, sedaj zasavski občini, priključeno tudi ozemlje Lok pri Zidanem mostu, Radeč in Sv. Krištofa. Med obema vojnima je zajemala nekoliko manjše območje, leta 1955 sta se združila občini Hrastnik in Dol v skupno občino. Do leta 1958 je hrastniška občina upravno sodila k trboveljskemu okraju, kasneje pa se je osamosvojila.

Ko se popotnik pripelje s celiške strani do Laškega in preko Marnege, vidi s pobočja dolino, iz katere se vali umazan dim. Tovarniški dimniki pihajo in pušča-jo v ozračje neprijetne in škodljive snovi. To je industrijska dediščina. V Hrastniku so doma premog, steklo, kemikalije, tu so doma preprosti ljudje, ki so poglani proletarske korenine. V tej dolini so pred več kot 130 leti začeli kopati »črno zlato« — premog, v tej umazani in ekološko onesnaženi dolini so se začeli prvi upori, demonstrativni shodi delavcev, prvi štrajki. V tej občini so leta 1890 prvič praznovali 1. maj — delavski praznik. Tu je doma hrastniška rudarska godba, ki letos praznuje 144-letnico uspešnega dela. V hrastniški dolini je še vedno tako kot pred desetletji doma pesem knapov, steklarjev, kemikarjev. Po napornem in težkem delu se je vedno slišala pesem.

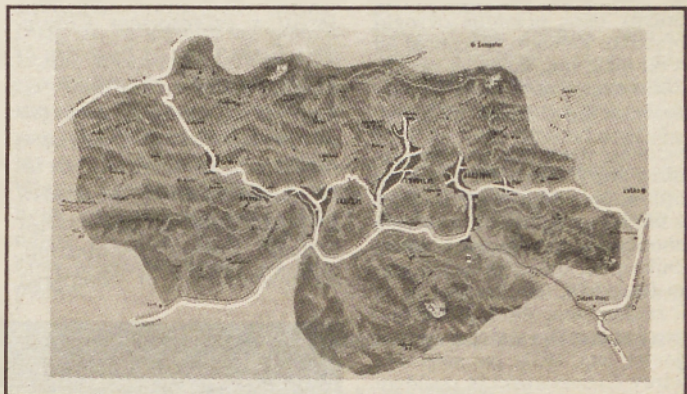
Na območju hrastniške občine so v preteklosti našli sledi rimske ceste, v Krmicah so našli bakreno ploščo, v Turju so vidni sledovi turškega obzidja, ko so kmetje orali zemljo, pa so našli na nagrobno ploščo in sarkofag.

Mnoge najdbe na desnem bregu Save dokazujejo, da so nekdaj v teh krajih bili Rimljani. Nihče pa ne ve, ali so prav oni uvedli plobo po Savi. Toliko iz zgodovine. Danes se je v hrastniški dolini marsikaj spremenilo. V desetih krajevnih skupnostih živi okrog 11 tisoč krajanov. Največje po številu prebivalcev so 3 krajevne skupnosti: Rudnik, Steklarna in Dol pri Hrastniku. V

POTOVANJE PO ZASAVJU

teh strnjenih naseljih je tudi skoncentrirana industrija. Ko se popotnik z Marnege spusti na Dol, vidi lepo urejeno naselje, z novimi stanovanjskimi bloki, z osnovno šolo, ki jo je zgradila kraljica Marija Terezija. V slem središču tega je spomenik žrtvam NOB, cerkev Sv. Jakoba, ki so jo krajsani zgradili leta 1908, v neposredni bližini pa je manjša kapelica, v kateri so shranjeni ostanki iz turških časov. Z Dola se lepo vidi kalska planina, obrobje Kovka in Turja. Cesta, ki je ozka, je pa regionalnega značaja, popotnika pelje mimo Brnice, prijetnega zaselka, kjer so včasih gojili vinske trte, danes pa so vidni premiki terena zaradi rudarjenja, do Hrastnika. Riklov most je bil včasih meja med rudarji in steklarji. Če se odločimo

jaj in kemična tovarna. V zgornjih grajskih prostorih pa si lahko obiskovalci ogledajo muzejsko zbirko steklenih izdelkov skozi čas. Zares je zanimiva! V spodnjem delu Hrastnika je tudi železniška postaja. Predlani je minilo 140 let, odkar je v Hrastnik pripeljal prvi vlak in je na postaji igrala hrastniška godba, ki je štela 5 mož. Ko se obiskovalec nato obrne in se po isti poti zapelje nazaj do Riklovega mostu, si lahko ogleda še zgornji del te občine. Središče mesta je mnogo lepše, prijetnejše, nakopovalno. Trgovine, butiki in prijetni gostinski vrtovi privabljajo popotnike. Če se nato odpeljemo naprej, vidimo rudniško poslopje, vhod v jamo Ojstra, jamske vozčke, staro rudniško kolonijo in prostor za gradnjo novega

za nadaljevanje poti, pridemo do spodnjega dela Hrastnika, do krajevne skupnosti Steklarna. Tu so na levem bregu potoka Boben muzej NOB, tovarna kemičnih izdelkov in steklarna. V muzeju je urejena celotna zbirka osvobodilnega gibanja v Hrastniku, dokumentacija o začetkih rudarjenja in o razvoju druge industrije v občini. Nekaj metrov naprej se razprostira tovarniško ozemlje hrastniške kemične tovarne. Kot nov program je danes zanimiva kozmetika, po kateri posega nežnejši spol, seveda pa tudi vse več drugih izdelkov te tovarne spoznavajo na trgu. Njena soseda je steklarna, ki jo je lani prizadejal hud požar in zdaj zidajo nove prostore. Na levem bregu tovarne se bohoti gradič, podoben tržaškemu Miramare. V njem je tudi industrijska prodajalna, kjer so na prodaj izdelki iz stekla, svoje ponujata tudi hrastniški Si-

rudniškega jaška. Strokovnjaki trdijo, da je na območju hrastniške občine premoga še za nadaljnjih 50 let. Ko se ozremo naokoli, vidimo spet Kal, prijetno planinsko in izletniško točko, kjer je tudi rudarki planinski dom s prenočišči. In še nekaj bogati hrastniško dolino. To so gozdovi. Ti pokrivajo 3/5 površine. Največ je listavcev, nekaj iglavcev. Planinci pa se radi pohvalijo z gorskimi cvetjem.

Gozdove oživljajo volkovi, polhi, jazbeci, lovci pa so zanesli vanje tudi fazana. Pokojni maršal Tito je lovcem podaril muflona in njegove so planine Kala na višini 956 metrov. Precej krajanov je vključenih v društva. Društvena dejavnost je zelo razgibana, prav tako tudi kulturno delo: dejavnosti so športniki, planinci in člani zelene bratovščine.

VOJKA POVŠE-KRASNİK

KDOR NE PRIZNAVA PRETEKLOSTI, NI VREDEN PRIHODNOSTI!

To je bila rdeča nit letne programske skupščine občinskega odbora Zveze združenj borcev NOV Murska Sobotica, na kateri so pregledali dosedanje delovanje in si začrtali nove naloge. Po besedah predsednika občinske borčevske organizacije Stefana Šabjana so v minulih dveh mesecih opravili programske konference v vseh krajevnih organizacijah, ki se jih je v povprečju udeležilo okrog 80 odstotkov članov ZB. Ti so kljub visoki starosti še vedno dokaj aktivni in gonilna sila v marsikaterem kraju, od lani pa deluje v okviru soboške borčevske organizacije tudi odbor aktivistov OF.

Prežeti z visokimi idejami med NOB in povojno graditvijo domovine so borci danes žal priča raznim političnim razprtijam, kar vodi v njihovo zagrenjenost in strah za prihodnost mlade generacije. Zato so pozvali k stropnosti in mirnemu reševanju problemov ter k polni uveljavitvi večstrankarskega demokratičnega sistema, saj se

zapisana programska načela strank, kot so navedli v razpravi, ne uresničujejo, kar vodi celo do razkola med prebivalstvom. Opozorili so tudi na pojave klerikalizma, gospodarske težave, brezposelnost in stečaj podjetij ter propadle referendume.

Sicer pa so na letni programski skupščini soboških borcev menili, da mora organizacija ohraniti svoj jaz, so za spravo in mir, toda brez revanšizma, odločno pa nasprotujejo raznim poskusom podcenjevanja NOB. Kdor ne priznava preteklosti, ni vreden prihodnosti, je bilo slišati med drugim, zato ne more nihče v imenu zgodovine zanikati pomena borbe proti fašizmu. Žal se dogaja, da v marsikaterih šolah pozabljajo na 27. april kot praznik slovenske državnosti. Kdor hoče v sedanjem času odstraniti spomnike, navedli so primer oskrbnitve pomnika partizanu Antonu Čehu-Poldetu pri Beltincih, in poteptati pridobitve revolucije, čeprav se sveto zaklinja na

demokracijo, ga lahko označimo za primitivca. Zato se borci ne bodo uklonili takim in podobnim grožnjam, ampak se bodo pošteno in hrabro borili za pravični družbeni red.

Na skupščini soboških borcev je bila dana tudi pobuda, da bi 50. obletnico OF proslavili 4. julija na Vaneči. Razmišljajo tudi o spremembi naziva Dom borcev in mladine, ki mu je treba dati novo vsebino, predvsem v povezavi s Pokrajinskim muzejem, turističnim društvom in taborniki. Pritegniti nameravajo še nekatere dejavnosti. Slišali smo, da se zavzemajo za ohranitev že pridobljenih pravic, ki jim jih je zagotovila družba, nikakor pa za njihovo širitev, zato so izrazili bojazen, da bo prišlo do ukinitve borčevskega dispanzerja in kratenja socialnega varstva te populacije prebivalstva, s čimer bi bile ogrožene pravice borcev.

Milan Jerše

Nizozemec slušbuje v Boračevi

Delavci v Tovarni polnilne opreme v Boračevi so bili v začetku aprila presenečeni, ko je skozi halo privikal visok in modrook možakar, večno nasmejan in pripravljen za pogovor. Pogovarjal se je v glavnem v nemškem jeziku, tu in tam mu je ušlo tudi kakšna angleška beseda, čeprav tudi to ni njegov materin jezik. Ker pa so se vsi ukvarjali z enakim poslom — polnilnimi in pralnimi stroji — je pogovor med delavci in novim strokovnjakom stekel brez težav. In kako je Nizozemec Cornelius Boeren prišel v Boračevo? Od februarja namesta nekdanje TPO obstaja mešana družba, zunanji partner pa je podjetje Steinle Pack and Palettentechnik. Da bi novo mešano podjetje čim prej usposobili za samostojni in konkurenčni nastop na zunanjem trgu, so v Boračevo poslali tudi izkušene strokovnjake iz drugih držav. Tako je v bivšem TPO-ju začel službovati tudi Cor Boeren, ki je vse doslej živel v bližini Amsterdama.

potrebno spremeniti še veliko organizacijskih stvari.

Cor Boeren je prepričan, da bi lahko sedanji delavci s svojim zna-

Cor Boeren z Nizozemske upa, da bo čez nekaj tednov imel toliko prostega časa, da si bo lahko ogledal lepo vinorodno pokrajino in znamenite vinske kleti.

njem dosegti več, če bi dobili novo tehnologijo. Poleg nove opreme pa bi morali izboljšati tudi organizacijo dela. Takšna je torej naloga tujega strokovnjaka — spoznati in opozoriti na vse nepravilnosti pri delu.

In kakšni so njegovi osebni občutki? Prej je živel v bližini vele-mesta, sedaj skorajda na podeželju!

»Tako bivanje kot delo v Sloveniji je prijetno. Sprejemljivo je tudi stanovanje — hivam v apartmaju v Radinu — in se dobro počutim.

Zame je še posebej velika sreča, da se vsako jutro peljem v službo brez raznih preprek, svetilk... Med potjo lahko računam le na kakšno kokoš na cesti.

Tu je zelo lepa pokrajina, dobra je tudi mineralna voda Radenska. Pa seveda vino in hrana. Zelo sem se namreč bal hrane, ker so govorili, da v Jugoslaviji jedo le golaž. Vendar je hrana čisto v redu. Upam, da homo program, ki smo si ga zastavili, uresničili v dveh ali treh mesecih, tako da bom imel več časa za izlete po Pomurju.

Kakšno prihodnost vidite za to tovarno?

»Zaupam v prihodnost tovarne in v to, da homo osvojili zahodni trg. Že sedaj prodajamo vse v glavnem za Zahod: Želim si, da bi izdelali več strojev kot do sedaj — s primerno ceno in moderno elektroniko.« Bernarda B. Peček

DAVKI PO NOVEM

DANIEL VRZEL

Olajšave pri davku od osebnih dohodkov

Zavezanec za davek od osebnih prejemkov je fizična oseba, ki osebni dohodek in druge prejemke dobi v Sloveniji ali pa osebne dohodke dobi izven Slovenije od slovenskih delodajalcev.

Med osebne prejemke spadajo osebni dohodki iz delovnega razmerja, pokojnine in prejemki za priložnostno opravljene storitve.

Osnova za davek je bruto osebni dohodek, bruto prejemek za priložnostno opravljanje del, bruto nadomestila iz delovnega razmerja (porodniška, bolniška), pokojnina, ki se fiktivno preračuna na bruto osnovno, in osebni dohodek za delo v tujini v bruto znesku, ki bi ga davčni zavezanec dobil za tako delo v domovini.

Osnova za davek iz osebnih dohodkov se pred obdavčitvijo zmanjša za 10 %, če zavezanec vzdržuje enega družinskega člana, oziroma za 15 %, če zavezanec vzdržuje več družinskih članov.

V zvezi z uveljavljanjem olajšave za vzdrževane družinske člane velja, da lahko delavec uveljavlja pravico do te olajšave le na podlagi pisne izjave, ki jo mora predložiti delodajalcu pred obračunom osebnega dohodka.

Delavec odgovarja za verodostojnost podatkov v izjavi, delodajalec pa lahko obračuna davek od osebnih prejemkov od bruto osebnega dohodka, zmanjšanega za omenjene olajšave.

V primeru, da imata zakonca

dva vzdrževana družinska člana in vsak od njiju uveljavlja davčno olajšavo za enega, se vsake-mu prizna 10-odstotno znižanje osnove za davek od osebnih prejemkov.

PRIMER IZRAČUNA DAVKA OD OSEBNIH PREJEMKOV

Bruto OD	%	16.084,00
— prispevki	23,35	3.755,60
— olajšava	10	1.608,40
OSNOVA ZA DAVEK		14.475,60
— spodnji davek	12	1.140,10
— zgornji davek	22	1.094,40
DAVEK SKUPAJ		2.234,50
PRISPEVKI + DAVEK		5.990,10
NOVI ČISTI OD		10.093,90

Daniel VRZEL

Ne zveza, ampak center pomurskega turizma!

Iniciativni odbor za ustanovitev Pomurske turistične zveze določil datum ustanovne skupščine. — Do sedaj 73 rednih članov — Višine prispevkov kljub devalvaciji ne bodo spremenili!

Na zadnji seji iniciativnega odbora za ustanovitev Pomurske turistične zveze, ki je bila v sredo, 15. maja 1991, so določili datum ustanovne skupščine in imenovali člane izvršnega odbora ter drugih organov zveze. Ustanovna skupščina bo 29. maja 1991 ob 8. uri v sejni sobi skupščine občine Murska Sobotica. Sedez turistične zveze bo v prostorih Medobčinske gospodarske zbornice za Pomurje, ki bo do ustanovitve krila vse stroške (papir, pošta idr.). Zveza bo najverjetneje registrirana do 20. junija, tako da bo julija že lahko poklicno delo-

vala. V minulih mesecih jim je uspelo zbrati 73 podpisanih pogodb o sodelovanju, poleg turističnih društev pa bodo člani tudi druge večje gospodarske organizacije, obrtniki, podjetniki, društva in zveze. Razočarani so nad ljutomerskimi turističnimi društvi, ki so v pojasnilo napisale, da so proti širokemu povezovanju na ravni regije, po drugi strani pa razmišljajo o ustanovitvi turistične zveze skupaj z Ormožem in Ptujem.

Sicer pa so prisotni menili, da imajo dovolj »močnih« predstavnikov iz vseh pomur-

skih občin, ime Pomurska turistična zveza pa ni dokončno. Želijo ustanoviti nekakšen pomurski turistični center, ki bo tesno sodeloval s podobnimi organizacijami v Sloveniji, Avstriji in na Madžarskem.

»Dobro je, da sem hodil po terenu, spoznaval kraje in ljudi. Povedati moram, da od Pomurske turistične zveze vsi veliko pričakujejo. Poskrbeti moramo za boljše predstavljanje te pokrajine, ki je zares čudovita,« je povedal predlagani predsednik zveze Erih Mohorko. Največji delež nalog bo od-

padel na poklicnega tajnika; predlagali so, da bi to funkcijo opravljal Štefan Dravec z Medobčinske gospodarske zbornice za Pomurje.

Čeprav jim je prvotni finančni načrt ogrozila devalvacija, ne bodo zviševali prispevkov, ki naj bi jih plačali člani turistične zveze.

Na ustanovni skupščini bodo povabili tudi novega predsednika GZS in rojaka Ferija Horvata, nekdanjega predsednika PTZ Belo Svrta in goste iz sosednjih držav.

Bernarda B. Peček

KOLOSOV JUBILEJ

Posebne pozornosti je bil te dni deležen najbolj slaven nebotičnik na svetu, Empire State Building, ki stoji na newyorški Peti aveniji na Manhattnu. Nebotičnik letos praznuje okroglo obletnico. Preteklo je namreč 60 let od tistih dni, ko so ga zgradili. Štiri desetletja je veljal za najvišjo naseljeno stavbo na svetu.

Svetovno slavo mu je poleg rekorda utrdil tudi film o orjaški gorili King Kongu, ki je na koncu filma strmoglavila z vrha tega nebotičnika. V »izkaznici« nebotičnika piše, da so ga začeli graditi leta 1930, leto kasneje pa je bil že dograjen. Visok je 380 metrov, z antenskim stolpom, postavljenim leta 1951, pa meri 448 metrov. Stanovanjski in poslovni prostori zavzemajo 102 nadstropja.

Nosilna konstrukcija nebotičnika je iz jekla, izkazala se je za zelo trpežno in čvrsto. Poročajo, da je leta 1936, ko je pihal izredno močan veter, stolpnica nihala za 74,5 mm. Trdnost stavbe potrjuje tudi nenavadna nesreča. Leta 1945 se je v 79. nadstropje nebotičnika zaletel bombnik B-25.

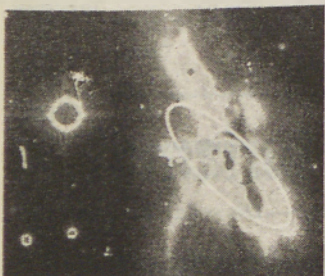
V nesreči so umrli 4 ljudje, stavba pa je siloviti udarec prestala.

Empire State je bil najvišja stavba na svetu vse do leta 1973, ko mu je prvenstvo odvzel nebotičnik Sears Tower, ki ga je dala v Čikagu zgraditi družba Sears.

Sears Tower je sedanjí svetovni prvak. Visok je 443 m, s televizij-skima stolpoma pa meri 548,64 metra.

SKRIVNOST VESOLJSKE POŠASTI

Astronomi in fiziki znova in znova spoznavajo, da je vesolje ustvarjalnejše kot oni sami. Spet in spet pri svojem skrbnem opazovanju kozmosa odkrivajo nebesna telesa ali pojave, katerih obstoja si sploh niso predstavljali. Pred kratkim so bili spet presenečeni in tisto, kar jih je presenetilo, jih je prisililo, da so opustili tekoča opravila in hitro začeli računati. Poročilo v reviji Astrophysical Journal je zatrevalo, da se v osrčju oddaljene galaksije NGC 6242 skriva nekaj velikanskega. Morda gre za črno luknjo, tako zgoščeno materijo, da njeni močni težnosti ne more uiti niti svetloba. Če to drži, potem gre za najbolj masivno črno luknjo, ki so jih doslej odkrili. Morda pa je kaj nenavadnega,

česar ne bo mogoče razložiti z doslejšnjimi teorijami.

Ta skrivnostni pojav spravlja znanstvenike v zadrego. Prvič so ga opazili astronomi na havajski univerzi leta 1986. Vendar so osupljivo odkritje znova in znova preverjali in šele pred kratkim izdali poročilo. Na prvi pogled je videti vabljivo in revolucionarno. Sam objekt je neviden, prepoznati ga je mogoče le po gravitacijskem učinku na okolišne pline. Izračuni so pokazali, da ima stomilijarno maso Sonca ali skoraj tolikšno kot celotna Rimska cesta.

PRED 200 LETI SE JE RODIL MORSE

Te dni mineva 200-letnica rojstva Američana Samuela Finleya Breesa Morseja, ki je bil rojen v Charlestownu. Študiral je slikarstvo in umetnostno zgodovino, potem pa je po takratni navadi obiskal Evropo, da bi se seznanil s takratnjim slikarstvom. Po vrnitvi domov se je v celoti posvetil slikarstvu. Slikal je portrete znanih osebnosti in lepote ameriške pokrajine, vendar se s tem ni mogel preživljati. Za tehniko komunikacij — na srečo!

Pri drugem potovanju v Evropo se je na francoski ladji srečal s profesorjem Charlesom Jacksonom iz Bostona, ki ga je navdušil za elektromagnetizem. Že na ladji so se mu utrnili načrti za pošiljanje sporočil na daljavo. Nato je tri leta eksperimentiral in sestavil preprosti stroj iz slikarskega stojala, urnega mehanizma, elektromagneta in papirnega

traku. Prvi telegrafski aparat je bil na red. Morse je leta 1837 zaprosil za patent, nato pa se je posvetil propagiranju svojega izuma. Toda zanimanja ni bilo. Končno je ameriški kongres odobril 30 tisoč dolarjev za napeljavo telegrafske linije od Washingtona do Baltimora. Leto kasneje so poslali prvo sporočilo. Težav pa še vedno ni bilo konec. Morzejevi telegrafski znaki so bili tako zapleteni, da je poročevalec potreboval celo knjigo za dešifriranje. Šele inšpektor Friderik Clemens Gerke je iznašel pisavo iz pik, črt in definiranih presledkov. Najprej se je telegraf uveljavil na železnici za napoved prihodov in odhodov vlakov, nato v prometu nasploh, v časopisni dejavnosti, gospodarstvu in končno tudi v vojski. Še danes uporabljajo Morzejevo abecedo marsikje, zlasti v radijskih zvezah. Radiomaterji jo zaradi odličnih

lastnosti — sporočanje na daljavo ob šibkih oddajnih močeh in razumljivosti kljub atmosferskim motnjam — še vedno uporabljajo.

Samuel Morse je postal tehnični direktor newyorške in newfundlandske telegrafske družbe in profesor na Yale kolegiju v Newhavnu. Umril je star 81 let na svojem posestvu v bližini New Yorka.

ZAKLAD KAPITANA ALBUQUERQUEJA

Maja letos bodo začeli reševati ostanke znamenite portugalske galeje Flor de la mar, ki so jo leta 1512 med besnenjem nevihte požrle nemirne vode v ožini med Sumatro in Malezijo. Že dolga leta so z natančnimi elektronskimi napravami raziskovali območje, kjer naj bi se ta slavna galeja potopila, vendar zaman. Šele ko so na neki polici v portugalskih državnih arhivih po naključju odkrili zemljevid potovanja kapitana Alfonsa de Albuquerqueja, ki je brodom preživel, so lahko natančneje določili meje morskega pasu, ki ga je bilo treba raziskati. Tako so z detektorji za kovine, sonarji in magnetometri pregledali širok pas morja severovzhodno od otoka Sumatre in konec marca letos je indonezijska družba Jayatama Istikacipta, ki je vodila raziskovanje (zanj so namenili že 20 milijonov dolarjev), sporočila, da so ladjo našli v globini 64 metrov, zakopano v približno 16 metrov debeli plasti peska in kot cement trdega blata. Našel jo je ameriški arheolog in najznamenitejši lovec na zaklade Robert Marx, ki ob tej najdbi ne skriva ponosa in zmagozslavja.

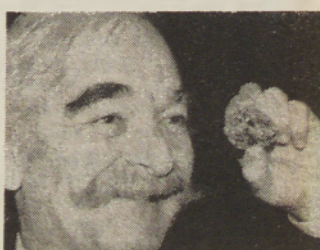
»Brez dvoma gre za najbogatejšo najdbo vseh časov,« pravi Robert Marx, saj ni znano, da bi si kaka druga ladja kdaj naložila tolikšen zaklad. Kapitan Albuquerque je na ladjo prenesel dvesto zabojev, napolnjenih s smaragdi, rubini in diamanti, debelimi kot oreh in celo kot pest, z dragulji, zlatniki in zlatimi figuricami, ki jih je nagrabil v Malaki (Malezija), trgovskem središču, v katerem je bila tudi palača krajevnega sultana. Ko je Flor de la mar s 400 tonami tovara izplula iz Malake, jo je presenetil močan vihar, v katerem je utonilo 700 ljudi; preživel jih je le pet, med njimi kapitan, osvajalec in plenilec Albuquerque, ki je utegnil rešiti »le« zelo dragoceno sabljo in dokument o plovbi galeje. Vrednost potopljenega tovara, porazgubljenega v 250 tisoč kvadratnih metrov širokem morskem pasu, je neprecenljiva in poznavalci se glede ocene ne morejo zediniti: nekateri ga cenijo na milijardo, drugi na tri, spet tretji na sedem milijard dolarjev.

Postopek reševanja tovara bo zelo težaven in drag, trajal pa bo nekaj let.

Neodvisni Alandski otoki

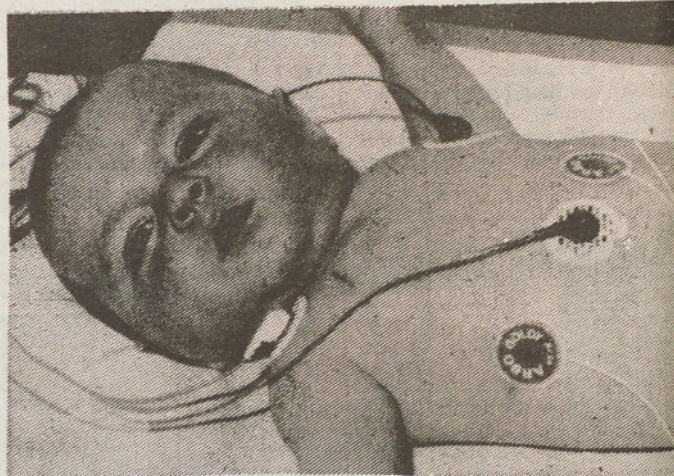
V severnem delu Baltskega morja, ob vходу v Botniški zaliv, na pol poti med Finsko in Švedsko, ležijo Alandski otoki. Politično so doslej sicer pripadali Finski, imeli pa so lokalno samoupravo. Uradni jezik je švedščina. Prebivalci otočja so pred kratkim ugotovili, da jim to ne zadostuje, zato so razglasili neodvisnost.

Na otočju je zavihrala zastava neodvisnih Alandskih otokov, nova državnica pa je dobila tudi svoj denar.

Manjša Afriška zvezda, ki je v britanski kroni. Tudi ta dva diamanta so našli v rudniku Premier.

Mini vzpodbujevalnik za dojenčka

Alex se je rodil le 2600 gramov težak. To bi še šlo, a srce mu je bilo mnogo prepočasno. Medtem ko utripa dojenčkom 130- do 140-krat na minuto, je Alexovo udarjalo komaj 50-krat. Organizem je dobival mnogo premalo kisika in Alex je sodil med tako imenovane »modre otroke«, ki jim ni sojeno dolgo življenje. Zato so se zdravniki v Düsseldorfu odločili, da vsadijo Alexu v prsi vzpodbujevalnik, ki mu bo uravnaval srčni utrip. Običajni vzpodbujevalnik bi bil za drobno telesce seveda prevelik, zato so si preskrbeli najmanjšega na svetu, le malo večjega od kovanca za pet mark.

Pred operacijo je bil dojenček priključen na večji vzpodbujevalnik zunaj telesa. Ko so ga za preizkus izklopili, je utrip nevarno padel. Ko je bil dojenček star tri mesece, mu je dr. Joachim Winter vsadil v ZDA izdelan minimalni vzpodbujevalnik: ne kot pri starejših pacientih pri odprtem prsnem košu direktno na srce, ampak je naredil majhen vrez v desno prsno mišico in skozenj potisnil drobní vzpodbujevalnik. Iz njega je operater skozi veno speljal v desni srčni prekat elektrodo, ki bo uravnavala srčni utrip. Čez dve leti bo treba elektrodo z majhnim posegom zamenjati. Dr. Winter pravi, da bo Alex živel kot vsak drugi otrok.

Mikrobi, ki jim tekne nafta

Ameriški in japonski inštitut nameravata skupaj razvijati mikrobe, ki jih odlikuje posebna sposobnost prebavljanja nafte in drugih škodljivih snovi. Za ves projekt načrtujejo okoli 15 milijonov dolarjev. Te mikrobe so prvič v večjem obsegu preizkusili po nesreči tankerja Exxon Valdez pred Aljasko, v kateri je aprila leta 1989 steklo v morje nič manj kot 40 milijonov litrov nafte. Takrat so ti mikrobi zelo uspešno uničevali naftne ostanke.

NAJVEČJI IN NAJMANJŠI

Nihče se ne more primerjati z njima. Največji človek na svetu je Alam Channa iz Pakistana, ki meri dvesto enainpetdeset centimetrov. Najmanjši je Nelson de la Rosa iz Dominikanske republike s sedemintridesetimi centimetri. Moža sta se prvič srečala na Japonskem — oba sta bila gosta v televizijskem šovu. Mali je v Guinejsovi knjigi rekordov, Channa pa je šele postavil rekord kot najvišji človek na svetu. Pred oddajo sta se nastavila fotografom.

Zborovanje prostitutk v Braziliji

V mestu Belem v brazilski državi Para se je na srečanju prostitutk zbralo 200 mojštric te najstarejše obrti. Zborovanje je organiziralo združenje prostitutk iz te brazilske države, ki šteje 3000 članic, njegova predsednica pa je Maria de Lourdes Barreto, nekdanja prostitutka, ki se je upokojila po petintridesetletnem delu v tem poklicu. Vlada države Para je vsem udeleženkam omogočila brezplačen prevoz, hrano in prenočišče. Zborovalke so se pogovarjale o opismenjevanju, policijskem nasilju in spolnosti. To je bilo že četrto srečanje prostitutk v Braziliji. Tema zadnjega srečanja je bil aids. Prihodnje leto bo v Rio de Janeiru mednarodno srečanje prostitutk.

Tretji največji briljant na svetu

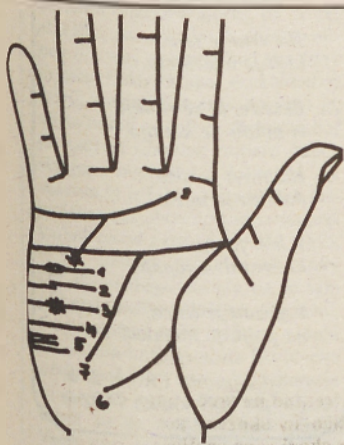
V londonskem Towru so razstavili največji diamant na svetu, ki je velik kot račje jajce in tehta 273 karatov. Briljant, ki je dobil ime Centenary (stoletnica), je last rudnikov De Beers in je neprecenljive vrednosti, zato so ga zavarovali za 100 milijonov dolarjev. Prvotni diamant, ki je imel obliko škatlice in je tehtal več kot 500 karatov, so našli sredi osemdesetih let v rudniku Premier v Južni Afriki. Razstavili so ga leta 1988 ob stoletnici rudnikov De Beers in od tod tudi njegovo ime. Najboljši strokovnjaki so potrebovali tri leta, da so

iz diamanta zbrusili ta briljant. Pred njim sta po velikosti samo briljanta Velika Afriška zvezda, ki je vgrajen v britansko kraljevo žezlo, in

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

POTOVALNE ČRTE

Najdemo jih na mesečevem hribu. Opazimo jih kot vodoravne črte. V mitologiji simbolizira Mesečev hrib rojevanje in smrt. Znan je tudi pod nekaterimi drugimi imeni: Selena, Luna, Diana, Artemida. V astrologiji je sinonim za iluzije, fantazijo, žensko pasivnost. Po svojem položaju in velikosti zavzema večji del naše dlani. Na njem se, pa tudi na ostalih hribih, lahko pojavljajo številni običajni hiromantski znaki, o katerih je že tekla beseda. Danes bo naša tema potovalna črta. Ta govori tako o naših krajših in daljših potovanjih kot tudi o želji po spremembah. Vsi, ki radi potujete in so spremembe sestavni del vašega življenja, gotovo imate veliko teh črt. Toda črte same zase še ne pomenijo vsega:

1. otok na potovalni črti — nevarnost utopitve na potovanju po tujih morjih;
2. prekinitve na potovalni črti — bivanje v tujini v dveh različnih državah;
3. zvezda na potovalni črti — nevarnost brodoloma;
4. ena potovalna črta — daljše potovanje in bivanje v tujini;
5. več potovalnih črt — številna potovanja;
6. en krak življenjske črte na Mesečevem hribu — spremembe v drugi polovici življenja;
7. zvezda na kraku srčne črte, ki se spušča na Mesečev hrib — velika želja po spolnosti in uživanju v njej;
8. dolga črta glave s krakom na Mesečevem hribu — nagnjenost k proučevanju okultnih znakov.

ŠIFRA: Goričan

Zelo si želite in prizadevate najti pravo življenjsko sopotnico. Če je še niste našli, boste nekajkrat prišli v stik z različnimi ženskami, a bodo vse zveze povprečno kratke in neuspešne.

Vzrok za to je v vas samih. Kolikor bolj se trudite, toliko bolj se vam ženske izmikajo. Ženske so namreč bitja, ki pričakujejo veliko pozornosti in nežnosti. Od vas pa bodo tega bolj malo dobile. Ste bolj temperamentni kot drugi, znate biti eksplozivni in kar prehitro menjate razpoloženje. Če k temu dodamo še dejstvo, da do soljudi znate biti tudi brezobzirni in sebični, do žensk pa preveč čutni, vam vsi poskusi, pridobiti si koga, že kmalu padejo v vodo. Morali bi se znati v vseh pogledih malo bolj kontrolirati pa uspeh ne bi izostal. Vi

ste preprost človek, ki pozna red in delo. Svoje delo boste opravili do konca, pa če se vse gore premaknejo. V vas je neusahljiva energija, ste žilavi in energični.

Znate si najti prijatelje in jim pomagati s svojim optimizmom, ko ga ti izgubijo. V odnosih ne smete težiti k uveljavljanju svoje avtoritete, še zlasti pa ne na netolerantnen način. Uporabite svojo ogromno moč in avtoriteto, ki jo imate na zalogi, vendar ne bodite pri tem brezobzirni in tiranski.

V stiku z drugimi ljudmi, svojimi sosedi in sosaščani, pa si poiščite takšne, ki vam bodo enaki.

Sicer ste zdrave narave, po žilah vam teče vroča kri. Paziti morate, da se ne boste preveč živčno naprezali, ker to lahko postane za vas nevarno.

Nasvet: če vam bo sojeno, da boste nekoga spoznali in vzljubili, morate prepustiti času, da se zgodi. Če se še ni, pa se bo prav kmalu.

V uredništvo prihaja vedno več pisem z vašimi odtisi. Še vedno vsi niso primerni za razčlenbo. Na odtisu morajo biti vidne vse pomembnejše črte, sicer je razčlenba lahko zelo pomanjkljiva. Boljše je, če sta priloženi obe dlani. Za podrobnejše razčlenbe lahko naslov in telefonsko številko dobite v uredništvu.

NOVE

PRIČESKE

ZA NOVE ČASE

Pomlad je, poleg vsega drugega si želimo tudi drugo pričesko. Tokrat bomo koreniti: skrajšajmo si lase, počesimo jih drugače, da bodo nov, drugačen okvir pomlajenemu obrazu. Kratke pričeske so sveže, mladostne, nezahtevne in moderne. Kaj še čakate?

Na sliki ponujamo nekaj primerkov novih pričesk.

ZA LJUBITELJE CVETJA

CVETJE OB PRVEM OBHAJILU

Ob prvem obhajilu, tem pomembnem dogodku v življenju, hočejo biti naši najmlajši najlepši. Dolgo jim ostane v spominu. Praznovanje naj bo mirno, primerno dostojanstvu dogodka. V tem času je potrebno misliti poleg drugih reči še na cvetje.

Najpomembnejša je okrasitev sveče. Izberemo drobne bele vrtnice z nežno pajčolanko, obdano z nekaj listi pisanega bršljana, šopek pa poživimo še z nekaj vejicami asparagusa plumosusa in ga povežemo z ozkimi, belimi trakci ter ga damo v belo čipkasto manšeto. V sredo šopka damo svečo.

Prav v tem času cvetijo šmarnice, ki jih lahko kombiniramo z nekaj malimi belimi nageljni, drobnimi spominčicami in nepogrešljivo pajčolanko. Šopek zaključimo z listi šmarnic, vendar jih zao-bljeno poravnamo, da bo dal videz okroglastega bidermajerskega šopka. V sredino damo svečo in vse prepletamo z rožnatimi ozkimi trakci. Spodaj damo papirnato manšeto.

Cvetje za na prsa naredimo v obliki majhnega šopka, ki ga priprnemo na obleko. Pri izbiri materiala za tak droben

šopek upoštevamo obleko, velikost cvetov in listov. Priku-pen šopek naredimo iz majhnih cvetov in listov. Da ne bo vedno samo standardni beli ali rdeči nagelj, se lotimo šopka. Pri izdelavi šopka potrebujemo tanko žico, mokro vato, lepilni zeleni trak in priponko za pripenjanje šopka. Posamezne cvetove in dodatke okrepimo z žico, stebila ovijemo z mokro vato, čez vato pa povijemo cvetličarski zeleni trak, da se obleka ne zmoči. Lahko izberemo različno cvetje: šmarnice, vrtnice, majhne nageljne, alstromerije in drugo cvetje, pisane bršljanove liste ter pajčolanko. Ko sestavljamo šopek, začnemo z vrhom, za katerega uporabimo nežne rastline. Z belim trakom pritrdimo šopek na priponko.

Ko slavimo prvo obhajilo, navadno povabimo tudi goste in smo veseli, če jih praznično sprejmemo. Tokrat pripravimo namizni aranžma v kelih, ki ga takrat ne uporabljamo. Bogo urežemo v obliki polkroga, ki se mora dvigati nad rob posode. Podolžno obliko aranžmaja poudarimo z belo medvejkjo, ki pravkar bujno cvete. Rožnate vrtnice v različnih višinah prijetno poživljajo aranžma, pod njimi pa na gosto v isti ravnini zložimo iberis. Poseben čar pa daje rožmarin, ki tudi prijetno diši. Aranžma ne sme biti visok da ne bi gostom zastiral pogleda.

In da bo dobrodošlica gostom res iskrena, naj bo pri vhodu aranžma z gobo in iz cvetja z domačega vrta.

Olga Varga

Življenje v okvirju

Brez njih, umetniških slik, reprodukcij in fotografij, bi bila naša stanovanja pusta in brezosebna. Umetniška dela, reprodukcije in fotografije ljudi in krajev, ki so nam pri srcu, krasijo stene stanovanja in nam lepšajo ure, ki jih v njem preživimo. Vendar nobena še tako lepa slika ne pride do prave veljave, če ni prav okvirjena. Ni dovolj, če smo sliki izbrali lep okvir. Poskrbeti moramo tudi, da bo slika v okvirju zadihala. Imeti mora »passeportout«. Tako bo denimo majhna slika na steni kot izgubljena, če pa ima le nekaj centimetrov široki »passeportout«, kaže na steni drugačno podobo.

NAJBOLJŠI NEMŠKI METEOROLOG ZAGOTAVLJA:
Letošnje poletje bo čudovito

Vsem tistim, ki še danes trepetajo od mraza in so za nameček tu in tam še premočeni, naj povemo, da naslednje poletje pride zanesljivo. Poletje naj bi bilo lepo, zadržuje najuspešnejši nemški meteorolog za dolgoročne napovedi Wolfgang Roder z berlinske univerze. Ta strokovnjak svoj optimizem opira na dvoje opazovanj: prvič je pozimi prevladoval v glavnem visok zračni pritisk, poleg te

ga je vzhodni Pacifik tik pred »toplotnim padcem«, kombinacijo toplih zračnih in vodnih gnot. Roder: »Oboje ima, v skladu z mojimi izkušnjami, močan vpliv na naše poletje. Tako bo posebej julij izredno topel in suh.« Za posamezne mesece je Roder napovedal naslednje: »Maj bo toplejši od aprila, še toplejši pa bo junij. Po vročem juliju bo avgust hladnejši, vendar bo ostal suh.«

Kupon za brezplačno analizo

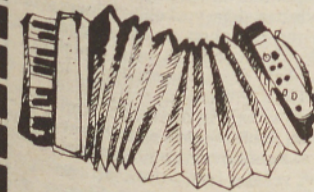
Ime in priimek _____

Datum rojstva _____

Točen naslov _____

Šifra _____

Kupon pošljite na naslov: Zavod za časopisno in radijsko dejavnost, Titova 29, Murska Sobota (Za Skrivnost vaših dlani).

ZAIGRAJMO
IN ZAPOJMO
PO DOMAČE

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:

Izvajalec:

Skladba:

KUPON 15

lestvica najboljših narodnozabavnih melodij ta teden:

1. ZIDAR FELIKS — ans. Prerad
2. STARO VINO, STAR PRIJATELJ — ans. Tonija Verderberja
3. GOSPOD KAPLAN — Modra kronika
4. SLOVENIJA, POGUMNO NAPREJ — Vinko Šimek
5. VZPON NA TRIGLAV — ans. Marelja

Vale predloge pošljite na naslov:

RADIO MURSKI VAL, Titova 29, 69000 M. Sobota.

Vale glasovnice bomo izžrebali in nagradili.

lestvico domačih pesmi lahko poslušate vsak četrtek od 18. do 19. ure na MURSKEM VALU 87,6 MHz in 648 KHz.

Nagrade so ta teden dobili:

ANDREJA ČINČ, Lendavska 25/b, 69000 M. Sobota
DANIČA HORVAT, Krajna 35, 69251 Tišina
MARIJA KUHAJ, Dom oskrbovancev Rakičan, 69103 Rakičan

Kuhajte z nami

KROMPIRJEVI
PONVIČNIKI NA
ŠPINAČI

Potrebujemo: 400 g mokastega krompirja, 3 velike žlice moke, žličko soli, 500 g špinata, 1/2 žličke soli za špinato, ščepec naribanega muškatanega oreha, 4 žlice masla, 4 rezine hamske slaninice, 4 jajca, 4 nožev konice soli in toliko grobo mletega črnega popra.

Krompir olupimo, operemo in nastrgamo kot hren. Nastrganega zmešamo z moko in soljo, ga pokrijemo in postavimo v stran. Špinato preberemo, operemo in neodcejeno damo v lonec. Pokrito 10 minut na slabem ognju dušimo, da upade in se zmehča. Začnimo jo s soljo in muškatom in jo pokrito postavimo na toplo. Maslo po obrokih razgrejemo v manjši ponvi. Iz krompirjeve zmesi oblikujemo z žlico 4 enako velike ponvičnike in jih na maslu hrustljivo rjavo popečemo. Pred peko jih solimo in začnimo po okusu. Popečene pokrite hranimo na toplem. V isti ponvi hrustljivo popečemo 4 rezine hamske slaninice, jih pobremo iz ponve in postavimo na toplo. V maščobi, ki je ostala v ponvi, spečemo 4 jajca na oko. Beljake posolimo, rumenjake posipujemo s sveže mletim poprom. Na pogreje krožnike razdelimo špinato, nanjo damo ponvičnike, na vsak ponvičnik pa rezino popečene slaninice in na slanino jajce na oko.

Jed je pripravljena iz nekoliko drugačnega — surovega krompirjevega testa. Zraven ponudimo kosček kruha.

SESTAVIL MARKO NAPAST	FRANCO- SKA PRE- MIERKA	PRENOSNA SVETILKA	AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA (LINDA)	DEBELA FALICA	IZRAZ PRI POKERJU	SLOVENSKI TENORIST (JOSIP 1890—1959)	CERKVENO IZOBČENJE
SOFOKLE- JEVA TRAGEDIJA							
SKLADA- TELJ JENKO							
EVROPSKA DRŽAVA, NAŠA SOSEDA							
BARVA KO JE, POLT				SATOVJE INDIAN- SKI COLN			
GLAS OB TRGANJU, LOMLJE- NJU					BENETKE LETNI ČAS		
POLITIK VLLASI			CHARLES NODIER GOLMAN				
MANJSI RAVEN SVET							
AVTOMO- BILSKA OZNAKA ŠPANIJE		ALKOHOL- NA PIJACA ČEPICA				JADRANSKI OTOK VZHODNO OD SILBE	KROGLICA, FRANKOLA
MODEREN PLES				BEOTIJEK KRATICA DRŽAVE OREGON			
NEKDANJI JAPONSKI PREMIER					LITU NEODIM		
TRNAT GRM, ČRNI TRN							
ODLOK, UKAZ							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: skopost, koritar, Arizona, Nisa, KU, do, rman, Horin, napotje, Ana, ces, V, Lah, E, IS, Kern, jemalec, Antilije.

Ljubezen

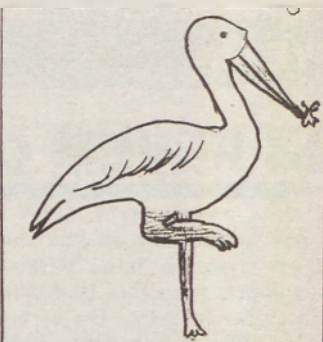
Ljubezen je nekaj, kar videti ne moreš, čutiš jo lahko, seveda če zmoreš.

Ljubezen je lepa kakor srce, vendar paziti moraš, da te ne ožge.

Lahko je velika, lahko je skrivnostna, vendar je boljše, če je ta prava.

Ljubezen je hitra kakor poteček, včasih odteče in to je boleče.

Mirjana Lovrič, 6. e, OŠ Draga Lugariča, Lendava

Ko sem šla iz šole, sem opazovala štrka. Sedel je na dimniku župnišča v Beltincih. Bil je samec. Pripravljali so gnezdo za samičko, da bo valila mladiče. Samec jim bo nosil žabe.

Urška Glavač, 2. c, OŠ Beltinci

Navezal sem se na ...

Pred nekaj leti so sosedovi dobili mačka. Ime so mu dali Mafi. Bil je še čisto majhen in boječ. Sčasoma se je privadil okolici in življenju med nami. Zato sem ga vzljudil in se navezal nanj. Postajal je vse večji in močnejši. Tudi on se je navezal na vse otroke v ulici. Začel je prihajati tudi k nam. Vedno sem ga spustil v hišo in skupaj sva se igrala. Nekega dne pa mi je sosedja prišla povedat, da ga ni nikjer. Postal sem žalosten. Čeprav smo preiskali vso okolico, ga nismo našli. Po treh tednih je šel sosed slučajno mimo zapuščenega in poraslega vodnjaka. Zaslišal je mijavkanje. Pogledal je vanj in zagledal Mafija. Odšel je domov po lestev, jo

spustil v vodnjak in Mafi je priplezal po njej ven. Bil je zelo suh in izčrpan. Vsi smo ga bili zelo veseli. Čez nekaj tednov se je zredil in bil spet takšen kot prej. Rad je bil med otroki, najraje pa z mano. Ko so sosedovi bili zdoma, sem redno skrbel zanj. Nosil sem mu hrano in se igral z njim. Nekega dne pa je izginil za vedno. Iskali smo ga, a tokrat ga nismo našli. Dolgo se nisem mogel potolažiti. Tudi sedaj, ko pomislim nanj, postanem žalosten, ker sem se na tega muca zelo navezal.

Aleš Mataj, 5. b, OŠ Edvarda Kardelja, Murska Sobota

Moj najboljši prijatelj

Moj najboljši prijatelj je Albert. Hodi v tretji razred osnovne šole. Po zunanjosti je urejen, čist in zmeraj lepo počesan. Je srednje visok. Rad hodi v karbojkat. S pridnimi in drobnimi prsti rad igra na klarinet. V šoli je priden učenec. Rad se uči, je veseljak in dober do prijateljev. Tudi doma je priden. Rad pomaga staršem. Ima mlajšo sestro. Ime ji je Andreja. Je plavalarka. Z Albertom se včasih skupaj igra. Najrajši se igrava muzikanta na različnih instrumentih.

Ko bova odrasla, bova mogoče skupaj igrala v ansamblu. Tako bova ostala večna prijatelja.

Teodor LEBAR, 3. r., OŠ Draga Lugariča, Lendava, Podružnica Gaberje

Lastovička

Nekega poletnega jutra smo se Jasna, Damjan in jaz igrali na dvorišču. V travi smo zagledali mlado lastovico, ki je padla iz gnezda.

Nekaj časa smo jo opazovali, nato smo jo dali v škatlo. V škatlo smo ji natrosili proseno kašo in ji dali vode. Ker se nas je bala, ponujene kaše ni jedla. Ko smo videli, da se nas boji, smo se odmaknili. Lastovička se je umirila in začela zobati kašo. Čez nekaj dni si je toliko opomogla, da se je postavila na noge. Naši najdenki smo dali ime Niki. Kljub našemu prizadevanju je čez nekaj dni poginila.

Pokopali smo jo v sosednjem parku. Naslednji dan smo šli pogledat Nikin grobek, a ga nismo našli.

Tamara Maučec, OŠ Beltinci

Rime

Zunaj je trava, v hlevu je krava.

Na vrtu je teta, ki ji je ime Meta.

Besede, ki se rimajo, si nikoli ne kimajo.

Na travi je roža, deklica jo boža.

V hiši je ata, ki nosi dva copata.

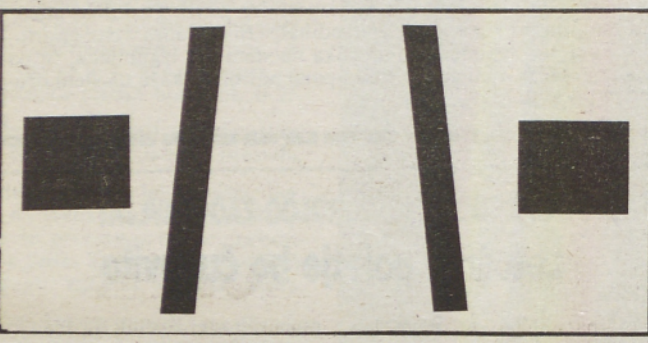
V gozdu je lisica, na polju je kmetica.

Simona PRŠA, 2. a, OŠ Velika Polana

SKRITA RISBA

Spet se je bilo težko odločiti, kateri dve risbi izbrati za objavo, saj bi si to zaslužile skoraj vse. Čeprav smo napisali, da morate pripisati tudi vaš naslov in starost, »skrivnostna« Lojzka K. (nekje iz okolice Grada) še vztraja pri svoji anonimnosti. Z risbami pa nas vedno preseneča. Zanimiv domač motiv pa si je izbrala Marina Huber, učenka 3. raz. OŠ Kuzma.

Odkrijte tudi današnjo skrito risbo (avtor je naš tehnični urednik Endre Gönter) in jo pošljite najkasneje do prihodnjega četrčka na naš naslov.

POTOVAL SEM V RIM

»Saj si ne želim preveč!« sem rekel teti. Ta skrita želja je bila leteti z letalom. To je nekaj nepopisno lepega. Teta je rezervirala potovanje v Rim. Odpravili smo se na pot. Čeprav je bilo megleno, me to ni motilo. Prispeli smo na Brnik. Oddali smo prtljago in odšli v letalo. Stevardesa nam je vse prijazno razložila in letalo se je začelo premikati. Že smo bili v zraku. Pod seboj sem videl najprej majhne hiše, potem zelo majhne in nazadnje le še pikice. Naenkrat smo v soncu zagledali Julijske Alpe, Karavanke in Kamniške Alpe. Hitro smo bili nad morjem in že smo pristali v Puli. Vzeli smo gorivo in nadaljevali pot. Kmalu smo bili v Rimu. Z avtobusom smo se odpeljali v hotel PRINCESS. Namestili smo se in po napornem potovanju sem sladko zaspal. Drugi dan smo si ogledali Rim. Odpeljali smo se do Vatikana in občudovali cerkev Sv. Petra. Videli smo tudi Forum, to je območje starega Rima. Velik vtis je name naredil COLOSEUM-amfiteater. Na glavnem trgu PIAZZA VENEZIA sem občudoval lepote arhitekture. V FONTANO DI TREVI sem tudi sam vrgel novčič, saj pravijo, da to prinaša srečo. Ogledali smo si tudi PANTHEON, mogočno zgradbo, posvečeno bogovom z mogočnim obeliskom. Skozi PIAZZA NAVONE smo se sprehodili do Španskega trga, ki je posebej lep poleti, ko so stopnice posute s cvetjem. Drugi dan smo si ogledali CACOMBE. Spustili smo se globoko v podzemlje in si ogledali odkrita grobišča. Šli smo tudi v cerkev Sv. Pavla, kjer sem občudoval Michelangelovega Mojzesa. Tretji dan je bil namenjen le za ogled Vatikana. V cerkvi Sv. Petra smo si ogledali Petrov grob in kip. Tega kipa se obiskovalci radi dotikajo, zato je njegova noga že precej stanjšana. Nepozaben mi bo ostal vzpon na kupolo cerkve, od koder sem lepo videl celo mesto. Po kosilu smo šli še v vilo Borgezi. Naše potovanje se je bližalo koncu. Šli smo po prtljago in na letališče. Spotoma smo si že privoščili pravo pico. Na letališču smo čakali, ker je bil polet preložen, vendar me to ni motilo. Občudoval sem letala. Ko smo poleteli, se mi je pogled ustavil na razsvetljenem Rimu. Po licih so mi tekale solze in spraševal sem se: »Bom še kdaj videl to prelepo mesto?«

Gorazd Tompa, 6. r., OŠ Kapelski Vrh

ALI VESTE..?

Pravilen odgovor na 19. vprašanje je bil zapisan pred črko c. V Pomurju je torej okrog 14.000 osnovnošolcev. Knjižno nagrado Knjigarne in papirnice Dobra knjiga iz Murske Sobotice pa bo prejel Anton Benko iz Precetinec pri Bučkovcih. Čestitamo!

21. vprašanje: Ali veste, kako si sledijo pomurska mesta po številu prebivalcev? Napišite tudi, koliko približno.

ODGOVOR:

Zrebanje pravih odgovorov bo 30. maja.

BRANKO ŽUNEC

KRINKA

Kam bomo torej uvrstili B. H./P.M.?

Kakšna so bila pravzaprav njegova pooblastila, odgovornosti in pristojnosti, ki »je bil poslan od tov. generala Matije v Prekmurje po posebni nalogi«?

V arhivu RSNZ Slovenije v Ljubljani smo od zgodovinarke Ljube Dornik-Šubelj zvedeli tole: »Pred njim, aprila 1944, je bil v Prekmurje poslan Slobodan Šumenjak, vosovec, kasnejši obveščevalec oddelka oddelka za inozemstvo pri odseku za notranje zadeve predsedstva SNOS. Vzpomnil naj bi zveze in pridobil obveščevalne podatke iz Madžarske. Njegova pot se je zelo zavlekla in zveze z Bazo-24, ki je bila na osvobodjenem ozemlju, so bile zelo slabe. Poročila so hodila tudi po tri, štiri tedne in v času, ko je šel za njim Bogdan Hrovat, se sploh ni vedelo, da je Šumenjak konec oktobra 1944 že padel na Vaneči. Pri tem naj omenim dva njegova spremljevalca: prvi je bil Jernej Osolin-Drago, drugi pa Rastko. Prvi je bil kasneje — kot navaja v svoji knjigi Nič več strogo zaupno tudi Marko Selin-Forte — prepoznal kot gestapovski zaupnik. Verjetno gre temu dejstvu (»provala v kanal«) pripisati dolgo potovanje pošte od Šumenjaka do Baze-24, ker se je očitno pregledovalo in so imeli pri gestapu o vsem dokaj natančne podatke. Morda je bilo tudi to krivo za Šumenjakovo smrt, čeprav je sicer padel v spopadu na Vaneči.«

Profil »prekaljenih kadrov«!

Torej so Hrovata poslali zato, da bi ugotovili, kje je kaj narobe z zvezami, kar je razvidno iz ohranjenega arhivskega gradiva. Hodil je namreč z ene kurirske postaje na drugo in z vsake zelo natančno poročal

ter pošiljal tudi druga poročila. Njegov korespondent je bil že omenjeni Slavec.

Ni dvoma, da je imel Puklasti Miha po prestopu reke Mure 9. decembra 1944 v Prekmurju veliko sodelavcev in somišljenikov. Bil je pač obveščevalec Ozne oz. od aprila do junija 1945 šef Ozne za ljutomersko okrožje, vključno s prekmurjskim (soboškim in lendavskim) terenom. Zanj je neopornno veljalo naslednje (v izvirniku): »Za kadrove obveščevalne službe bezbednosti treba odabrati druge, ki jim to me največje odgovarjajo, ki sami pokazujejo voljo za taj rad i sposobnost za ovaj težak zadatak. Oni treba da su bistri, hladnokrvni, prisebni, okretni ljudi, da poseduju sposobnost za brze orientacije, brzog razpoloženja, ocenjivanja i kombinovanja činjenica. Oni treba da su do krajnosti odani oslobodilačkoj stvari slovenačkog naroda, hrabri, smeli i ubeđeni da za njih ne postoje prepreke koje ne bi mogli da savladaju. Ovi prekaljeni kadrovi treba, razume se, da se na samom terenu služe svim i svakojakim ljudima od kojih bi mogli da dobiju bilo kakve podatke.« (Po knjižnem delu dr. Obrena Džordževića Zaštita revolucije, ki je izšla leta 1979 v Beogradu).

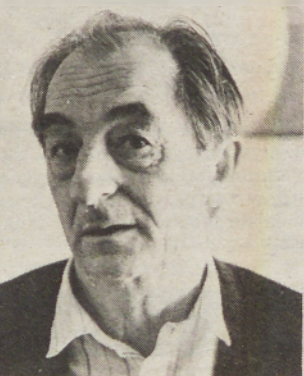
Seksualni sadizem?

Če in ker je bil Miha alias Bogdan Hrovat zaznamovan še s telesno hibo, je bilo pri njem vse skupaj prignano do skrajnosti. Tega se je očitno dobro zavedal znani aktivist Franček Majcen iz Maribora, ki mu je ob prvem srečanju na prekmurjskih tleh zabičal — vedoč seveda — da pohorsko afero — da mora biti vse, kar bo delal, spoznamo. »Likvidacije v Prekmurju pridejo v poštev samo v primeru, če bomo neposredno

izdani in likvidirali bomo res samo prave izdajalce. Vse drugo bo lahko počakalo na čas po osvoboditvi.« Miha se je strinjal.

Žal je bilo to njegovo strinjavanje zgolj krinka, kar se je jasno pokazalo, ko je bil s Prekmurjsko četo, najbolj pa kasneje, po

»Pretepanje vodje njilašev v Vučji Gomili je bil svojevrsten, seksualni sadizem,« meni Franček Majcen o enem od ravnanj Puklastega Mihe med vojno v Prekmurju.

osvoboditvi. Ferdo Godina v drugi dopolnjeni izdaji prispevka k zgodovini NOB Prekmurja 1941—1945 (Pomurska založba 1980) ugotavlja: »Proti koncu januarja 1945 se je začela snovati četa. Njeno osrednje jedro so bili Franček Majcen, Bor, Franček Mirtič, Črt, Talanji, Srečko, Roman, Boro, Šavel in Miha ... Za komandirja čete so postavili Filipa Korošca-Bora, izkušenega borca, za komisarja pa Frančka Mirtiča, ki je bil sicer mlad, a je imel mnogo izkušenj iz brigade na Dolenjskem. V četi so še bili:

Alojz Škrjanec-Mirko, Ivan Horvat, Mihael Škaraf-Miško, Bogdan Horvat (prav: Hrovat — op. B. Ž.) — Miha (»puklasti«, obveščevalec), Milan Šamec-Črt, Štefan Sreš, Ferdo Šešek, Maks Šiško, Jožko Hanc in Jožko Zadravec. Izmed aktivistov je deloval v četi le Franček Majcen, ki je bil zaradi svojih štirinajstih partizanskih izkušenj v največjo oporo.«

Godina se pozneje le faktografsko ustavi pri nekaterih akcijah čete, predvsem ko je šlo za širjenje vrst njilašev in leventov. Tako navede, da je 18. februarja 1945 likvidiral vodjo njilašev v Vučji Gomili. Kaj se je v resnici zgodilo?

Franček Majcen, ki ima za tisk obsežno monografsko besedilo o Prekmurjski četi, pravi: »Z Borom sva vdrla v hišo in dobila komandanta, ko je ravnokar večerjal z družino. Razorožila sva ga in pobrala bombe izpod posteljnega vzgljaja, naka plani noter Miha in ga začne pretepati. Popolnoma je izgubil kontrolo nad sabo in hkrati se je videlo, da v pretepanju uživa. To je bil svojevrsten, rekel bi že kar seksualni sadizem. Seveda sem takoj posredoval, ker je vendarle šlo za vti, kajti tu je bila družina, otroci, ki so gledali zraven. Dejansko sem ga komaj odtrgal od komandanta. Sicer pa je bila situacija smešna. Šlo je za visokega moža, večjega od mene, Miha pa je, majhen, kot je bil, moral skakati v višino, da mu je mogel deliti klofute in ga pretepati. Kot petelinček se je zaganjal vanj, s popolnoma spremenjenim izrazom na licu. Takrat sem se prepričal, da gre v bistvu za sadista, ki je lahko hudo nevaren.«

Za takojšnjo likvidacijo ranjenec

Ko smo že pri sadizmu, kaže opomniti, da tako rekoč nihče od

številnih pričevalcev, na katere smo se že in se bomo še sklicevali, ni imel dobre besede za B. H./P.M., zlasti ne v Pomurju (in seveda na Pohorju!), deželi ob tromeji, kjer naj bi grbasti oznovec po prestopu reke Mure, 9. decembra 1944, v letih 1945 in 1946 zagrešil nekoliko likvidacij in posilstev — sam ali s pomočniki. V Prekmurjski četi je še dvakrat izstopal.

Po izjavah Majcena prvič takrat, ko je bil v Bodoncih ranjen Filip Korošec-Bor. »Miha je takoj predlagal, da ga je treba ubiti. To je bila v prvih, začetnih partizanskih časih, žal, navada; češ, hudo ranjeni povzroča samo težave, prej ali slej bo izdihnil, ne smemo dopustiti, da pride sovražniku v roke, ker bi vse izdal.« Drugič je Miha izstopal, ko je bil nekaj dni pozneje v Radovčih hudo ranjen Franček Mirtič. Kroglja se mu je ustavila pri adamovem jabolku in je močno krvavel. Spet je prišel Miha s predlogom, da ga likvidirajo.

»Miha je bil v tistem času glavni pooblaščenec Ozne za Prekmurje in je lahko samostojno deloval — do prihoda delegacije Snosa, v kateri

je bil Brilej, eden od voditeljev slovenske Ozne. Razumljivo, da je prevzel nadzor nad vso Oznino dejavnostjo v Prekmurju. Miha bi lahko kvečjemu odgovarjal za kakšne štiri ali pet dni po osvoboditvi, to je od začetka aprila do prihoda delegacije Snosa. V tem času se, razen nekaterih aretacij, ni kaj posebnega zgodilo,« odgovarja na vprašanja o domnevnih Mihovih likvidacijah in posilstvih Franček Majcen. Ve pa nekaj več povedati o taborišču v Filovcih, ki naj bi obstajalo vse do dokončne osvoboditve Slovenije in je bilo namenjeno predvsem njilašem.

»Zaporniki so opravljali kmečka in podobna dela v okolici Filovca. Miha me je enkrat posebej peljal tja. Barake so bile za tako kratek čas dokaj dobro postavljene in opremljene. Presenečen sem bil nad organiziranostjo in disciplino. Kolikor vem, je bil osnovni namen prevzgoja zapornikov, ki so jih po osvoboditvi večidel izpustili oz. jih razmestili po drugih zaporih po Sloveniji; mislim, da ni bil nihče likvidiran ali postavljen pred sodišče.«

(nadaljevanje prihodnjici)

Napoved polemike Pavlin—Bükvič

Spet se mi je pisno oglasil Mile Pavlin iz Medvoda, pisec tožnega torzo romana Skrivnost Šimnovne smrti, tokrat v zvezi s ponatisom romana Vojna in revolucija Franka F. Bükviča, prekmurskega vojaka, izseljenca v ZDA.

»Nekaj časa je trajalo, predno sem nekje izrval in izvod Bükvičeve knjige in jo prebral. Res sem v njej našel obilo gradiva, ki izvira iz moje knjige oz. je pisec pobral iz nje, kar mi je ustrezalo, in prekril jo po svoje. Sicer je nekaj razlike v orisu življenjske poti in nekaterih okoliščin, tako da ga nikakor ne bi mogel obtožiti neposrednega plagiata in zahtevati zadoščenje prek zakonodaje o avtorskih pravicah. Vendar pa je večina ključnih točk v obeh knjigah čisto iste, pa vsaj močno podobnih. Med drugim Bükvič dvakrat imenuje Upravo državne varnosti tako kot jaz v Skrivnosti Šimnovne smrti Državna ustanova,« piše Pavlin.

V najnovejši številki Delovih Književnih listov (16. maja) pa Pavlin pod naslovom Plagiat ali ne? Zanimiva sorodnost iste osebe v delih dveh avtorjev podrobneje navaja in razčlenjuje stične točke obeh knjižnih del. Se morda napoveduje polemika Pavlin—Bükvič?

IVO OREŠNIK

9

ZGODOVINSKI UTRINKI IZPRED PETDESETIH LET

ODPORNIŠKO GIBANJE V PREKMURJU leta 1941

Ocene o odporiškem gibanju proti okupatorju v Prekmurju leta 1941 (pa tudi pozneje) so različne, od tistih omalovažujočih, pa do realnejših, da je v danih objektivnih pogojih vsaj v začetni fazi leta 1941 in leto 1944/45 bilo enakovredno NOG v ostali Sloveniji. Dejstvo je, da so tu bili pogoji za oborožen boj pa tudi za vsakršne resnejši odpor skrajno neugodni. Pokrajina je majhna in je bila z okupacijsko mejo Muro kot občutno vodno prepreko ločena od ostale Slovenije. Velik je bil občutek osamljenosti, vpliv OF slovenskega naroda pa je sem prihajal znatno oslavljen. Sovražna propaganda, veliki začetni uspehi fašističnih hord in kruta likvidacija prvih poskusov upora v Prekmurju so naredili svoje. Tudi najbolj zavedni so se znašli v hudi sluski. Vsem trem okupatorjem na slovenskem ozemlju je bilo skupno: čim prej uničiti slovensko narodno zavest. Nemci so pri tem bili najmanj taktični in najbolj nepotrpeživi. Vsi trije okupatorji so odporiško gibanje istovestili z boljševizmom in banditizmom. Večina prekmurskega prebivalstva se je zasedbo sicer sprijaznila in se ji prilagajala, celo izkoristila. Tihi in pasivni odpor, pokončna drža ter odklanjanje okupatorja in njegovih ukrepov pa je ves čas okupacije bilo prisotno pri velikem delu mlajših generacij. Novevrstna in drzna akcija proti madžarskemu okupatorju je bil memorandum prekmurskih akademikov, ki so ga že 4. maja 1941 odnesli in predali predstavniku Kluba prekmurskih akademikov (Vaneč Šuštar, Franc Šebjanec in Franc Mešič) predsedstvu madžarske vlade v Ljubljani. V njem so akademiki zahtevali od madž. oblasti spoštovanje agrarne reforme, nadaljevanje regulacijskih del na Muri, reševanje kmečke zadolženosti, nadaljnjo možnost uporabe književne slovensčine v uradih in šolah, madžarsko pa kot predmet, izhajanje slovenskega časopisa, ohranitev slovenskega knjižništva, priznanje dosedanjega študija akademikom in možnost nadaljnjega študija. Pri posredovanju tega so pretentali celo rektora Mikola Šandorja, da je Memorandum priporočal madž. vladi, pozneje pa ostro reagiral.

Tudi dekan Jerič je takoj v začetku okupacije opozoril farane, naj zahtevajo slovenske šole. Renkovski župan Štaus ga je ovadil pri turniškem notarju, pazili so na vsak njegov korak. Po vzpostavitvi stikov s slovenskim narodnoosvobodilnim gibanjem, je to tudi v Prekmurju preraščalo v organiziran odpor. To se je v prvi fazi manifestiral v obliki trošenja letakov. Že v maju 1941 so na podstrešju Flisarjeve gostilne v Rankovcih razmnožili proglas KPS narodom Jugoslavije, v začetku junija pa je tu delovala prva ilegalna tiskarna v Prekmurju. Z njo je delal Koloman Ciguth, pomagala pa sta žena Irma in njen brat Koloman. Od tu je kasneje Kovač karžno preselil v Trnje. Letake je sestavljal Kovač sam, razmnoževal pa Ignac Cvetko in sodelavci pri Hančevih. Organizirali so več množičnih akcij trošenja letakov, ki so Prekmurce vse do oktobra pozivali k uporabi. Čas od junija do oktobra 1941 je obdobje prvih organiziranih oblik odpora, ki so se v glavnem odražale v sabotažnih akcijah in trošenju letakov. Že v juniju je Kovaču uspelo vzpostaviti odporiško organizacijo v obliki zaupnih postojank in ilegalnih skupin s po tri, pet ali več sodelavci. Čez 20 takih ilegalnih skupin je povezovalo okrog 200 sodelavcev, od teh v sami Soboti okrog 60. Odporiške skupine so delovale na Goriškem v okolici Gornjih Petrovc, Kuzme, Grada, Gornjih Slaveč, Križevca, Andrejca, Kušanovca. Na ravniškem predelu okrog Markišavca, Pucovca, Rankovca, Petanjca, Rakičana, Čemelavca in več skupin v Soboti. Na Dolinskem pa v glavnem okrog Polane, Trnja, Žižkov, Lendave, Turnišča. Ti sodelavci so bili pred-

vsem iz vrst DKFD, Sokola, KPA, nekdanji sodelavci Novega časa, ljudske pravice in Mladega Prekmurca. V odporiško gibanje se je vključil tudi del mlajše katoliške duhovščine (Camplin, Bejek, Jerič Mihael, Halas) in evangeličanski pastori (Lepoša, Čurman). Kovač je bil z nekaterimi od teh osebnih prijatelji. Tudi nekaj antifašistično usmerjenih Madžarov se je vključilo v gibanje (Vlaj in še nekateri). Štefan Kovač je bil izjemna osebnost: izobražen a vendar preprost, pogumen in priljubljen med ljudmi kot njihov fiskaš. Med njegovimi sodelavci je bila vrsta malih ljudi, med najbolj pogumnimi pa iz vrst Sokola (tudi sam je bil član). Nekaj časa je bil tudi tajnik okrožja DKFD.

Hartner mu je pismeno ponudil službo, a je ni sprejel. Ves se je pre-

dal narodnoosvobodilnemu gibanju. Z njim so se povezovali predvsem svobodoljubni in protifašistično razpoloženi ljudje. Vse postojanke odporiškega gibanja je predvsem sam osebno obiskoval (po izjavi Kumina iz Černelavca vsakih 8 dni ob določeni uri na določeni javki). Posvet s sodelavci je trajal 20–30 minut nato je odšel na naslednjo postojanko. Potoval je s kolesom, v volanu je imel skrit »arhive«, v cekarju pa steklenice pod njimi pa »legitimacijo« (pištolo), če bi ga ovirali žandarji ali policija. Na postojanke je prihajal oblečen kot kmet, ki prihaja na delo (tudi s kakim orodjem na rami). V pravem smislu je posebej odločen odporiško gibanje Prekmurja. Ponudili so mu položaj partizanskega komandanta na Pohorju, a se je odločil ostati v Prekmurju.

Že od spomladi pa je razmišljal o formiranju oborožene čete ali celo bataljona, ki bi se čez zimo umaknil na Pohorje. Madžarski okupatorski zapisi omenjajo Štefana Kovača-Marka kot vidnega organizatorja in voditelja odporiškega gibanja v Prekmurju. Celotno gibanje se je odvijalo v konspiraciji in ilegali, več ali manj so o njem vedeli le neposredni sodelavci in njihovi svojci. Ljudje so o NOG kaj malega zvedeli tudi preko radia London, poslušali so ga tajno. Ker je ta uspeh jugoslovanskih partizanov v začetku pripisoval četnikom, so tudi v Prekmurju o partizanih vse do leta 1944 imeli nejasne predstave. Treba je povedati še to, da je odporiško gibanje v Prekmurju do sedanjosti aktivistov v Kamenščici pri Trnju konec avgusta 1941 formalno vodila in koordinirala prekmurska partijska organizacija s sekretarjem Štefanom Kovačem. Po tem sestanku pa se kot organizator tega gibanja omenja okrožno vodstvo. Pod tem imenom je mišljen Okrožni narodnoosvobodilni odbor (OF) za Prekmurje oziroma njegov akcijski komite, ki ga je prav tako vodil Štefan Kovač-Marko. Ni pa s tem razumljeno prekmursko partijsko okrožje, ki je sicer obstajalo in imelo postavljene okrožnega sekretarja (Kovač), ni pa podatkov, da bi to partijsko okrožje imelo tudi svoje stalne članke okrožja. Najbolj predani Kovačevi sodelavci v vodstvu odporiškega gibanja v Prekmurju pa so bili Mirko Bagar, Miško Kranec in Vinko Megla. Slednjega je Kovač poslal Pokr. komite KPS kot kurirja med Prekmurjem in Mariborom.

SREČANJE Z JANEZOM BOŠNAKOM IZ TRIMLINOV

INTARZIJE — njegova likovna usmeritev

Obiskal sem ga na domu v Trimlinih pri Lendavi. Popeljal me je v najbrž vse prostore in povsod so bili njegovi izdelki: intarzije kot slike na stenah, intarzije na vratih, intarzije v vratnih okvirjih, intarzije v miznih ploskvah... Na koncu pa presenečenje: v likovnem ateljeju večje število že izgotovljenih intarzij, kot so podobe znanih slovenskih turističnih krajev, mizice s šahovskimi polji (kar sicer ni zahtevno), mizice z baročnimi okrasnimi elementi, ki jih ni lahko izdelati.

Janez mi je povedal, da svoje motive oblikuje iz raznobarnih furnirjev. Pretežno je to domači oreh, sicer pa uporablja — da doseže barvno razgibanost — do 20 vrst raznih furnirjev. V glavnem mu jih uspe dobiti doma. Uporablja tako imenovano noževno tehniko. Posamezne dele izreže po sledi, ki jo na furnirju pusti nož, s katerim se »sprehodi« po papirnati predlogi vzorca. Natančno izrezane elemente slike sestavi in zlepi s papirnim trakom, celoto pa potem pri mizarju da prelepiti na ustrezno podlago, le-to nato previdno zbrusi in »prebarva« z brezbarvnim lakom. Tako je slika gotova. Verjamem pa mu, da delo zahteva natančnost, zbranost...

V zgodnjih letih je med njegovimi motivi prevladovala figuratika. Tako je s svojo likovno tehniko upodobil več znanih slovenskih književnikov. Je pa kmalu spoznal, da intarzije kot specifična likovna tehnika zahtevajo

Janez Bošnjak je po poklicu likovni pedagog, saj je na Pedagoški akademiji v Mariboru sklenil študij na likovnem oddelku. Je pa nanaslo tako, da je le nekaj mesecev poučeval likovno vzgojo, potem pa se je zaposlil v drugih dejavnostih. To pa ne pomeni, da je likovno ustvarjanje zanemarljivo. Nasprotno! Zvest mu je od svojega 13. in vse do 42. leta, kolikot je star zdaj. Začel je z intarzijami in ni jih opustil.

Janez Bošnjak v svojem ateljeju, v katerem prebije vsako prsto urico, iz furnirja z nožem izreže različne elemente, ki jih potem sestavlja in tako »pričara« dokaj realno podobo.

Foto: Š. S.

uporabo ploskovitega načina izražanja, ki omogoča, da les kot naravni material polno zaživi. To spoznanje ga je odvrnilo od figurlike. Naslednja faza je bil domišljijski svet, nato živalski in rastlinski svet. Ker pa intarzije niso same sebi namen, je začel sestavljati tudi uporabne. Tako je nastal niz izdelkov, ki sem jih

omenil že v uvodu. Janez je priznal, da se s to likovno tehniko ukvarja tudi zato, da bi mu navrgla kak dinar. Njegove mizice s šahovskimi polji in baročnimi okraski so zelo lepe. Če bi ljudje imeli več denarja, kot ga sicer premorejo, bi prav gotovo v svoje bivalne prostore dajali kak dragocenejši pohištveni izdelek,

ne le oceni pohištvo. Prepričan sem tudi, da bi Janez Bošnjak s svojimi intarzijami v razvitem in bogatejšem svetu dobro živel, celo poklicno bi se lahko s tem ukvarjal. Ker pa je likovnik, ki ne misli le na denar, ustvarja tudi za dušo, kot pravimo. Svoje umetniške razstavlja v Bogojini (kar mu je še posebej ljubo, kajti tedaj je bil še gimnazijec), v Murski Soboti, Lendavi, Radenci, Radgoni, Mariboru, Slovenj Gradcu, v Lesninem salonu pohištva v Beogradu in še kje. Povsod so jih lepo sprejeli.

Janez Bošnjak je s svojo veliko intarzijo (320 krat 120 centimetrov) s podobo Lendave opremil lendavsko skupščinsko dvorano. Umetnijo je izdelal po načrtu L. Danča in F. Mesariča. V poročni dvorani v Murski Soboti pa je njegova intarzija (350 krat 250 centimetrov), ki predstavlja poročni par in kmečko hišo. Je prav tako njegov likovni izdelek, ki je nastal po načrtu F. Mesariča in L. Logarja.

Tole srečanje z likovnikom iz Trimlinov sklenimo s krajšo strokovno oceno Franca Obala, ki je pred dobrimi petimi leti, ko je Janez Bošnjak razstavljal v Lendavi, zapisal: »Tonsko komponiranje raznobarnih vrst furnirja odkriva svoj prefinjeno izluščen odnos do likovne materije, ki jo obdeluje z izredno ljubeznijo in toplino, ki izžareva iz vsakega centimetra umetniško obdelane in motivno izražene površine lesa.«

Š. Sobočan

NA OBISKU PRI BODONSKIH POŠTARJIH

Naši naročniki niso le zvesti bralci, ampak tudi plačniki naročnine. Ob zadnji izterjavi so se posebej izkazali pismošojci iz bodonske pošte, saj so na en mah pobrali naročnino za drugo četrtletje od vseh 344 naročnikov.

Prejšnji teden, ko smo obiskali pošto Bodonci, je bil čisto običajen dan. Pozdravili smo se s pismošojci Ernestom Barbaričem iz Zenkovec, Zenkovec, Stru-

naročnine ni težav, kajti ljudje radi berejo Vestnik in hudo bi bilo, če ga kak četrtlet ne bi dobili. Nekaterim je domači tednik edini tiskani informator.

Ernest Barbarič je pismošoja 10 let. Pošiljke raznaša v Vadarcih, Beznovcih, Zenkovec, Stru-

BODONSKA TROJKA — Pismošoja Valter Bencak in Ernest Barbarič ter priljubljen upravnik Ludvik Kočar.

Foto: Š. S.

Bencakom iz Bodonci ter upravnikom Ludvikom Kočarjem, ki je doma na Gradu. Obiska so bili veseli in povedali, da z izterjavo

kovcih in Puzevcih. Valter Bencak pa je zaposlen le 4 ure in dostavlja pošiljke v Bodoncih. Oba se ukvarjata tudi s kmetijstvom

Novo odlagališče smeti še skrivnost

Gornjeradgona občina bo morala v kratkem izbrati najustreznejšo lokacijo in urediti sodobno odlagališče smeti. Če smo odkriti, je ime kraja že znano, vendar ga še ne smemo izdati.

Sedanje odlagališče smeti v Hrastje Moti bo sposobno sprejemati odpadke še kakih pet let. To so seveda izračuni, pri katerih so upoštevali odpadke iz občine Gornja Radgona, računati pa bi morali tudi na »črne odlagalice smeti«. Večkrat namreč pripelje smeti tudi tovarnjak, ki nima MS registracije. Zakaj bi smetili doma, če lahko drugod, je še vedno močno uveljavljeno pravilo.

Pri iskanju najustreznejše lokacije za novo odlagališče smeti so upoštevali različne kriterije, na primer vpliv na podtalnico, bližina naselja, naravne in kulturne dediščine... V ožjem izboru je ostalo 10 lokacij, tri so nato izločili zaradi bližine Negove, eno pa zaradi oddaljenosti in nedostopnosti. Ostala je lokacija, ki meji na ljutomersko občino, prav tako pa je v bližini meje z lenarško in ptujsko občino.

Ureditev odlagališča odpadkov bo velik dosežek, a tudi velik zalogaj za celotno občino Gornja Radgona. Stala jih bo čez 75 tisoč dolarjev in če ga hočejo pripraviti v petih letih, morajo z deli začeti že letos.

bbp

UPRAVNIK MED ROŽICAMI

še zlasti pa Bencak, ki obdeluje 5-hektarsko posestvo. Zaposlitev s polovičnim delovnim časom je zanj ugodna, saj je popoldne prost in se lahko posveti delu na kmetiji.

Oba sta povedala, da je vsak dan dosti pošilk, od teh vse več uradnih. Je pa manj običajnih pisem, razen čestitk seveda ob določenih datumih, kajti vse bolj jih nadomeščajo telefonski pogovori. V vseh krajih, ki spadajo pod pošto Bodonci, je telefonija že precej razvita, v bližnji prihodnosti pa bo še več telefonskih priključkov.

Odkar imata bodonska pismošoja moped, jima ni treba pogajati koles. Tudi ceste so zdaj v glavnem asfaltirane in tako sta vožnja in dostop do naslovljenca lažja. Dobro se razumeta z občan, zato tu in tam pade tudi manjša napitnina, včasih morata zvrniti kozarec vina, poiziti kos šunke. Goričanci so pač zelo gostoljubni!

Poklepali smo tudi z upravnikom Ludvikom Kočarjem, ki

—BELTINCI—

ZOPET OTROŠKI ZDRAVNIK

Na zdravstveni postaji v Beltincih je pred leti bilo urejeno tudi otroško zdravstveno varstvo. Po odhodu zdravnice dr. Zorkove pa so morale mamice s svojimi otroki v soboški zdravstveni dom, kar je povzročilo veliko težav in nejevolje. Prizadevanja Beltinčanov, da odpravijo ta problem, pa so naposled bila uspešna. S prvim aprilom je namreč na beltinski zdravstveni postaji začela redno delati otroška zdravnica Amalija Mettler. To je vsekakor najbolj razveselilo mlade mamice ne samo iz Beltince, temveč širše okolice.

F. M.

V Krškem je konec aprila potekal raziskovalni tabor študentov šole za socialne delavce v romskem naselju. Takrat so pripravili kulturni večer, na katerem so se predstavili tudi mladi kudovalci iz Pušče. Predstavili so se s pesmimi in plesi.

mh

SREČANJE Z LJUDSKO PESNICO MILENO ŠARUGA IZ MELOV

»Na naših poljanah pa ajda zori...«

Lično urejena knjižica, ki jo je uredila pesnična hčerka Milena, ima naslov *Žarki sončnih večerov*, v njej pa je 41 pesmi. Gre za izbor, saj je Milena Šaruga od svojega 14. leta, ko je začela pesniti, do danes napisala nešteto verzov. Njen prvi kritik je bil Edvard Kocbek, ki ji je 1960. leta, ko mu je dala nekaj svojih pesmi v oceno, dal vrsto koristnih napotkov, ki jih je v dobršni meri upoštevala, zlasti kar zadeva branje pesmi in tudi proznih del uveljavljenih besednih umetnikov. Seveda si Milena Šaruga ni nikoli domisljala, da bo dohitela take mojstre, še posebej ne zato, ker ni mogla iz svoje kože in je pisala še naprej tudi pesmi — prigradnice. Torej pesmi za razne priložnosti, nastale recimo ob kaki obletnici, delovni zmagi, osebnem jubileju in tako naprej. Milena je pisala tudi besedila za skeče, lutkovne igrice in podobno.

»Rodila sem se pred 79. leti v Podgradju v Ljutomerški občini. V Ljutomeru sem hodila v meščansko šolo, vendar sem šolanje zaradi bolezni za nekaj časa prekinila, nato pa ga nadaljevala pri uršulinkah v Ljubljani. Vpisala sem se tudi na višjo pravno šolo, a je zaradi družinskih obveznosti nisem končala; leta 1944 sem se namreč poročila v Mele v radgonsko občino ter skrbela za gospodinjstvo in družino, medtem ko je bil mož obrtnik. Tudi poslej sem ostala zvesta svojemu nagnjenju in še naprej pisala. Ponavadi je bilo to po-

Zveza kulturnih organizacij občine Gornja Radgona izdala pesniško zbirko Milene Šaruga

Zasluge za to, da je Milena Šaruga iz Melov naposled izdala svoje pesmi, ima njena hčerka Milena Šaruga-Hreščič, ki je pesmi uredila, nekatere izmed njih tudi ilustrirala. Tale slička je pridana pesmi, kjer poje: »Misli, ptice bele, v noč so odletele. Pustile so me samo v noči brez zvezd...«

noči, ko je bilo vse mirno. Prvo pesem, ki je imela naslov *Na naših poljanah pa ajda zori*, mi je uspelo objaviti v predvojnem Mladem Slovencu. Nekaj sem jih priobčila še v domačem krajevnem glasilu, ki ga je izdajala kulturna sekcija

gasilskega društva Mele. Več pesmi pa naj bi izšlo v knjigi, ki bi morala iziti 1970. leta, za kar si je močno prizadeval tudi zdaj že pokojni Manko Golar, a nisem imela časa, da bi jih pripravila. To mi je uspelo šele sedaj ob pomoči hčerke.

Tako nam je povedala Milena Šaruga. Ob našem obisku je bila bolna, zato manj zgovorna kot si-

Milena Šaruga iz Melov piše pesmi že več kot 50 let. Šele sedaj, ko je stara 70 let, jih je nekaj izdala v knjižici, ki jo je založila radgonska zveza kulturnih organizacij.

cer. V uvodu k pesmim v svoji knjižici je zapisala, da je bila prvorojenka, za njo pa je prikukalo na svet še devet bratcev in sestic. Vsi so morali zelo zgodaj poprijeti za delo. Odraščala je v obdobju hude gospodarske krize. Zelo si je želela naprej v šole, a ji je to preprečila vojna. Poročila se je z mlinarjem. Življenje jima je potekalo ob delu in skrbi za štiri otroke. Ker sta oba nadarjena, je ona pesnila, mož pa se je ukvarjal z likovno umetnostjo — rezbarstvom, oba pa sta se udeleževala v pisanem kulturnem življenju svoje okolice.

Pa še nekaj verzov Mileninih pesmi! »Ne sprašuj me, zakaj zastoj trkaš na vrata srca. Vem, da je to samo tvoja senca; še vedno dobra — hodi pota svoja. Nemiren ves toplini si želiš. Želiš si celega srca! Odpri oči duha in ne segaj v praznino. Tudi ti se odpri, odpri se v globino. — Daj mi roko! Vem, da nerad voditi se daš; samo trenutek še potrpi, moj sin. Ne zapiram ti vrat, hočem samo, da varen bo v življenju tvoj korak.«

Kot vidite iz teh dveh naključno izbranih pesmi, Milena Šaruga ne stremlje za rimo za vsako ceno, kot to delajo drugi domači pesniki. Kaže, da je svetovanje Edvarda Kocbeka vzela zelo resno. Še naprej pa je zelo kritična do svojih izdelkov, kar ji tudi eden izmed vzrokov, da je knjižica izšla šele na jesen njenega življenja.

Š. Sobočan

SPET SPREMENBA NA VRHU

Zadnje tedne je dobil v naši skupni akciji za izbor Pomurca meseca največ glasov gledališki igralec Evgen Car iz Ljubljane, sicer rojak iz Dobrovnika. Njegova prednost pred humoristom Gezo Farkašem je že tolikšna, da ga bo do konca meseca težko prehiteti. Na tretjem mestu pa je za zdaj trdnj zasidran predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan, ki je v prvih treh letošnjih mesecih prepričljivo vodil. Upoštevali bomo vse glasovnice, ki bodo v naše uredništvo prispele najkasneje do 31. maja.

NAJ POMUREC (POMURKA) MESECA

GLASUJEM ZA

5

(Ime in priimek predlagatelja ter naslov)

Jubileji

LUDVIK SAKOVIČ
OSEMDESETLETNIK

Pred kratkim je Ludvik Sakovič iz Zenskovec praznoval visok življenjski jubilej — osemdesetletnico. Jubilar je eden redkih gasilskih veteranov naše pokrajine in ima za seboj izredno bogato društveno dejavnost. V domačem gasilsko društvo se je vključil pred šestdesetimi leti kot mlad fant, že čez leto dni po zgledu očeta prevzel funkcijo orodjarja ter jo opravljal do leta 1988. S svojo izjemno aktivnostjo je veliko pripomogel, da je gasilsko društvo v Zenskovec stopilo v zadnje desetletje stoletnice. Nenehno je spodbujal mlade za delo v gasilskem društvu. Njegova zasluga je, da imajo v društvu še danes uporabno ročno brizgalno, ki daleč naokrog nima konkurence. Dobro se spominja, kako so gasili številne požare s to ročno brizgalno, saj je bila poleg lesenega rezervoarja za vodo in nekaj cevi edino orodje društva.

Sam je s to ročno brizgalno sodeloval pri 50 požarih, največ jih je bilo po končani drugi svetovni vojni. Vesel je, da je danes gasilsko društvo v Zenskovec sodobno opremljeno, saj ima dve motorni brizgalni, orodno vozilo, avtomobilsko cisterno in zaščitno sredstvo za reševanje. Z vese-

ljem tudi ugotavlja, da v Zenskovec že 25 let ni bilo požara, za kar gre prav gotovo velika zasluga preventivnemu delovanju gasilcev. Povedal nam je tudi, da so se z zgraditvijo gasilskega doma razmere za delo bistveno izboljšale. Kljub lepi starosti pa Ludvik Sakovič še vedno prihaja na sestanke gasilskega društva. Za cenjeno delo skozi desetletja je prejel odličja občinske in republiške gasilske zveze. Ob visokem jubileju so mu domači gasilci pripravili prijetno srečanje in mu izročili skromno darilo, bil ga je zelo vesel.

F. Maučec

TUDI TRAKTOR POTREBUJE NEŽNOST

Dovolite mi, da bom nesramen: ko sem se pred kratkim peljal skozi Bolehnečice v Ljutomerški občini, me je pot vodila tudi mimo hiše številka 24. Pred njo sem opazil »ropotijo« in na hitro sem pomislil, da so sredi vasi uredili zbirališče za kovinski odpad. Nato sem zapeljal bliže in prepričal sem se, da tod ni nič

odkritosrčno priznal, na kaj sem sprva pomislil. Prav nič ni bil hud. Če bi bil, se pač ne bi hotel pogovarjati.

»Na svoje sem šel 1984. leta, prej pa sem po 7 let delal v Pragerskem, kjer sem se izučil za splošnega mehanika, in v Tehnostroju v Ljutomeru. Zadnjih 5 let, preden sem odprl obrt, pa

dovolj hitro nabaviti nadomestnih delov ali pa jih ne moremo izdelati v delavnici, čeprav si prizadevamo, da bi kar največ naredili sami.«

Ali veste za koga, ki je izdelal »bate« za traktor? Jaz vem! To je bolehneciški mojster. Ulili so jih sicer v Mariboru, do tisočinke milimetra natančno pa jih je izstružil in sploh obdelal ter seveda vgradil sam. Tako zahtevno delo je opravil na svojem traktorju korming internacional, izdelanem v 1957. letu, ki mu je nekoč prirastel k srcu, saj gre za angleško-nemški in zato zelo kako-

mestne dele praviloma morajo kmetje prinesiti sami. Mojster jim ve svetovati, kod naj gredo, da ne bodo hodili zastoj.

Še nekaj kaže omeniti: veliko mu je do tega, da bi se za popraviljanje kmetijskih strojev usposobilo čim več mladih. »Odkrila« ga je strojna kmetijska šola Maribor, ki mu dodeljuje skupine svojih slušateljev različnih letnikov zaradi praktičnega usposabljanja, k njemu pa prihajajo tudi mladinci, da bi opravili pripravnštvo. V zadnjem času je to omogočil štirim, ki so tudi pri njem uspešno opravili izpit in tako dejansko postali to, za kar so se v šoli teoretično usposabljali. Mojster Šijanec pa vendarle pravi, da je prava pot do delavcev v obrti klasično vajeništvo, kajti le dolgoletna praksa usposobi človeka.

Š. Sobočan

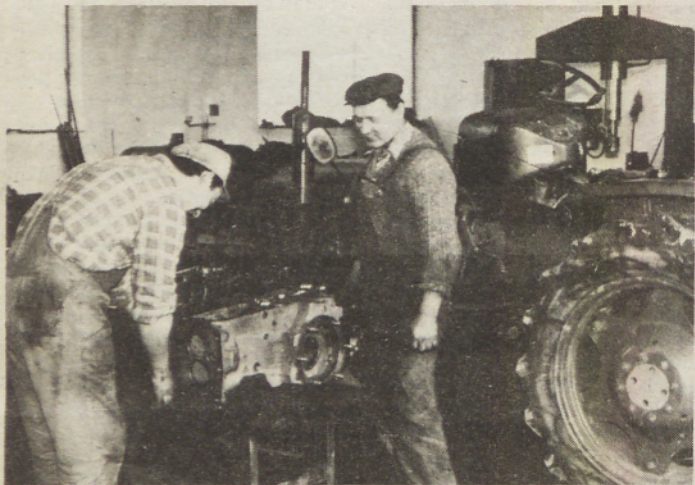
SREČANJE

vostni izdelek. Na njem je preuredil tudi krmilni mehanizem.

»Kmetje premalo skrbijo za svoje traktorje! Ko so imeli konje, so jih morali krmiti, napajati, negovati... Zato so morali vstajati veliko prej, preden so s konji lahko šli na polje. Zdaj pa je drugače: traktor »zakurblajo«, ne da bi pogledali, ali je dovolj vode, ne prekontrolirajo gladine olja, ne signalnih naprav... zato ni čudno, da so okvare pogoste. Hudo je bilo predlani, ko so samo k meni pripeljali 12 traktorjev, ki so jim počili bloki, ker iz njih, hudi zimi navkljub, niso izpuštili vode. Seveda smo jih v moji delavnici zavarili.«

Janez Šijanec je do začetka letošnjega leta plačeval pavšalni davek, zdaj pa je tudi on »knjiagaš«, kar pomeni, da bo obdavčen od dejanskega dohodka, zato mora voditi poslovne knjige. Vanje vpisuje v glavne račune za opravljeno delo, kajti nado-

sem delal pri zasebniku v Podgradju. Vseskozi sem si močno želel, da bi imel svojo delavnico. Najprej sem si jo uredil v garaži pod stanovanjsko hišo, postopoma pa sem prizidal večjo delavnico, a kaj, ko pa je že pretesna. Traktorji namreč zavzamejo veliko prostora, še posebej, ko jih »razdreš«. Šele tedaj se ponavadi pokaže, kaj vse je treba popraviti. Hudo je, če stranka ne more

Traktor je na videz enostaven stroj, ko pa ga razdereš, ugotoviš, da temu ni tako. To večkrat spoznajo tudi nepoklicni popraviljci, potem pa je potrebna pomoč Janeza Šijanca.

Foto: Š. S.

spotakljivega, prej narobe: množica kmetijskih strojev in pripomočkov, ki so v delu ali pa čakajo, da jih bo popravilalec kmetijske mehanizacije Janez Šijanec s svojimi fanti popravil.

»Zunanja podoba res ni vredna velike hvale, a kaj naj storim, ko pa se nisem toliko zaslužil, da bi uredil pokriti prostor za vse stroje, ki čakajo na popravilo.« mi je dejal mojster, ki sem mu

Krajevna skupnost Martjanci

V Martjancih gradijo večnamensko dvorano

V štirih naseljih KS Martjanci: Nemčavcih, Sebeborcih, Noršincih in Martjancih — so konec lanskega leta sprejeli nov samoprispevek, v Krncih in Andrejcih pa bodo razpisali referendum v avgustu. Večino sredstev iz samoprispevka bodo namenili za kanalizacijo, vodovod in modernizacijo cest, preostali del sredstev pa za vzdrževanje objektov v krajevni skupnosti. Najzahtevnejša naloga, ki jih čaka, je vsekakor gradnja kanalizacije v Martjancih, Noršincih in Nemčavcih ter vodovoda v Sebeborcih. Sicer pa načrtujejo modernizacijo ceste Sebeborci—križišče z regionalno cesto Murska Sobota—Mačkovci ter Krnci—Sebeborci. Ti dve cesti sta

bili v občinskem referendumskem programu, ki pa žal ni uspel. V Martjancih trenutno delajo pri večnamenski dvorani pri nogometnem igrišču, ki je montažnega tipa. Dvorana naj bi bila nared do 7. julija, ko bodo v Martjancih praznovali 100-letnico gasilskega društva. Sicer pa naj bi bila namenjena za razne kulturne, zabavne in športne prireditve. Poleg dvorane bodo uredili tudi okolico in dovozno pot. V Martjancih načrtujejo posodobitev ceste proti Noršincem in razširitev mrtvašnice. V Noršincih bodo letos začeli graditi novo mrtvašnico, ceste skozi naselje pa bodo prevlekli z asfalto.

V Nemčavcih bodo nadaljevali

gradnjo dvorane v vaško-gasilskem domu in uredili elektriko v vaškem zvoniku. Sicer pa v Nemčavcih in Martjancih poteka akcija za kabelsko televizijo, letos pa bi tudi radi uredili potrebno dokumentacijo za gradnjo kanalizacije. V Sebeborcih bodo nadaljevali gradnjo mrtvašnice na pokopališču, asfaltirali nekatere vaške ceste in uredili elektriko v zvoniku. S soboško komunalno pa se tudi dogovarjajo o odvzodu odpadkov. Po besedah novega predsednika sveta krajevnega skupnosti Martjanci bodo razvojna programa za Andrejce in Krnce sprejeli ob razpisu referenduma za novi samoprispevek.

F. Maučec

KRAJEVNA SKUPNOST HOTIZA

VRTEC DO DNEVA BORCA

»V vseh treh vaseh, ki jih združuje krajevna skupnost, plačujemo samoprispevek. Na Kapci in v Kotu so ga sprejeli letos za obdobje petih let, na Hotizi pa smo samoprispevek izglasovali pred poldrugim letom, prav tako za 5-letno obdobje. Žal pa zneski, ki jih plačujejo delavci, niso visoki, poleg tega pa se je število plačevalcev zmanjšalo, pač zaradi vse večje nezaposlenosti,« nam je povedal predsednik sveta krajevnega skupnosti Hotiza Viktor Bogdan in nadaljeval:

»Najpomembnejša pridobitev v naših vaseh v zadnjih letih je prav gotovo telefonija. Upam, da bodo naši kraji tudi v prihodnje napredovali, saj so krmilo vaških odborov, ki so svojevrstna gonilna sila, prevzeli mlajši in zagnani vaščani. Na Kapci je to Franc Sobočan, v Kotu Elizabeta Perš, na Hotizi pa Jožko Žižek.«

Pa si oglejmo nekaj delovnih zmag in načrtov! V Kotu so lani preuredili starejšo stavbo in v njej uredili vaški dom, v katerem je tudi manjša dvorana za prireditve. Letos bi Kočani radi potegnili fino prevleko čez pred leti v grobem asfaltirano cesto. Obnovili bodo tudi črpalnice vaškega vodovoda in uredili okolico pokopališča, na katerem bodo postavili večji zabojnik.

Na Kapci so na vaškem domu obnovili ostrežje in namestili novo kritino. K delu so pritegnili soboški Potrošniki, ki ima v objektu trgovino, zato je primaknil izdatno vsoto. Načrtujejo še ureditev ulične razsvetljave, gradnjo nekaj manjših mostov, skrbeli bodo za vaške poti in tako naprej.

»Na Hotizi pa smo letos dali prednost rekonstrukciji dela nekdanjega šolskega poslopja, v

Zelo zagnani predsednik KS Hotiza Viktor Bogdan

katerem je otroški vrtec. Le-tega obiskuje 33 otrok in so skupaj s svojimi vzgojiteljicami prebivali v neprimernih prostorih. Del stavbe smo tudi že prekrili, načrtujemo pa bomo slavnostno odprli ob prazniku krajevnega skupnosti 4. julija. Vrednost del je 1 milijon dinarjev. Od tega je 50 odstotkov zagotovil občinski proračun, 35 odstotkov vzgojnovarstvena organizacija, 15 odstotkov pa krajevna skupnost oziroma vaški odbor Hotiza. Domačini bomo prostovoljno uredili okoli-

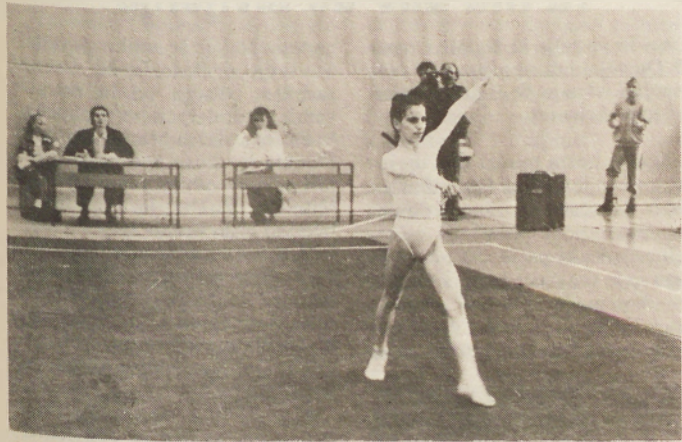
co. Če pa bomo imeli denar, bomo pozneje uredili še tisti del stavbe, ki ga upravlja vaška skupnost,« je spet povzel besedo zelo zagnan predsednik sveta krajevnega skupnosti.

Hotiza je obmurska vas. Ima več zaselkov. Eden izmed njih je Brezovec ali po domače Mirišče in je v bližini Mure. Krajevna skupnost si je močno prizadevala in končno ji je uspelo dobiti nekaj denarja, da bodo v kratkem asfaltirali 500 metrov dolg krak proti temu naselju. Podvzivali so se tudi Miriščani, od koder bo gospodinjstev združilo denar in tako omogočilo asfaltiranje 110 metrov dolg krak iz smeri zaselka. Žal pa cesta še vedno ne bo celoti posodobljena in bo nekaj sto metrov makadama morali počakati na boljše čase.

»Na Hotizi smo letos obnovili brod in obrežna pomola, tako da je zdaj dostop do tega prevoznega sredstva bolj varen. Letos bi radi naredili še prizidek k črpalnici vaškega vodovoda ter namestili dodatni rezervoar in opalko. Ne bomo pa zanemarjali tudi poljskih poti in jih bomo po možnosti dobro utrili z gramozom,« je sklenil predsednik Viktor Bogdan.

Š. Sobočan

Športno ritmična gimnastika

Maričeva in Djordjevičeva
šesti

V Murski Soboti je bilo republiško prvenstvo v športno-ritmični gimnastiki za pionirke in kadetinke. Sodelovalo je 21 tekmovalk iz petih klubov, vse pa so izpolnile normo za nastop na državnem prvenstvu, ki bo ob koncu tedna v Varaždinu. Na tekmovalstvu so sodelovale tudi tri mlade Sobočanke in dosegle lep uspeh. Pri pionirkah je zmagala Reharjeva (Narodni dom), domačinka Špela Marič je bila šesta, Nina Toplak pa sedma. Pri kadetinkah je zmagala Rakuševa (Moste), Jasna Djordjevič iz Murske Sobotice pa je bila šesta. Djordjevičeva je tudi med šestimi kandidatkami, ki bodo julija sodelovale na evropskem prvenstvu v Lizboni na Portugalskem. Prvenstvo je v sodelovanju z Gimnastično zvezo Slovenije pripravil športno-ritmični klub Murska Sobotica.

Badminton

Lebar dvakratni republiški
prvak

V Lendavi je bilo republiško prvenstvo v badmintonu za pionirje in pionirke. Sodelovalo je 17 tekmovalcev in tekmovalk iz 6 klubov. Lep uspeh so dosegli predstavniki Mladosti iz Lendave, saj so osvojili več prvih mest. Najuspešnejši je bil Zec Lebar — osvojil je naslov republiškega prvaka pri st. pionirjih posamezno in skupaj z Mirjano Nagy v mešanih dvojicah, v moških dvojicah pa je bil drugi. Naslov republiškega prvaka sta pri ml. pionirjih osvojila tudi Lendavčana Pečanič — Horvat. Druge uvrstitve Lendavčanov: ml. pionirji: Miloš Pečanič drugi, Danilo Kuprič četrti; mešane dvojice: Pečanič — Utroša tretja. St. pionirji: Andrej Nemec četrti. Pohar — Doma tretja. St. pionirke: Mirjana Nagy tretja, M. Nagy — Horvat drugi, Bokan — Simona tretja, S. Nagy — Kezele četrti ter Nemec — S. Nagy četrta v mešanih dvojicah.

Rokoborba

Zec tretji, Šafarič peti

V Zagrebu je bilo državno prvenstvo pionirjev v rokoborbi v grško-rimskem slogu. Sodelovalo je okrog 250 tekmovalcev, med njimi so bili štiri predstavniki ABC Pomurke iz Murske Sobotice in dosegli lep uspeh. Najbolje se je odrezal Slavko Zec, v kategoriji do 60 kg je zasedel tretje mesto. Mojmir Šafarič je bil v kategoriji do 60 kg peti. Dejan Kuhar (50 kg) in Dejan Kovačič (55 kg), ki sta nastopila prvič, sta izpadla v predtekmovalju. Najuspešnejši pomurski pionir Zec je v borbi za tretje mesto premagal Švarca iz Zagreba.

Judo

Štiri tretja
mesta

V Völsbergu v Avstriji je bilo mednarodno tekmovanje v judu za mlajše mladince. Sodelovalo je nad 200 tekmovalcev iz petih držav, med njimi so bili tudi judoisti sobočkega Partizana in dosegli lep uspeh, saj so osvojili štiri tretja mesta. Bronaste kolajne so osvojili: Pavlič in Vehab v kategoriji do 50 kg, Šuruga v kategoriji do 65 kg in Sadi v kategoriji do 86 kg. Sedmi pa so bili: Čuk (45 kg), Mazouzi (59 kg) in Kerec (71 kg). T. K.

Breznik in
Lešnjak peta

V Celju je bilo republiško člansko prvenstvo v judu. Sodelovala sta tudi Breznik in Lešnjak iz Lendave. Breznik je nastopil v kat. do 60 kg, Lešnjak pa do 71 kg. Zasedla sta 5.—8. mesto. Oba tekmovalca sta tudi sodelovala v Völsbergu v Avstriji in dosegla enako uvrstitev.

Srečanje
mesarjev

Konec tedna, 18. aprila, so se v Murski Soboti na tradicionalnem srečanju, že 8. po vrsti, srečali delavci Mesne industrije Pomurja iz Murske Sobotice in Mesne industrije Primorske iz Nove Gorice.

Srečanje so popestrili z merjenjem moči v desetih športnih panogah. Najuspešnejši so bili gostitelji.

Boris Hegeduš

SEMINAR

Center za vzgojo kadrov pri Športni zvezi Murska Sobotica pripravlja v maju in juniju letos seminarje za inštruktorje nogometa in organizatorje športne rekreacije. Prijave zbirajo na Športni zvezi Murska Sobotica, Mladinska 3, do 25. maja letos.

SRL — moški

Kančona lestvica					
STT Rudar	26	22	1	3	689:535 45
P. BAKOVCI	25	19	3	4	708:558 41
Inles Riko	26	18	3	5	668:578 39
Preddvor	26	16	4	6	672:602 36
Jadran	26	14	6	6	656:602 34
Drava	26	14	4	8	682:624 32
Ljoplast	26	11	4	11	615:585 26
Sešir (— 1)	26	12	2	12	580:545 25
Dobova	26	9	2	15	630:663 20
Ormož	26	9	1	16	520:563 19
Ferrotehna	26	9	0	17	620:730 18
V. Nedelja	26	7	1	18	557:544 15
Krško	26	6	1	19	572:684 13
Dol (— 4)	26	0	0	26	483:748 0

PNL

Rezultati — 20. kolo					
Bakovci-Benkovi 1:1					
Polana-Lipa 4:1					
Verzej-Mladost 6:0					
Odranci-Dobrovnik 1:1					
Ljutomer-Črenšovci 1:1					
Titina-Bakovci 0:0					
Verzej	20	13	6	1	44:13 32
Titina	20	7	9	4	32:25 23
Odranci	20	9	5	6	23:18 23
Črenšovci	20	9	5	6	33:30 23
Dobrovnik	20	9	4	7	38:22 22
Bakovci	20	9	4	7	28:25 22
Ljutomer	20	8	6	6	32:32 22
Isakovci	20	6	6	8	29:28 18
Polana	20	6	5	9	25:31 17
Lipa	20	5	10	10	26:47 15
Benkovi	20	3	8	9	20:30 14
Mladost	20	3	3	14	20:49 9

I. MNL MS

Rezultati — 19. kolo					
Radgona-Gančani 1:0					
Rogašovci-Tromejnik 4:0					
Čarda-Salovci 5:3					
Grad-Rakičan 2:2					
Serdica-Cankova 0:3					
Dokležovje-Brattonci 0:0					
Rogašovci	19	15	3	1	68:18 33
Grad	19	11	5	3	35:20 27
Rakičan	19	9	6	4	45:27 24
Dokležovje	19	8	7	6	35:24 23
Salovci	19	6	7	6	42:37 19
Gančani	19	7	4	8	34:32 18
Tromejnik	19	8	2	9	30:41 18
Cankova	19	6	5	8	37:38 17
Čarda	19	6	5	8	30:41 17
Brattonci	19	4	3	12	31:46 11
Radgona	19	4	3	12	23:55 11
Serdica	19	3	4	12	20:51 10

II. MNL MS

Rezultati — 19. kolo					
Vrlec — Tešanovci					2:7
Filovci — 11 plavih					3:2
Križevci — Prosenjak					1:1
Romah — Pušča					3:2
Pucanci — Apače					2:1
Hodoš prosti					
Pucanci	18	12	2	4	53:27 26
Hodoš	17	12	1	4	52:33 25
Romah	18	11	1	6	56:34 23
Filovci	17	10	3	4	43:26 23
Tešanovci	18	9	1	8	41:40 19
Apače	17	8	2	7	45:40 18
Pušča	17	8	2	7	42:38 18
11 plavih	17	7	1	9	41:43 15
Prosenjak	17	3	3	11	37:60 9
Vrlec	17	2	4	11	33:56 8
Križevci	17	2	2	13	19:65 6

I. ONL Lendava

Rezultati — 16. kolo					
Panonijska-Nedelica 1:0					
Lakoš-Nafta B 2:0					
Mostje-Kapca 1:3					
Graničar-Bistrica 1:2					
Hotiza-Kobilje 2:0					
Bistrica	16	10	4	2	28:22 24
Kobilje	16	10	3	3	29:17 23
Hotiza	16	9	3	4	38:18 21
Kapca	16	9	1	6	33:23 19
Nedelica	16	8	4	4	33:17 16
Nafta B	16	6	2	8	26:29 14
Graničar	16	6	1	9	23:41 13
Lakoš	16	3	5	8	20:33 11
Panonijska	16	3	5	8	13:28 11
Mostje	16	2	4	10	12:27 8

II. ONL Lendava

Rezultati — 10. kolo					
Olimpija-Petiševci 2:7					
Zvezda-Žitkovci 0:1					
Olimpija	10	6	3	1	27:17 15
Žitkovci	10	4	2	4	20:21 10
Petiševci	10	4	1	5	26:27 9
Zvezda	10	1	4	5	14:22 6

PRL — ženske

Rezultati — 8. kolo					
Bistrica-Bakovci 15:5					
Polana-Mladinec 32:9					
Radgona prosta					
Bistrica	6	6	0	0	117:68 12
Polana	6	5	0	1	135:81 10
Radgona	5	2	0	3	50:60 4
Bakovci	6	1	0	5	59:101 2
Mladinec	6	1	0	5	90:141 2

PRL — moški

Rezultati — 3. turnir					
Bakovci-Bistrica 16:18					
Bakovci-Razkrižje 15:19					
Razkrižje-Bistrica 17:17 prek					
Razkrižje	9	8	0	1	206:151 16
Bakovci	9	3	0	6	147:155 6
Bistrica	8	2	0	6	96:143 4

Namizni tenis

Sobočani odlični drugi
v državi

Ekipno državno mladinsko prvenstvo, ki je bilo v Crikvenici, je Sobočanom spet prineslo velik uspeh, saj so osvojili odlično drugo mesto in tako ponovili lanski uspeh, vendar so tokrat nastopili brez lani najboljšega igralca ekipe Janka Orija, ki letos ni več mladinec. Njihova bilanca uspehov na državnih prvenstvih je impozantna, saj so v 25 letih osvojili štiri naslove državnih prvakov, štiri druga mesta, štiri tretja in pet četrtih, s čimer se ne more pohvaliti noben pomurski športni kolektiv.

V predtekmovalju so premagali Lokomotivo iz Vinkovcev s 5:0, Strojno iz Maribora po veliki borbi s 5:4, pri čemer je Kus dobil vse tri partije, in izgubili z Industrogradnjom iz Zagreba s 3:5, vendar to srečanje ni odločalo o njihovi uvrstitvi v finale. V finalu so premagali Ilirijo iz Ljubljane s 5:3, kjer je Rihtarič dobil vse tri partije in v odločilnem srečanju za naslov prvaka izgubili s Kovina—Olimpijo z 2:5. Najboljši v ekipi je bil Boris Rihtarič z rezultatom 10:2 in je bil tretji igralec prvenstva, Tomaž Kus je dosegel rezultat 9:5, Andrej Šapač pa 1:8. Sicer pa so Sobočani v zadnjem trenutku odpotovali na prvenstvo, ker imajo prazno blagajno, nastop pa jim je omogočila RADENSKA in VELETRGOVINA POTROŠNIK, za kar se jima iskreno zahvaljujejo. M. U.

Rokomet

DOBRA IGRA BAKOVČANOV
V TRBOVLJAH

V zadnjem kolu prvenstva v prvi republiški moški rokometni ligi je Rudar v Trbovljah v odločilni tekmi za naslov prvaka premagal Pomurko Bakovce s 27:25. Bakovčani so prikazali odlično igro in za las zamudili, da postanejo prvaki Slovenije. Gole so dosegli: Okreša 7, Petek 6, Buzeti 4, Žugelj in Š. Lovenjak po 3 ter A. Lovenjak 2. Bakovčani so tako zasedli drugo mesto, kar je največji uspeh doslej.

REMI KROGA IN RADGONE

V zadnjem kolu prvenstva v drugi republiški moški rokometni ligi je novi prvak Krog igral v Slovenj Gradcu 23:23. Najboljši strelci: Meolic 5 ter Varga, Lukač in Šernek po 4. Neodločen rezultat so dosegli tudi rokometiški Radgone v srečanju z Velenjem. Igrali so 27:27. Najboljši strelci: Benko 8, Merčnik 7 in Perša 6. Pivovarna je premagala Mladinca s 30:22. Najboljša strelca: Černjavič 6 in Banfi 5. Fužinar pa je premagal Polet z 21:10. Po dva gola so dosegli: Fefer, Kreft in Černela.

Nogomet

Derbi brez zmagovalca

V nadaljevanju prvenstva v slovenski nogometni ligi sta se v Murski Soboti pomerili pomurski ekipi Nafta iz Lendave in domača Mura. Srečanje se je končalo neodločeno, 1:1. Strelca golov sta bila Ratajec v prvem in Vori v drugem polčasu. Srečanje je bilo razburljivo, vendar ne na visoki ravni. Pred okrog tisoč gledalci je sodil Vugdalič iz Ljubljane. V prihodnjem kolu igra Nafta doma s Svobodo, Mura pa gostuje pri Elanu v Novem mestu. Moštvi sta igrali v postavi: MURA — Černjavič, Kardoš, Papič, Bencak, Berendijaš, Gašević, Lopert (Cifer), Filipan (Lesjak), Čirkvenčič, Vori, Šterič (Baranja). NAFTA: Kusek, Mundjar, Pintarič, Šabjan, Žalik, Novak, Graj (Drvarič), David, Herceg, Rob, Ratajec (Dovečer).

Nogomet

Beltinka in Turnišče praznih rok

V triindvajsetem kolu prvenstva v območni slovenski nogometni ligi vzhod sta oba pomurska ligaša gostovala in se vrnila praznih rok. Vodilna Beltinka je nepričakovano izgubila z 0:1 v Slovenj Gradcu, Turnišče pa z enakim izidom z Dravinjo v Slovenskih Konjicah. V prihodnjem kolu igra Beltinka doma z Račami, Turnišče pa s Partizanom iz Slovenj Gradca.

BELTINKA V POLFINALU

V četrtfinalni pokalni nogometni tekmi na območju Slovenije je Beltinka iz Beltincev v Mariboru premagala Kovinarja s 5:3 po streljanju enajstmetrovk. V regularnem času se je tekma končala z 1:1. Strelci za Beltinko so bili: Škaper iz igre ter Zver, Škaper, Kosi in Čontala iz enajstmetrovke. V polfinalu, ki bo v torek (28. maja 1991) v Beltincih, bo Beltinka igrala z Rudarjem iz Velenja.

SOLIDNI POMURSKI ATLETI
V CELJU

V okviru dnevnih celjske atletike je potekal v Celju meddržavni dvoboj atletskih reprezentanc Slovenije in Hrvaške. Na dvodnevem tekmovanju je sodelovalo več kot 500 atletov in atletinj iz Sovjetske zveze, Bolgarije, Avstrije, Hrvaške in Slovenije. Med njimi je bilo kar pet pomurskih atletov, ki so imeli vidno vlogo. Posebej velja omeniti dva zelo solidna nastopa Marije Števanec, ki je v teku na 800 m nastopila celo v slovenski reprezentanci. Dosegla je soliden rezultat (2:15,88) in zasedla četrto mesto. V teku na 400 m pa je tekla 57:99 in bila peta. Manuela Pergar je v teku na 1.500 m s časom 4:49,02 zasedla solidno sedmo mesto, v teku na 800 m pa je dosegla čas 2:16,50 in zasedla šesto mesto. V moški konkurenci je Damjan Špur kljub poškodbam v teku na 100 m dosegel rezultat 11:71. Atila Horvat je v teku z ovirami na 110 m s časom 16:01 zasedel sedmo mesto, Geza Grabar pa je kljub nekoliko slabšim uvrstitvam popravil osebna rekorda na 1.500 m (4:08,05) in na 5.000 m (14:50,97) in prvič tekel pod 15 minutami. G. G.

Osebni rekord Grabarja

V Novem mestu je bil finale letošnjega atletskega pokala Slovenije v tekih na daljše proge. Zbrali so se najboljši slovenski tekači na dolge proge, med njimi je bil tudi Geza Grabar. Zmagal je Rožman (Kladivar), Grabar pa je z rezultatom 30:39,5 z novim osebnim rekordom zasedel peto mesto v teku na 10.000 m. To je letos Grabarjev doleč najboljši rezultat, s katerim se je verjetno tudi uvrstil v finale atletskega pokala Jugoslavije, ki bo junija v Ljubljani.

V Mariboru pa je bil drugi binkoštni tek. Med okrog sto tekači so se lepo odrezali številni pomurski tekači. Geza Grabar iz Tešanovca je bil četrti, Milan Hozjan iz Lendave dvanajsti, Stefan Zver iz Lipe enaindvajseti in Zdravko Mauko iz Radenec štirindvajseti. Med veterani je Franc Koler iz Radenec zasedel sedmo mesto.

UREDNIKOV
STOLPECV Radencih
praznik
tekačev in
rekreativcev

V soboto, 25. maja 1991, bo v Radencih praznik tekačev in rekreativcev — najmnogičnejša športno-rekreativska prireditev maratona treh src, ki jo pod pokroviteljstvom Radenske pripravljata športno in turistično društvo Radenci, sodeluje pa tudi gornjeradgonsko planinsko društvo. Letošnji maraton bo še posebno privlačen in množičen, saj je datum prireditve usklajen z mednarodnim koledarjem atletskih prireditev, posebej še v deželah Alpe-Jadran. Poleg maratona, teka na 42 km in malega maratona, teka na 21 km, ki bo tudi letos šiel za prvenstvo Slovenije, bodo na sporedu še trimski tek na 10 km, planinski pohod 6 km skozi vinorodno Kapelo in čez Janžev vrh, cicibani in pionirji pa bodo tekli na 500 in 800 metrov. Prireditve se bo začela že v petek, na predvečer maratona treh src, saj bo ob 19. uri v kongresni dvorani hotela Radin kulturnozabavna prireditev, na kateri bodo sodelovali: Moped Sov na čelu s Toim, moški pevski zbor

ORGANIZATORJA
ŠPORTNO IN TURISTIČNO DRUŠTVO
RADENCI

XI. MARATON TREH SRC
RADENCI
25. maj 1991
pokrovitelj:

Radenske, karikaturni Sport-skih novosti Rudi Stipkovič, tamburaši iz Črešnjec pri Gornji Radgoni, karateisti iz Murske Sobotice, tovarna Rašica iz Beltincev bo pripravila modno revijo, odprli pa bodo tudi razstavo fotografij z dosedanjih maratonom treh src in karikaturni Rudija Stipkoviča. Zabavni program bo tudi na dan same prireditve, sodelovali pa bodo: cicibani iz radenskega vrta, ritmična skupina iz okoliških sol, rudarski pihalni orkester iz Velenja, mažoretke tovarne Mure iz Murske Sobotice, manekenke Rašice in folklorna skupina iz Beltincev, rogisti in oldtimerji iz Gradca. Pohod na Kapelo se bo začel ob 10. uri, cicibani in pionirji bodo štartali ob 11., maratonce pa ob 15. uri. Doslej najuspešnejši tekači na radenskem maratonu so bili: Mirko Vindiš, ki je na malem maratonu zmagal petkrat, Marko Dovjak, ki je bil trikrat prvi na velikem maratonu, Rezi Filipič in Olga Grm, ki sta po trikrat zmagali v velikem maratonu, ter Andreja Šverc, ki je bila trikrat zmagovalka na malem maratonu. Od pomurskih tekačev je trikrat zmagala Manuela Pergar v trimske tek, po enkrat pa so zmagali Milan Balek v malem maratonu, Edita Banfi, Stanko Balcer in Janez Kodila pa v trimske tek. V soboto bo torej v Radencih velik praznik, saj poleg številnih tekačev in pohodnikov pričakujejo tudi številne obiskovalce. Organizatorji so poskrbeli tudi za te. Na svidenje v Radencih.

Feri Maučec

Huda nesreča na Gibini

Ivan Kernjak, star 45 let, iz Gibine se je v soboto, 18. maja, peljal z osebnim avtom Opel kadet po regionalni cesti Razkrižje—Martin na Muri. Pot ga je vodila skozi Gibino in ko je pripeljal po klancu navzdol, je zaradi domnevnih vinjenosti in neprimerne hitrosti zapeljal na levo stran vozišča. To pa je bilo usodno, saj je ravno tedaj nasproti pripeljal osebni avto Opel vektro, ki ga je vozil Marjan Štaus iz Izakovec. Vozili sta silovito trčili. Kernjak se je hudo poškodoval in so ga prepekljali v bolnico, Štaus pa je utrpel lažje poškodbe. Povsem pa sta zbita avtomobila, saj je na njiju škoda za 620.000 dinarjev.

Izsledili povzročitelja nesreče

Delavci organov za notranje zadeve so Štefanu Franku, 20 let, iz Markišavca dokazali, da je povzročil prometno nesrečo na prehodu za pešce v ulici Iva Loba Ribarja v Murski Soboti v neposredni bližini tovarne Mura. V petek, 17. maja, ob 22.05 je na omenjenem mestu naletel na Dragico Kuzmič, 23 let, iz Murske Sobotice, ki je prečkala cesto. Osební avto jo je podrli, zletela je v zrak, nato pa obležala. Imela je srečo, saj se pri tem ni hujše poškodovala. Priče so povedale za tip avta in nekaj začetnih števk na registrski tablici. Delavci milice so s preverjanjem števk, barve vozila in sledi ugotovili, da bi to mogel biti osumljeni Franko. Pod težo dokazov je to tudi priznal.

STA SE ŠRILANČANA UTOPILA?

Že tako siromašni ljudje iz Turčije, Romunije, Irana... v zadnjem času pa tudi (ali predvsem) iz Sri Lanke (nekdanji Cejlon) prodajo vse, kar imajo, zberejo denar za vožnjo in vodnike, ki jih pripeljejo do slovensko-avstrijske meje. Velikokrat je to območje Pomurja. Tu poskušajo čez mejo, včasih jim to celo uspe, a kaj, ko jih Avstriji vrnejo in in tako ne morejo v »zasedo« obmejnih organov. Povedali pa so, da sta se malo prej utopila 21-letni M. S. in 3-letna deklica. Šrilančanu naj bi na obrežju potoka spodrsnilo in narasla voda je odnesla njega in otroka, ki ga je nosil.

poroke

MATIČNI URADI SO MURSKA SOBOTA —

Damir MATIČ, dipl. ekonomist iz Zagreba, in Cvetka JOŠAR, profesorica angleščine in slovenščine iz Cernelavec; Ludvik NOVAK, mlekár iz Murske Sobotice, in Renata PAVEL, šivilja iz Cernelavec; Robert JANKO, šivalec iz Motvarjevec, in Daninka GYÖREK, šivilja iz Bukovnice; Vinko CENER, stroj. ključavničar iz Cernelavec, in Jožica BARANJA, pakirka iz Vanče vasi; Geza NEMET, ekonomski tehnik iz Čikečke vasi, in Tanja PUCKO, kuharica iz Ivanec; Franc SMOĐIŠ, stroj. ključavničar iz Izakovec, in Vida HORVAT, tekstilna konfektionarka iz Bratonec; Ciril TRATNJEK, komercialni tehnik iz Lipovec, in Cvetka HORVAT, kmetijska tehnik iz Bratonec; Emil DUGONJČ, natakar iz Gančanov, in Brigita MERTUK, šivilja iz Gančanov; Štefan ŠKAFAR, likalec iz Beltince, in Suzana ŠKRABAN, krojačica iz Dokležovja; Andrej SOBOČAN, strojnik iz Murske Sobotice, in Anica KOREN, administrativna tehnik iz Vadarec; Janec ŠTERTAK, lesarski tehnik od Grada, in Jožica ČURMAN, delavka iz Sotine; Aleksander ŠANCA, delavec iz Hodoša, in Silviya PRELEC, tekstilna konfektionarka iz Središča; Martin TRATNJEK, kmetovalec iz Pečarovec, in Suzana BRODER, kuharica iz Pečarovec.

ČESTITAMO!

HUDA LETALSKA NESREČA DVEH ČLANOV SOBOŠKEGA AEROKLUBA

Nebo se je zaprlo nad Jastrebcem

Na planini Jastrebac, kakih 40 kilometrov od Niše, je letalo soboškega aerokluba treščilo v drevo. Je vzrok nesreči slabo vreme ali pa kaj drugega. Umrla pilot Ivan Vogrin in kopilot Darko Štampar

35-letni Ivan Vogrin iz Murske Sobotice naj bi dan potem, ko je prevzel diplomu o uspešno opravljeni višji letalski v Vrhu, dejal: »Sedaj sem dosegel vse, kar sem si v življenju želel, edino ponesrečim se še lahko.« So to bile slutnje? Že prihodnji dan se je zgodila nesreča z letalom piper PA-28

čez tisoč ur letenja. Z uspešno končano višjo letalsko šolo je pridobil še formalno izobrazbo in postal poklicni letalec. Soboški aeroklub si je od njega veliko obetal, prav tako pa tudi od letala piper, ki so ga krstili pred dobrim letom. Prevoz z letalom tudi pri nas v Pomurju ni nič nenavadnega, saj poslovne-

janski vzrok nesreče. Je pa res, da se je nad Jastrebcem, visokim 1400 metrov, že zgodilo veliko nesreč. Domnevamo lahko, da je letalo zaradi slabega vremena (dež in megla) letelo nižje, vzrok za to pa so lahko podatki iz višinomera, ki je kazal napačno. Skoraj pa ni mogoče verjeti, da bi bilo letalo napačno vodeno, čeprav tudi take možnosti ne gre povsem odvreči. Letalo naj bi se namreč začelo predčasno spuščati (37 kilometrov pred pristajalno stezo) in ne 18 kilometrov, kot bi se moralo glede na razmere leta. Preiskava bo, upajmo, dognala pravi (?) vzrok, zdaj pa lahko neuradno zapišemo le izjavo preiskovalnega sodnika iz Prokupja, ki je dejal, da se je letalo soboškega aerokluba zaletelo v drevo, se razbilo, potnik pa sta na kraju nesreče umrla. Ker pa so ju odkrili šele v četrtek, 16. maja, ob 18. uri, reševalne ekipe pa so se do njiju prebile šele ob 20. uri, nimamo uradnih podatkov, ali sta za posledicami nesreče umrla takoj ob udaru ali nekaj ur pozneje. Letalca sta bila med poletom seveda v radijski zvezi s kontrolami leta: v Kraljevu, nato pa v Nišu. Tamkajšnja kontrola leta ju je tudi spremljala na radarju, žal pa je kakih 40 kilometrov pred Nišem izgubila z radarskega ekrana sled o letu.

V ponedeljek so Ivana Vogrina in Darka Štamparja, ki je deloval v zmajarski sekciji Mavrica, položili v grobova. Zapuščila sta svoji ženi, vsak po dva otroka, mnogo prijateljev. Omahnila sta v humanem posilstvu, ko sta hotela s hitrim prevozom rešiti življenje Albancu.

Š. Sobočan

NESREČNO LETALO — Na posnetku naše fotoreporterke Nataše Juhnove je letalo piper (izgovori: pajper), ki ga je aeroklub Murska Sobotica dobil pred letom dni. Na dan slovesnosti se je smrtno ponesrečil zmajar iz Bodonec, zdaj pa pilot in kopilot. Je vmes preklestvo ali nesrečno naključje?

Warrior, s katerim sta se ponesrečila Ivan Vogrin in 32-letni Darko Štampar iz Lendave.

V sredo, 15. maja, navsezgodaj sta pilot Ivan Vogrin, sicer upravnik soboškega aerokluba, in kopilot Darko Štampar, zlatarski obrtnik, odletela s soboškega letališča proti Nišu, od koder naj bi v bolnišnico v Slovenj Gradec na urološki oddelku prepeljala na nujno zdravljenje Štamparjevega prijatelja, 54-letnega Albancu. Smer leta za Ivana Vogrina ni bila neznanka, saj jo je že večkrat preletel, poleg tega pa je imel

že večkrat najemajo letalo, da bi se čim prej prepeljali v določeno smer, recimo v kak obmorski kraj. Žal pa se ta let ni končal srečno. Na ponedeljkovem slovesu od letalca Vogrina je član izvršilnega odbora aerokluba Rudi Cipot dejal: »Nebo se je pred tabo nenadoma zaprlo. Bilo je to nebo, ki si ga prav ti občutil v vsej njegovi širini.«

Kako se je zgodilo? Uradnih podatkov ni in vprašanje je, ali sploh kdaj bodo. Tudi podvomiti je možno, da bo v njih de-

TRI TEDNE PO NESREČI JE 19-LETNI ROBERT RAJH KONČNO DOMA

SPOKOJNI MIR V DOMAČI ZEMLJI

SOŠOLEC BENO TIŠLER JE IZGUBIL SPOMIN

V nedeljo so na pokopališču na Petanjcih položili k večnemu počitku 19-letnega Roberta Rajha, ki so ga dan prej — tri tedne po tragični smrti — končno le uspeli prepeljati v domači kraj. Pogreb je bil veličasten.

Kot smo na kratko že poročali, se je Robertovo mlado življenje končalo na maturitetnem izletu na znanem španskem turističnem območju Lloret de Mar. Bil je dijak 4. a razreda mariborske Srednje šole elektrotehniške in računalniške usmeritve. Skupaj s svojimi 17 sošolci in profesorjem Tonetom Krumpom je v soboto, 27. aprila, z avtobusom celjskega Izletnika odpotoval na maturitetni izlet. Izdatek zanj je bil velik, vendar sta ga starša, oče Franc in mati Marija, le nekako zbrala, saj sta bila ponosna na sina, ki je uspešno končal 4-letno šolanje. Zgrozila sta se, ko so jima iz Španije sporočili, da je sin umrl zaradi posledic prometne nesreče.

V letovišče Lloret de Mar so pripotovali v soboto, 27. aprila, pozno popoldne. Razrednik in dijaki so najprej povečevali, potem pa odšli v diskotek, ki je bil od hotela oddaljen le nekaj minut hoje. Bili so skupaj in v hotel so se vrnili v nedeljo, 28. aprila,

okrog 3. ure. Robert Rajh in njegov šolski prijatelj Beno Tišler iz Selnice pri Mariboru, ki sta se nastanila v isti sobi, pa še nista legla k počitku, kar je v neki meri razumljivo, saj sta bila rešena skrbi zaradi izpitov, končala sta šolo, bila sta mlada in na izletu. Podala naj bi se na nočni potep. V nedeljo, 28. aprila, ob 11. uri, ko naj bi se pred hotelom, v skladu z dogovorom, zbrali vsi dijaki in njihovi profesorji, Roberta in Bena ni bilo. Beno se je čez čas pojavil s prebito glavo, Roberta pa so še naprej pogrešali. Izginotje so prijavili policiji in v nedeljo zvečer zvedeli, da je hudo poškodovan in leži v 40 kilometrov oddaljeni bolnišnici v mestu Gerone. Na cesti pred letoviščem Lloret de Mar naj bi ga povozil španski avtomobilist. Zdravniki mu niso uspeli rešiti življenja in je v četrtek, 2. maja umrl. Ugasnilo je življenje pred, katerim je bila prihodnost, saj je Robert v šoli pridobil izobrazbo oziroma poklic, ki je v sedanjem obdobju informatike in računalništva zelo iskan.

Se je Robert res ponesrečil na cesti? Če bi se to zgodilo doma, bi bilo težko dognati, kako je pravzaprav bilo, kaj šele zdaj, ko se je nit življenja prekinila v tujem svetu in ni zanesljivih prič. In še nekaj je: njegov sošolec, s katerim sta najbrž preostanek noči iz sobote na nedeljo prebila skupaj, se zaradi posledic poškodb (nihče ne ve, kdo in kako mu jih je prizadejal) ne spominja dogodkov v tej noči. Za nestrokovnjake je to čudno, neverjetno, a je mogoče. Znani psihater dr. Jože Lokar je izjavil: »Spominjanje je izredno zapleten in hudo ranljiv proces. Že pri visoki vročini in različnih zastrupitvah, denimo z alkoholom, se človek nekaterih stvari ne spominja, lahko pa se jih spominja slabo

KAM JE IZGINIL 56-LETNI PETER ŽINKOVIČ IZ BORAČEVE?

Ni mu bilo do življenja

Vstal iz postelje in izginil v temo
● Omenjal odhod z doma ● Neuspešno iskanje ● S seboj odnesel tudi skrivnost

Skoraj bosta minila dva meseca, odkar je izginil Peter Žinkovič iz Boračeve. Gre za nekdanjega delovodjo v polnilnici mineralne vode, ki pa je rad pil vino, zato se je svojčas zdravil v Ormožu. Potem je alkohol povsem opustil, žal pa je zbolel na živcih in se upokojil kot 100-odstotni

invalid. Pred manj kot dvema letoma, ko je hčerka Irena, ki jo je imel nadvse rad, odšla v Ameriko in se poročila, je, kot so nam vedeli povedati v Boračevi, spet posegel po kozarcu.

»4. aprila proti večeru je prišel na najin dom, ki je v neposredni bližini njegove hiše. Njegovo vedenje je bilo enako prejšnjim: spil je brizganec in po krajšem klepetu odšel domov. Bil pa je veliko bolj korajžen kot sicer. Rekel je, kot že večkrat prej, da v razmerah, v kakršnih živi, ne zdrži več. Na to njegovo izjavo nisva bila posebno pozorna. Večkrat je tudi rekel, da bi rad kam odšel, če bi le uspel dobiti kako sobo, da doma ne bi bil nikomur

napoti. Naj je še toliko povedal čez svojo družino, je bil vseeno zadržan: »Vsega pa le ne povem!«, je dodal, »nam je povedala Petrova sestra Marija Marinič. Dodala je, da se je brat čutil pri hiši nekako odveč, saj ni imel zaščitnika. Dokler je bila doma hčerka, se je vedno zavzela zanj. Petrova žena Matilda je huda na možovo sestro, še zlasti pa na njenega moža. Govorila naj bi reči, ki da sploh niso res. To naj bi počela zato, ker oni bolj napredujejo. Kar zadeva moža, pa je povedala:

»Ob 22.30 je nenadoma vstal iz postelje, se narobe oblekel ter odšel ven. Mislili smo, da ga žeja in da gre v bife kaj spiti. Ura je bila ena in ker ga ni bilo, smo pustili vrata odklenjena. Zjutraj sem telefonirala njegovemu bratu Ludviku, ki je v Ljubljani, in ga povprašala, ali ni morda prišel k njemu. Bila sem prepričana, da je odšel tja. Odvrnil je, da ga ni bilo. Popoldne sem še enkrat preverila, ali morda ni prišel pozneje. Nato sem izginotje prijavila milici. Še isti dan smo preiskali okolico, a ga nismo nikjer našli. Tudi v Gradcu, kjer ima brata Ivana, ga ni.«

Matilda Žinkovič je vsa iz sebe, saj je izgubila moža. Razumljivo (ali pa ne), je, da po 32 letih skupnega življenja odnosi niso bili več taki kot na samem začetku in v letih pozneje, živeti pa se je dalo, še posebno potem, ko se je Peter odvalil pijače. Po njej je spet segel v zadnjem letu — dveh. Zakaj? »Vsega pa le ne povem!« je bil skrivnostni stavek, izrečen sestri. Je bila vmes huda ljubosumnost?

Žinkovičeva domaćija je na manjši vzpetini, od nje pa pelje vijugasta cesta. Po njej je 4. aprila zadnjič v življenju krenil ponosni mož. Le kje se je ustavil njegov korak? Bo to sploh kdaj znano?

Š. Sobočan

ŠE VEDNO (ALI PA VSE BOLJ) AKTUALNO

HOČEMO OROŽJE!

NA MEJNIM PREHODIH TRATE IN GEDEROVCI ODKRILI TIHOTAPCE OROŽJA

Na mejnem prehodu na Tratah so spet odkrili tihotapca orožja. Potnik N. A. iz Bosanske Krupe je 8. maja v nočnih urah pripotoval iz Avstrije in na vpra-

Puške, pištole in naboji, ki so jih te dni zasegli na mejnih prehodih na Tratah in v Gederovcih. Foto: Š. S.

šanje, ali kaj prinaša za carinjenje, odvrnil, da ima le kavo. Cariniki in miličniki so pri pregledu kombija na podvozju našli plastični zavoj, v njem pa dve malokalibrski puški znamke CBC, izdelani v Braziliji. Orožje so odvzeli, storilcu pa izrekli denarno kazen, ki jo je takoj plačal in se (brez orožja) odpeljal domov.

Istega dne je na Tratah preizkušal srečo H. F., prav tako doma iz Bosanske Krupe. Tudi on »ni imel ničesar«. Ko pa so malo pobrskali, so našli raketo pištolo bruni avtomatik, kaliber 8, poleg tega pa še 25 nabojev. Potnik, ki je zdomec, je plačal kazen, »vročo robo« pa so mu odvzeli.

Drugi dan, 9. maja, so na mejnem prehodu v Gederovcih obravnavali A. M. iz Slavonske Požege. Po poklicu je komercialist, očitno pa potrebuje orožje. V jugu 45 so pri motorju našli malokalibrsko puško, v ventilacijskih cevih pa 40 malokalibrskih nabojev in 20 nabojev za pištolo magnum. Vse to so mu zasegli, plačal pa je 2.000 dinarjev kazni.

Š. S.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega prijatelja, dolgoletnega pilota in upravnika letališča AK Murska Sobotica

Ivana Vogrina

se zahvaljujemo vsem, ki so se ga spomnili ob slovesu.

Člani aerokluba Murska Sobotica

Š. Sobočan

KAKO ČEZ MEJO?

V prvih povojnih letih so morali biti v Čepincih zelo vplivni aktivisti, saj so uspeli ljudi navdušiti za gradnjo združnega doma. Tega so menda sezidali prvi v Sloveniji in tako dokazali, da niso nasprotniki oblasti. Seveda jim je objekt dolgo koristno služil, saj so v njem prirejali razne shode in kulturne ter zabavne prireditve. Naposled so del spodnjih prostorov odstopili Potrošniku iz Murske Sobotice, ki je v njih uredil trgovino in bife.

Za obisk Čepince si nismo izbrali prave ure, kajti dopoldne, ko smo jih obiskali, je bila vas povsem pusta. V vaški trgovini so bili le trije kupci, bife pa je bil zaprt, ga odpirajo šele opoldne. Imeli smo srečo: ura je odbila dvanajsto, tudi nekje od daleč smo slišali zvon, zato so se vrata lokala odprla in postregla nam je prijazna Odrancanka, ki se je poročila s šefom čepinske trgovine.

No, malo družabnosti že ne škodi. Smo pa hoteli dobiti tudi nekaj uradnih podatkov, zato smo se zapeljali k predsedniku vaške skupnosti Vendelu Kozarju. Pripovedoval nam je o načrtih in zdelo se nam je, kot da bi tako »zgodbu« ​​že kje slišali. Naj pojasnimo: problemi, s katerimi se ubadajo v krajevnih skupnostih, oziroma posameznih krajev, so si bolj ali manj enaki. Tudi z dosežki je tako. Pa vseeno zapišimo, kaj nam je povedal:

»Skupaj z Markovčani urejamo notranjost mrliške vežice, kar nas bo stalo 40 000 dinarjev. Na vaše ceste smo v prvi etapi navozili 100 kubičnih metrov gramoza, izdelati smo dali načrti za napeljavo telefonije v Markovcih in Čepincih, kjer naj bi dobili 60

ta, saj je v vas speljana asfaltna cesta. Od kmetijstva, s katerim se ukvarja še precej krajanov, ni veliko dohodkov, ker so pač cene nizke. Imajo pa manjše število zaposlenih. V Čepincih so aktivni gasilci, ki so si postopoma zgradili gasilski dom, kupili orodno vozilo in celo dve brigadni. Za požarno varnost pa bodo poskrbeli še na ta način, da bodo izkopali še nekaj bazenov za vodo. V naselju imajo športno društvo, v katerem so zlasti aktivni nogometaši, vendar ne tekmujejo v ligah, ampak se udele-

Vendel Kozar, predsednik vaške skupnosti Čepinci

Tudi v Čepincih je dopoldne pusto, kot skoraj povsod drugje: ljudje so na delu v tovarnah, na njivah.

telefonov. Radi bi tudi, da bi prišlo do ureditve maloobsejnega prehoda z Madžarsko, ki je za stare Jugoslovijce že bil in tako napreje.

Krajevna skupnost ima pre malo denarnih virov, zato napredujejo počasi. Je pa pomembno, da Čepinčani niso odrezani od sve-

žujejo zgolj turnirjev, na katerih pa so uspešni. Dokaz za to je množica pokalov, ki so razstavljeni na policah vaškega bifeja. Morda pa se bodo boljše organizirali, ko bodo dogradili nogometno igrišče. Tudi na oživitve hokejske sekcije kaže računati.

Š. Sobočan

BAKOVSKI UTRIP — Pri čebelarstvu doma v Bakovcih, kjer ima svoje prostore tudi kinološko društvo, je posebno živahno ob nedeljah, ko tamkajšnji ljubitelji štirinožnih prijateljev urijo svoje pse. Uredili so tudi svoj poligon, s čimer so dane možnosti za še večje uspehe članov bakovskega kinološkega društva. Besedilo in posnetek: M. Jerše

lip bled
lesna industrija

64260 bled, ljubljanska c.32

● vrata ● okna ● obloge ● pohištvo
● opazne plošče

— Do **15 %** popusta za gotovinsko plačilo pri nakupu nad 25 tisoč din

— Brezplačen prevoz do 50 km

Obiščite nas v trgovini Lip Bled v Murski Soboti, Cvetkova 1 a, tel. 069/22 941

SOBOČANI IN SOBOTA

V minulih tednih je prebivalce Murske Sobotice vabil na referendum za krajevni in občinski samoprispevek transparent, na katerem je bilo ime prebivalcev mesta zapisano z ostrivcem (ali celo krativcem?) na prvem vokalu v besedi, torej Sobočani. Pravilno se namreč to ime izgovarja Sobočani (prekm. Sobočan-), čeprav je res, da tudi Slovenski pravopis iz leta 1962 obliko napačno zapisuje s Sobočani, Sobočanke oz. da ne pozna boljše dublete Sobočani, Sobočanke; sploh pa je naglasno znamenje bilo napisano brez potrebe. Verjetno ga je avtor teksta zapisal (postavil) na prvi zlog zato, ker se je zbal, da ne bi imena kdo še bolj neposrečeno izgovoril, namreč Sobočani, po primeru za nedomačine, ki ime za ta naš kraj napačno izgovarjajo z Murska Sobota (ali enako napačno — samo s prilastkom Murska; to drugo delajo tudi domačini, ko se hočejo pred onimi prvimi posebej postaviti, v resnici pa se izkažejo za prava revšeta). Pa od nosnica v tem sestavljenem zemljepisnem lastnem imenu najverjetneje ni nastala od poimenovanja 6. dne v tednu, torej od »sobota«, kot je pred nekaj tedni neki poslušalki Murskega vala zelo sugestivno razložil eden od voditeljev jutranjih oddaj murskosoboškega radia, temveč od osebnega lastnega imena Sobota (Sobota).

Sicer pa, to dobro vem, oboje ljudski glasovanji nista propadli zaradi neposlušnosti jezika tistih, ki so ju pripravljali (a mi je hudo žal, da nista samo zaradi tega!), čeprav bi tudi nanj, na jezik — pa ne le ob referendumi, temveč vedno in povsod v javnem življenju — morali več dati. Pravilno mesto naglasnih znamenj za pomursko metropolino in za poimenovanje tistih, ki živijo v njej, pa bi moral primesti tudi novi slovenski pravopis, ki nastaja prav v tem času.

J. Vugrinec

pisma, mnenja, stališča

POMURJE — POZABljena DEŽELA

Imeli smo obisk iz Ljubljane. Osmega maja je prišel minister za promet in zveze Slovenije, gospod Krajnc s svojim pomočnikom. Šlo je o cestah, železnici in telefoniji. Vsi navzoči smo pričakovali, da bomo zvedeli kaj novega, dobrega, spodbudnega, toda nismo pričakali niti tolažbe.

Kadar pridejo takšni gospodje z Vrha, a ne prinesejo za ljudstvo ničesar, upliva enako, kot če bi udaril človeka po glavi, da se omami. Ko pa pride k sebi, je še bolj besen kot dotlej. V takšnem primeru je bolje, da oni od Zgoraj ne pridejo med ljudstvo.

Telefonija: Ko se je napeljeval telefon v Noršincih prvič, nisem hotel pristopiti k interesentom za telefon, ker se mi je zdel način pridobivanja te dobrine nesramno izkoriščevalen s strani PTT-ja. Ljudje so vse sami kupili, drago plačali, sami delali, in predno so dobili priključek, so morali še krepko plačati PTT-ju. Ko pa je bilo omrežje telefona popolnoma izplačano, si je PTT telefonsko omrežje enostavno prisvojilo. To pa je čisto enostavna obkrajja ljudstva. A nihče si zaradi te kraje nič ne more. Tako je pač in konec. Kdor je hotel imeti to kulturno pridobitev, se je moral dovoliti enostavno okraštiti.

A kaj mi je koristil moj protest proti spekulativnemu, monopolnemu izkoriščanju PTT-ja? Tole! Ob drugi napeljavi telefona v Noršincih sem se priključil k interesentom. Toda razen fizičnega dela sem moral plačati več kot dvojno ceno prvih nabaviteljev telefona. Da se razumemo, nabava ni bila dvakrat dražja v dinarjih, ampak preračunano v nemške marke. Ko pa sem to omenil

PTT-ju, sem dobil odgovor, da bodo morali naslednji nabavitelj telefona plačati še nekajkrat dražje, kot smo plačali mi. Ali naj je to opravičilo kraje PTT-ja in nam tolažba? A za moje pojme smo bili mi obkrajani, četudi bodo PTT-jevci naslednje svoje kliente še bolj obkrajali. Zato menim in predlagam, da bi pravi lastniki razlastili tatove. PTT-ju je potrebno odvzeti vse pravice pri telefoniji, katero so zgradili občani, nato pa naj se ustanovi paralelna firma telekomunikacij, v kateri bodo lastniki tisti, ki so svoj denar vložili.

Ker pa je še velika potreba po tej kulturni pridobitvi, telefonu, je predlagal minister Krajnc, da je treba precej dvigniti ceno impulza in s tem prititi do potrebnega denarja za nadaljnjo zgraditev telefonije. Lepa tolažba za nas plačnike, kaj? Za PTT pa nova možnost kraje.

Kar pa je zadevalo železnico za Prekmurje, ni bilo niti toliko povedano kot tedaj, ko je prišel Jože Smole v M. Soboto pred volitvami. Tudi obljub je bilo manj.

Prvič sem slišal predsednika socialistične zveze, gospoda tovariša Farkaša, da bi se jezil in celo grozil. Grozil je zelo previdno, in ni vedel, kako bi bolj vpludno prišel z besedo na dan. Rekel je le, da so načini, ki jih bo treba uporabiti, da bo prišlo Pomurje do prepotrebnih cest.

Naslednji govornik je bil iz G. Radgone. Ta je bil že ostrejši, a bilo je videti, da se tudi on obvladuje. Kljub temu pa je povedal kar krepke. Rekel je, da imajo Radgončani že izkušnje, kako se da oblast prisiliti. Češ, to so že storili in bodo še krepkeje popri-

jeli, če bo to potrebno.

Pričakoval sem, da se bo oglašil še tretji, ki bo povedal še kaj krepkejšega. Da bo povedal tisto, kar je viselo v zraku in kar se že dalj časa govori. To pa je, da bodo Pomurci zaprli trojanski klanec in s tem blokirali polovico Slovenije na levi strani Save. Toda zaprli je ne bodo tako, kot so to storili šoferji v Radgoni, da so od časa do časa prepuščali promet, pač pa tako, da skozi trojanski klanec ne bo pritekla niti voda.

Dragi Pomurci, če boste storili res kaj takšnega, prošim vas, ne storite to pred osvoboditvijo Slovenije od Jugoslavije. Saj bi si v tem primeru lahko izmislili Srbi in armada, da smo Slovenci nezadovoljni s svojo oblastjo in češ, da potrebujemo njihovo bratsko pomoč, in bi prikorakali k nam. Teh bratov in »naše« ​​armade naj nas Bog obvaruje.

Odgovor v obliki vprašanja je dal minister Krajnc takole: Ali res hočete lepe in široke ceste, po katerih bi se dnevno pretakalo pet ali šest tisoč tovornjakov in bi vam s tem zasmradili vašo čisto pokrajino? To je bil omotičen udarec, na katerega ni nihče odgovoril, vsakdo pa si je mislil, da si kaj takšnega ne želi. Toda ali se po vseh dobrih in lepih cestah pretakajo kolone kamionov? Ali nimajo tovornjaki svoje relacije? In ali je res uničena pokrajina, če ima dobre ceste? Telefonija in dobre ceste spadajo tudi k važnemu delu narodove kulture, katere si želimo, a smo ovirani pri teh dobrinah kulture prav od tistih, ki bi jo morali pospeševati.

J. Urankar

AKCIJA

ZELENI PREKMURJA se s to akcijo pridružujemo slovenskim ornitologom, ki so začeli s to akcijo, da bi opozorili slovenski narod na posledice melioracij.

Že pred časom so se namreč v svetu začeli pojavljati spiski vrst, ki so ogrožene, nastajajo so začele nacionalne Rdeče knjige (Red Data Books). Spiski ogroženih vrst naj bi služili načrtovalcem, zakonodajalcem, naravovarstvenim službam, raziskovalcem, skratka vsem, ki jim je do varstva narave. Veliko dogovarjanj je že bilo, da bi napravili Rdeče knjige v okviru cele Jugoslavije, a narejenega je bilo bore malo. Tako je nastal le slovenski predlog Rdečega seznama ptic Slovenije izpod peresa ornitologa Janeza Gregorija. Izumrla vrsta v Sloveniji, je beloglavi jastreb, domnevno izumrla pa so močvirski lunj, prlvka, planinska vrana in čebelar.

Je pa pri nas veliko ptic, ki so dale v kategorijo »prizadeta vrsta«. Pomeni, da se je njena številčnost zmanjšala na kritično stopnjo. Take so: črna štoklja, orel belorepec, sršenar, mali klikač (klinkač), orel kačar, sokol selec, južna postovka, prepelica, kosec, beločelideževnik, veliki

ZLATOVHRANKA

škruh, pegasta sova, zlatovranka, vodomec, mala čipa ...

Da je v razvitih državah več posluha za ekologijo, je dobro znano, pa četudi je to bolj stvar kulture kot visokorazvite tehnologije. V Nemčiji so se odločili za revitalizacijo močvirij, v Sloveniji so melioracije še zmeraj popularne. Saj se pri nas še zdaj borimo za močvirja, ki so prvobitnega izvora.

In ravno zaradi vsega tega hočemo tudi ZELENI PREKMURJA prispevati svoj delež k tej akciji za ohranitev Zlatovhranke (na Štajerskem je živi samo še 3—5 parov in tam bo v kratkem tudi koncert za njeno ohranitev).

ZLATOVHRANKA (Coracias garrulus) je 30,5 cm velika, živopisna ptica z močnim proti koncu nekoliko kavljastim kljunom. Perje ima azurno modro, po hrb-

tu je opečno rjave barve, krila so živahno modra in med njenim letom, se lepo vidi, da so krila črnoobrobljena. Rep je zelenkasto moder. Zlatovranka izpreže na telegrafskih žicah, strmoglavo pada na leteče insekte. Njen glas je globok in vreseč, ljubi stare gozdove, gnezdi v starih votlih drevesih in ljubi odprto pokrajino. Če boste kaj zanimivega izvedeli o Zlatovranki, nam lahko javite na naslov: ZELENI PREKMURJA, Alija Kardoša 2, 69000 M. Sobota.

Zeleni zastavljamo tudi dve retorični vprašanji:

1. Kdaj se nazadnje videli zlatovranko???
2. Ali jo boste še kdaj!!!

Janez Maroša
Melinci 81

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in Radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si Uredništvo pridržuje pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, sprejeto vsebinsko zasnovano Vesnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pisno skrajša, ali samo pozvame družbeno pomembne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stališča še ne pomeni, da se uredništvo z vsebino strinja. Prispevki na tej strani niso lektorirani.

ZADNJI KOMUNISTIČNI POZOJ

Odgovor g. Evgenu Emriju za SDP v zvezi s člankom — o poslanskem klubu za zaprtimi vrati. Glede na to, da me Evgen Emri že precej časa vse bolj vztrajno in skrivoma zasleduje za mojim hrbtom, mu javno sporočam, da sem ga opazil. Ni me sprovoiral in ga bom ignoriral tudi v bodoče, tako kot doslej.

NEKAJ O NAVEDBAH IZ ČLANKA:

— na omenjenem sestanku nisem bil, niti za njega nisem vedel.

— po pripovedovanju nekatere prisotnih je pobudo o klubu pomurskih poslancev in moji ev. vlogi v njem iznesel na tem sestanku predsednik SO M. Sobota, brez moje vednosti in soglasja.

— v katerikoli varianti ne more občine M. Sobota zastopati v republiški skupščini v tem mandatu nihče drug, kot legitimno izvoljena poslanca iz M. Sobotice v zboru občin.

— še za objektivno obveščanje: veliko pobud, ki so v članku netočno povzete (in sem jih dajal le zaradi originalne ostrine osti) je bilo upoštevanih. Iz stenogramov se zborov RS pa se lahko ugotovi, da sem prvi govoril v skupščini o problematiki manjšarstvih, o občinskem gospodarstvu in kmečki problematiki, narodnostnih manjšinah in Romih, cestah in šolah, plebiscitu in zvezdi, itd., itd.,

— v skupščini sem in bom vedno govoril le pred sklepnim zborom, v začetku smo en drugemu celo ploskali in se tudi smejali, iskreno ali zlonamerno, včasih tudi kdo odide iz dvorane, vendar vse to vzajemno in recipročno, posebno ob boljševidnem nakladanju: nekateri so svoj labodji spev že odpeli, drugi ga prav sedaj.

— odnos s stranko, ki jo zastopam v DPZ je obojestransko koristen, tudi s predstavniki drugih strank ni problemov, žal pa je včasih težko s posameznimi prepotentnejši, kot Evgen Emri.

— usoda in vloga kluba pomurskih poslancev je odvisna od poslancev, Evgen Emri pa ni poslanec.

Za konec pa tole. Ne vem kakšen odnos imata Evgen Emri in SDP, vendar partija, v kateri je Evgen Emri navzven najpametnejši, ne more biti demokratična in nima perspektive pod njegovim patronatom. In ker je ta komunistični TOVARIS to časaoma le spoznal, mu prihajajo iz

podzavesti njegove fobije. Bolestno ga preganja strah pred zatonom njegove zvezde in strah pred demokracijo, ker je politično kastriran od bivših so-komunistov.

Še nekaj o zaničevanju. Kakorkoli Evgen Emrija politično preziram, ga človeško ne zaničujem. Za bolne v duhu skrbi božja previdnost, ker zaničevanja niso vredni. Svojo katarzo je Evgen Emri doživel, ko je v rožičah kot komunistično trobilo pred spomenikom in delavci Panonije jecljal telegram njegove boljševidne vzornice, oz. ko je v soboški skupščini uzurpirano iskal svojo rdečo zvezdo.

Evgen Emri se mi v vsej njegovi veličini zelo smili, ker se njegova era izteka, sam pa tega ne razume. Glede na to, da se najini poti popolnoma razhajata ga ne morem pohoditi, ker ga je pohodil čas, sam pa sedaj premineva kot zadnji komunistični pozoj.

S spoštovanjem!

Janko Halb

TELEFON ZA 50 TISOČAKOV

Na območju krajevnih skupnosti Bodonci, ki jo sestavljata le dve vasi (Bodonci in Vadarci), imajo še veliko makadamskih cest in, glede na to, da občinski referendum ni uspel, ta čas ne kaže, da bi jih kmalu asfaltirali. Predsednik sveta krajevnih skupnosti Bela Drvarič je kljub vsemu optimist, saj upa, da bo občina našla kake druge vire, pa tudi občani delov vasi, kjer bodo modernizirali ceste, bodo izdatneje pomagali. Na njihovem območju denar za tak namen zbirajo zadržaj pretežno s krajevnim samo-

prispevkom, ki so ga uvedli v lanskem decembru za obdobje petih let. Ceste bi radi čimprej uredili zlasti med Zenkovic in spodnjim delom Bodonce, pa med Beznovci, Vadarci in belim križem.

»Letos pa bomo skušali urediti ceste med domačijama Frumen in Bauer v dolžini 1 200 metrov, ki jo bomo dobro utrčili. V načrtu imamo dokončni ureditvi mrliških vežic v Bodoncih in Vadarcih. Tudi del stavbe, v kateri je krajevni urad, bomo obnavljali. Na vrsto bosta prišla gasilska

ljšča, a ga niso zgradili, ker je baje zmanjkalo denarja. Je pa nujen, ker voda nima kam odtekat,« je orisal prizadevanja v tem delu Goriškega prijazen sogovornik, ki predsedniške funkcije ne opravlja daljše obdobje, se je pa že dodobra zganil.

»Ta čas si prizadevamo tudi za razširitev telefonskega omrežja in s tem možnost priključitve novih naročnikov. Telefonsko centralo, ki ima zdaj 200 števil, bodo razširili za nadaljnjih 170. Doslej se je za telefon prijavilo

◀ Bela Drvarič, predsednik sveta KS Bodonci.

domova: v Bodoncih notranjost, v Vadarcih pa bodo nadzidali gasilske garaže. Radi bi uredili dve avtobusni postajališči pri nekdanji gostilni Štivan (z vsake strani ceste po eno), v zaselku Griže pa smo »dolžni« urediti eno postajališče, ki ga uporabljajo potniki iz naše krajevnih skupnosti, medtem ko so eno že uredili Šalamenci. Skušali bomo dobiti denar za izkop kanala na območju Bodonce in Vadarec, ki je bil v načrtu, ko so meliorirali zem-

51 Bodončanov in 47 Vadarčanov. Za centralo so že plačali vsak po 7 500 dinarjev, naslednji obrok za omrežje je 10 000 dinarjev. Poštariji so nam poslali predračun, iz katerega izhaja, da bodo Bodončani morali dati za en telefonski priključek 37 216 dinarjev, Vadarčani pa kar 49 682 dinarja. Že v kratkem bodo kupili povezovalni kabel, ostali material pa postopoma,« je sklenil izjavo bodonski predsednik.

Š. Sobočan

V občini 4.800 osebnih avtomobilov

V gornjeradgonski občini število motornih vozil nenehno narašča. Tako je sedaj registriranih 4.800 osebnih avtomobilov, 455 tovornjakov in 2.197 traktorjev. Vzporedno s tem pa tudi narašča število šoferjev. V občini je 6.970 voznikov kategorije B in 2.700 voznikov mopeda. Žal pa se ceste bistveno ne izboljšujejo.

F. Klemenčič

V Šalovcih ne mirujejo

Emil Šebok, predsednik sveta KS Šalovci, kamor spadajo še Dolenci, nam je povedal, da s samoprispevkom, ki so ga uvedli za obdobje 1989—1994, sicer ne zberejo toliko denarja, da bi lahko uredili vse reči, ki so skupnega pomena, nekaj pa le, zato rezultatov ne manjka. Tako bodo v tem letu denar združevali za dokončno ureditev mrliške vežice, h kateri bodo naredili prizidek. Denar iz samoprispevka bo tudi potreben zaradi sofinanciranja 600 metrov dolge ceste med Markovci in Dolenci, za kar naj bi krajevna skupnost primaknila 120 000 dinarjev (60 odstotkov Šalovci in 40 Dolenci). Vzdrževali bodo še poljske in druge ceste, ki ne bodo tako kmalu prekriti z asfaltom. V Šalovcih bodo denar rabili še za ureditev kanalizacije v združenem domu, v Dolenci pa bodo denar dali za ureditev okolice mostne tehnice. Šalovčani nameravajo olupiti proce-

lje združnega doma, v katerem so trgovine, pošta, krajevni urad in še kaj. To bo toliko nujnejše, ker je na nasprotni strani ceste vzniknila nova stavba — zasebno gostišče in se na tem mestu tako oblikuje vaško središče.

Š. S.

Zlata harmonika '91 ob Gajševskem jezeru

Radio Murska Sobota in turistično društvo Brank iz Branoslavec organizirata 16. junija 1991 območno srečanje Zlata harmonika Ljubečne 1991, katere finale bo oktobra v Ljubečni. Vabimo harmonikarje-frajtonarje, da se tekmovanja udeležijo. Prijave pošljite na naslov Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota s pripisom Za zlato harmoniko Ljubečne '91 ali se oglasite osebno do 10. junija. V prijavi napišite — naslova dveh skladb, ki ju boste izvajali — avtorje. Ena skladba mora biti obvezno narodna. Z nekaterimi harmonikarji smo postali že prijatelji, za nastop se odločite tudi vi.

KRAJEVNA SKUPNOST STROČJA VAS

POPRAVEK

SKLEPA o razpisu referenduma za uvedbo sprememb in dopolnitev programa krajevnega samoprispevka za naselja: Stročja vas, Pristava, Podgradje, Rincetova Graba, Presika in Nunska Graba (Uradne objave Pomurje št. 13/91).

Zadnji odstavek 5. člena se pravilno glasi: Glasovalec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če se strinja z dopolnitvami programa, oz. obkroži »PROTI«, če se ne strinja z dopolnitvami programa.

Predsednik skupščine KS Franc Čeh, l. r.

SVET OSNOVNOŠOLSKEGA VZGOJNOIZOBRAŽEVALNEGA ZAVODA, MURSKA SOBOTA

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA

ORGANIZACIJSKE ENOTE OŠ EDVARD KARDELJ MURSKA SOBOTA

Imenovan je lahko kandidat, ki: — izpolnjuje pogoje glede strokovne izobrazbe določene v 137. členu Zakona o osnovni šoli, — ima strokovni izpit in najmanj pet let delovnih izkušenj v vzgojnoizobraževalnem delu; Izbrani kandidat bo imenovan za dobo štirih let. Začetek dela 1. september 1991.

Kandidati pošljejo prijave z dokazili v 8-ih dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovnošolski vzgojnoizobraževalni zavod, Trstenjakova 73, Murska Sobota. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30-ih dneh od objave razpisa.

OBMOČNA ORGANIZACIJA SVOBODNIH SINDIKATOV POMURJA MURSKA SOBOTA

Razpisuje dela in naloge za nedoločen čas

PRAVNIK

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom morajo kandidati izpolnjevati še pogoje: — diplomirani pravnik s pravosodnim izpitom — 2 leti delovnih izkušenj na področju delovnega prava

Rok prijave 14 dni od objave. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po poteku roka objave.

Prijave z dokazili morajo kandidati poslati na naslov: Območna organizacija svobodnih sindikatov Pomurja Murska Sobota, Alija Kardosa 2/II.

Zbiralna akcija Rdečega križa

V četrtek, 30. maja, bo potekala slovenska akcija Rdečega križa za zbiranje oblačil, obutev in drugega. Vanjo se bodo, kot vsako leto, vključile tudi pomurske občine.

V mestu Murska Sobota bodo pripravljene stvari, ki naj jih darovalci odložijo pred vhodnimi vrati, pobirali mladi člani Rdečega križa, in sicer od 17. do 19. ure. Odprto bo tudi zbiralno mesto na sedežu občinskega Rdečega križa. Zbirali bodo obleko, otroško obutev, oblačila in drugo, darovalce pa prosijo, da pripravijo ali odstopijo le uporabne stvari.

V Ljutomeru bodo mladi pobirali, kar bo odloženo pred vrati, zbiralno mesto pa bo tudi na sedežu Rdečega križa. Sicer pa darovane stvari na Rdečem križu sprejemajo vse leto. Krajevne organizacije Rdečega križa bodo akcijo organizirale po svoje.

V Gornji Radgoni bodo imeli zbirna mesta za oddajo odstopljenih predmetov. Ta bodo na sedežu Rdečega križa, na dvorišču pri občini, v Vrtni 3, Mladinski 7, na Delavski poti in pri domu upokojencev. V Radencih bodo stvari zbirali pri bivšem gasilskem domu na Kapelski cesti v radenski osnovni šoli.

Zbirali jih bodo tudi v Lendavi, prav tako na določenih zbirnih mestih.

Splošno gradbeno podjetje POMURJE p.o. Murska Sobota, Štefana Kovača 10, v stečaju

objavlja po sklepu stečajnega senata

JAVNO DRAŽBO za prodajo naslednjih rabljenih osnovnih sredstev:

1. tovorno vozilo MAGIRUS, tip 232 D22, l. 1974, izključna cena 208.000,00 din
2. tovorno vozilo RABA, l. 1978, izključna cena 126.000,00 din
3. tovorno vozilo IKARUS, tip IK 132, l. 1979, izključna cena 99.000,00 din
4. tovorno vozilo TAM, tip 110 T 10K, l. 1979, izključna cena 55.920,00 din
5. tovorno vozilo TAM, tip 75 T 3B, l. 1981, izključna cena 32.940,00 din
6. tovorno vozilo IKARUS, tip IK132, izključna cena 17.000,00 din
7. tovorno vozilo TAM, tip 170 T 14, izključna cena 24.500,00 din
8. osebno vozilo GOLF, tip JGLD, l. 1985, izključna cena 65.000,00 din
9. osebno vozilo ZASTAVA 128 CL, l. 1986, izključna cena 44.550,00 din
10. osebno vozilo LADA 1200 — KARAVAN, l. 1984, izključna cena 30.906,00 din
11. osebno vozilo ZASTAVA 101 GTL 55, l. 1986, izključna cena 28.870,00 din
12. osebno vozilo ZASTAVA 128 CL, l. 1986, izključna cena 40.500,00 din
13. osebno vozilo ZASTAVA 128 CL, l. 1986, izključna cena 37.800,00 din
14. osebno vozilo R 4 TLJ, l. 1985, izključna cena 17.600,00 din
15. traktor — nakladalec SKIP IMP, l. 1982, izključna cena 90.000,00 din
16. nakladalec STT, l. 1979, izključna cena 24.000,00 din
17. priklopno vozilo TEHNOSTROJ, tip APL3, l. 1967, izključna cena 14.800,00 din
18. stolpni žerjav LM 25/A 30, l. 1969, izključna cena 124.000,00 din
19. stolpni žerjav LM 45 A/55 l. 1964, izključna cena 136.000,00 din
20. tovorno dvigalo, tip OD — 1000, l. 1979, izključna cena 398.000,00 din
21. gradbeno dvigalo SKIP GD 4, l. 1967, izključna cena 24.900,00 din
22. gradbeno dvigalo PROGRES GD 25, l. 1985, izključna cena 19.500,00 din
23. konzolno dvigalo OPREMA 250, l. 1982, izključna cena 15.900,00 din
24. nabijač WACKER, izključna cena 3.200,00 din
25. silos za beton GRADIS 4 m³, izključna cena 3.800,00 din
26. prekladalni silos B-4, l. 1969, izključna cena 3.600,00 din

V izključno ceno osnovnega sredstva ni vračunan prometni davek, le-tega je dolžan poravnati kupec. Javna dražba bo v soboto, 1. 6. 1991, ob 10. uri v Strojno-kovinskem obratu na Bakovski cesti. Osnovna sredstva si je možno ogledati na dan dražbe med 7,00 in 9,00 uro. Interesenti morajo uro pred začetkom dražbe vplačati varščino v višini 10 % od izključne cene. Osnovna sredstva se prodajajo po načelu »ogledano-prodano«.

UGODNA CENA EVROPSKA KVALITETA

SHIMANO
URBAN
BICYCLE
Bicycle
THOMSON

GORSKO KOLO BP CYCLE
MOUNTAIN BIKE

18 PRESTAV. zensko ali moško

ZA SAMO 6.450 din

HOLLAND LOOK (trideset) 5.500 din
za skupinski nakup nudimo popust in obroke

INFORMACIJE BESS PRO MARKET

PRODAJA TEL. 064 300 935 FAX 302 556

Vredni smo zaupanja!

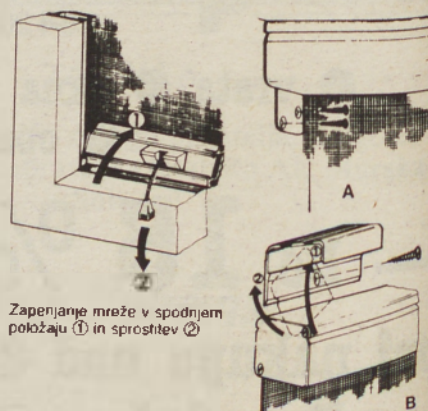
Odprimo okna, naužijmo se zraka, ne bojmo se komarjev!

KOVINOPLASTIKA JE ONEMOGOČILA KOMARJEM VSTOP V SPALNE IN BIVALNE PROSTORE S KOMARNIKOM P IN KOMARNIKOM R.

KOMARNIK P je namenjen za okna in balkonska vrata s polkni, KOMARNIK R pa za okna in balkonska vrata v samostojni izvedbi ali v kombinaciji z roletami.

- hitra montaža in preprosta uporaba
- učinkovito prezračevanje prostorov
- mreža je ojačana s steklenimi vlakni.

VSE INFORMACIJE IN MONTAŽA:
AGROMAT, PTUJ, tel.: (062) 773-314
Informacije in prospekti:
KOVINOPLASTIKA LOŽ
61386 STARI TRG PRI LOŽU
Tel.: (061) 707-422, fax: (061) 708-466

Prikaz bočne pritrditve KOMARNIKA P in zaskočna pritrditev KOMARNIKA R

KOVINOPLASTIKA LOŽ: »Komarji, STOP!«

*Pomlad bo na tvoj vrh prišla
in čakala, da prideš ti;
in sedla bo na rožna tla
in jokala, ker tebe ni.*

V SPOMIN

Boleč je spomin na 27. maj, ko bo minilo pet let, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Franc Partl

iz Pertoče

Odšel si tja, kjer ni bolečin, kjer ni trpljenja, le večni pokoj, blažen mir. Spomin nate pa bo ostal z nami do konca dni. Prisrčna hvala vsem, ki obiskujete njegov prezgodnji grob in na njem prižigate sveče.

Žalujoči vsi najdražji

*Polje, kdo bo tebe ljubil,
ko bom jaz v grobu spal.
Ljubila te bo bridka solza,
ki na grob kaplja.*

ZAHVALA

V 57. letu starosti nas je po kratki in težki bolezni zapustil dragi in nadvse ljubljeni mož, oče, tast, dedek, brat, zet in sorodnik

Karel Rajnar

iz Murskih Črnc

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so ga v tolikšnem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje. Hvala tudi gospodu kaplanu za pogrebni obred, govorniku g. Kosednarju in pevkam za odpete žalostinke. Posebna hvala zdravniškemu osebju ušesnega oddelka bolnišnice v Rakičanu in Avtobusnemu prometu iz Murske Sobote.

Žalujoči: žena Emilija, hčerka Silva, zet Evgen, vnuka Uroš in Janja, brat Alojz, sestre Draga ter Sarika, Trezika in Anica z družinami iz Kanade in ostalo sorodstvo

*Kako bi dihal rad,
poslušal, gledal, sedel med vami,
katero vmes povedal, pa me tišči teptan
nad mano grob prerani.*
(O. Župančič)

V SPOMIN

23. maja bo minilo pet let, polnih žalosti in bolečine, odkar nas je zapustil naš dragi

Ludvik Lendvaj

iz Moštanec

Hvala vsem, ki se z dobro mislijo v srcu ustavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in mu prižigate sveče.

Vsi tvoji

*S svojim vedrim nasmehom
vsakega osrečiti si znal,
pred usodo neizprosno
sam nemočen si obstal.*
S. Kosovel

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče in dedek

Štefan Varga

iz Brezovec 75

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so darovali vence, cvetje in nam izrekli sožalje ter vsem, ki ste se v tako velikem številu poslovali od njega.

Iskrena hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Žalujoči vsi njegovi

*Teško je slovo,
zadnje slovo od najbližjih,
a če že je smrt odrešenje
od trpljenja,
naj bi bila bolečina tistih,
ki ostajamo,
manj boleča.*

ZAHVALA

Boleč je spomin na 1. maj, ko nas je v 58. letu starosti zapustila naša draga žena, mama, tašča, sestra in teta

Neža Linhard

iz Serdice

Ob nenadni in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki ste prišli od blizu in daleč, da bi drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje, vence in za sv. maše.

Hvala župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke.

Besedo zahvale smo dolžni tudi družini Kosednar iz Veščice. Vsem, ki se z lepoto mislijo ustavite ob njenem grobu — iskrena HVALA.

Žalujoči: mož Alojz, sin Alojz, hčerke Vera, Trezika z možem Štefanom, Tončka z možem Janezom, Helena z možem Jožetom, brat in sestre ter ostalo sorodstvo

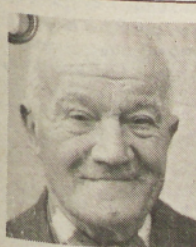
LJUBI BABICI

Neži

V SLOVO

Kratek čas sva se poznali, pa vendar vem, da imeli sva se neizmerno radi. Hvala.

VNUKINJA TEA

*Oh, kako boli, ko ljube starše izgubiš.
Ostali so sledovi vajinih pridnih rok,
ki cenil jih bo tudi pozni rod.
Vso ljubezen sta nam dala,
za vse, prav vse, še enkrat srčna hvala*

V SPOMIN

Boleč je spomin na 8. maj, ko bo minilo leto dni, odkar nas je zapustil dragi oče in stari oče

Alojz Pečič

iz Veržaja

in 14. julij, ko bo minilo 5 let od smrti mame

Ivane Pečič

roj. Vinkovič
iz Veržaja

Odšla sta tja, kjer ni bolečin, kjer ni trpljenja, le večni blažen mir, vendar bo spomin na vaju ostal med nami do konca dni. Hvala vsem, ki počastite njun spomin.

Žalujoči vsi, ki smo vaju imeli radi

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je 7. maja zapustil naš dragi oče, dedek in pradedek

Martin Smej

iz Odranec,
Vezna ulica 10

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence, šopke in za svete maše ter dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvala g. duhovniku, govornici in pevcem.

V SPOMIN

29. aprila 1991 je minilo 6 let, odkar nas je zapustila naša draga mama in babica

Ana Smej

iz Odranec,
Vezna ulica 10

Hvala vsem, ki se je še spominjate, obiskujete njen grob ali vsaj za hip obudite spomin nanjo.

Žalujoči: sin Vinko, hčerke Marija, Rozalija in Verona z družinami

*Vsi bodo dosegli svoj cilj,
le jaz ga ne bom dosegel;
ognja prepoln, poln sil
neizrabljen k pokoju bom legel.*
(S. Kosovel)

ZAHVALA

V 32. letu nas je nepričakovano za vedno zapustil naš dragi mož, očka, sin in brat

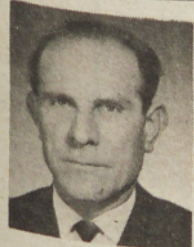
Iztok Kerčmar

iz Križevca v Prekmurju

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, mu darovali številne vence in šopke, nam izrekli ustno ali pisno sožalje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi mnogo prezgodnji zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo dr. Marjanu Kiršnerju, g. duhovniku za poslovljeni obred in pevcem za odpete žalostinke. Prav tako tudi iskrena hvala MPZ Štefan Kovač, kolektivoma OŠ Gornji Petrovci in KD Kajuh, Ernestu za odigrano Tišino in dobrim prijateljem iz Avstrije.

Vsem, iskrena hvala!

Žalujoči: žena Nada, hčerkici Matejka in Mojca, mama, oče, sestra in ostalo sorodstvo

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

Po daljši in hudi bolezni je v 65. letu starosti nehalo biti plemenito srce dragemu očetu, dedku in svaku

Jožetu Dominiču

iz Rakičana

Z bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem, botrini, sorodnikom, znancem in dobrim sosedom, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence, cvetje in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se zdravniškemu osebju bolnišnice v Rakičanu, posebej medicinskima sestram Zdenki Bogdanič in Metki Vlač.

Naša iskrena hvala tudi gospodu kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, darovalcem za svete maše ter govorniku KS g. Karoliju za poslovljene besede ob odprtem grobu.

Hvala tudi Štefanu Berkeju za pomoč v najtežjih trenutkih. Vsem še enkrat — iskrena hvala.

8. maj 1991

Žalujoči: sinova Srečko in Jožek, hčerka Darinka, snahi Viktorija in Milena, zet Dominik ter vnuki Tadej, Denis, Danijel, Doris, Jasmina, Jožica in vsi njegovi

GRADIJO VODOVOD

Vučja Gomila, naselje, ki spada v krajevno skupnost Tešanovci in šteje 330 prebivalcev, sodi med tiste kraje na Goričkem, ki še nimajo asfaltiranih cest, število prebivalstva pa se nenehno zmanjšuje. V tem kraju so sicer v zadnjih letih veliko naredili za razvoj, žal pa zamujenega ni mogoče nadomestiti kar čez noč, saj se po besedah predsednika vaškega odbora Štefana Ferenceka iz samoprispevka zbere bore malo denarja, drugih sredstev pa praktično ni. Z dobro voljo kra-

janov so v zadnjem obdobju zgradili dva vodovoda in uredili vodovod na pokopališču, zgradili betonski most čez potok v naselju, obnovili vaško-gasilski dom in zgradbo osnovne šole, uredili mlekarino in zgradili dva pomožna transformatorja. Trenutno gradijo vodovod za zaselek Trtkova in Ambružev breg, kjer je 15 hiš. Vodovod v glavnem financirajo krajanji sami. Vsako gospodinjstvo je doslej prispevalo po 10.000 dinarjev, nekaj sredstev pa tudi soboška

občina. Vodovod bodo predvidoma dogradili do prvega junija letos in ga predali namenu. S tem bodo rešili težave s pitno in tudi gasilno vodo v kraju. Pripravlja se tudi na gradnjo nove mrliške veže na pokopališču. Do jeseni bodo poskrbeli za potrebno dokumentacijo, potem pa začeli graditi. Sredstva bodo zagotovili iz samoprispevka in prispevkov krajanov. Razširiti nameravajo tudi telefonijo. V kraju imajo 37 telefonov, 30 pa je novih naročnikov, ki pa bodo prišli do telefonov šele, ko bodo na pošti v Bogojini postavili novo telefonsko centralo. V Vučji Gomi, kjer imajo pet obrtnikov, bodo v kratkem dobili še enega, ki se bo ukvarjal z izdelavo in prodajo avtomobilske opreme. Delavnico si ureja v prostorih osnovne šole, kjer je že zasebna trgovina. Sicer pa krajanje Vučje Gomile najbolj žulijo slabe ceste, katerih vzdrževanje zelo veliko stane. Na okrog 25 kilometrih cest bi morali letos navoziti okrog 500 kubičnih metrov gramoza, izkopati nekaj jarkov in jih splinirati. Prav tako bi morali tudi čim prej urediti plast zemlje pri vaško-gasilskem domu, ki drsi. Vsega tega pa v enem letu ne bo mogoče narediti, zato že sedaj razmišljajo o razpisu novega referenduma za sprejem samoprispevka, ki poteka februarja prihodnje leto. Brez podaljšanja samoprispevka namreč ne bo mogoče rešiti vseh načrtovanih nalog.

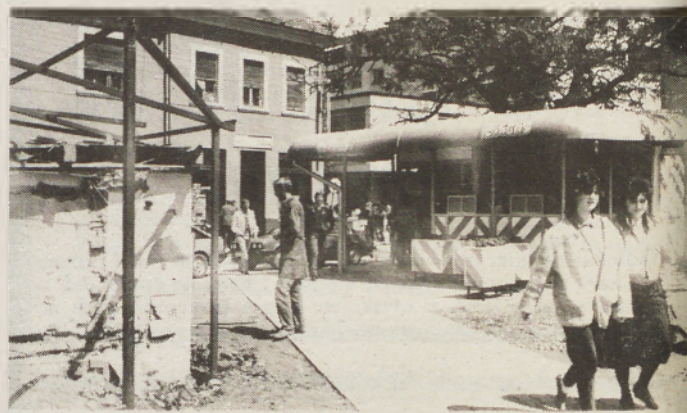
F. Maučec

V Baški vse nared za letovanje

Pomurski otroci že več kot 30 let letujejo v otroškem domu Dane Šumenjak v Baški na otoku Krku. Prva leta so v domu letovali tudi odrasli, medtem ko je sedaj izključno namenjen otrokom. Za organizacijo letovanja skrbi Center za socialno delo Murska Sobota. Upravnik doma Bojan Nemec zagotavlja, da bo letovanje v Baški kljub vsemu normalno in prijetno. Prebivalci Baške so z vzdrževanjem objekta zelo zadovoljni, saj je ponos kraja. Tudi za letošnja obnovitvena dela bodo porabili nad milijon dinarjev. Prihodnje leto pa naj bi denar vložili tudi v ureditev zunanega videza doma. Sredstva za letošnja dela so v glavnem zagotovili iz lanske oskrbnine. Letos os v oskrbni dan (za 10 dni je 1.700 dinarjev) vračunali še 150 dinarjev. Sicer pa je v 10-dnevnem letovanju 1.200 dinarjev za prehrano in bivanje, 300 za prevoze in 50 turistično takso. Stroški po občinah bodo nekoliko višji od 1.700 dinarjev, ker je potrebno dodatno zbrati še denar za organizacijo in vzgojno osebo. V izmeni bo lahko letovalo okrog 230 otrok. Baška torej pričakuje pomurske otroke.

F. Klemenčič

LANGAŠ

Po skoraj petmesečni zamudi so v bližini avtobusne postaje v Murski Soboti končno odprli novi kiosk Langaš. Čeprav so ga marljivi delavci natančno postavili na temelje, pobarvali in uredili pot, vsa dela še vedno niso opravljena. Prve dni (po 16. maju) so za pripravo jedi uporabljali še stari kiosk.

Zvezda, ki je lastnik starega in novega kioska za prodajo na hitro pripravljenih jedi (v glavnem piščancev, ocvrtega krompirja in langašev), bo tako obdržala enega najboljših prodajnih prostorov v središču mesta. Pravijo sicer, da je kiosk le začasna rešitev, vendar v to ne verjamejo preveč, saj so za vse podobne »nakazni« govorili, da so začasne.

Kakorkoli — vsaj ime kioska Langaš je izvirno in primerno!

bbp, aj

IZJAVA DELAVCEV SREDNJEŠOLSKEGA CENTRA TEHNIŠKO PEDAGOŠKE USMERITVE MURSKA SOBOTA

PROTEST dijakov proti letošnjim zaključnim izpitom čedalje bolj razkriva vse slabosti obstoječega šolskega sistema. Obenem pa je ta protest čedalje manj naperjen proti zaključnim izpitom in čedalje bolj dobiva pomen opozorila, ki naj v zavesti slovenske javnosti postavi v ospredje šolstvo kot dejavnost vitalnega pomena za slovenski narod. Zaradi tega, in ker nočemo, da bi naša napovedana stavka v četrtek, 23. 5. 1991, pomenila samo dan, ko ne bo pouka, izjavljamo, da je dijaški protest v tem kontekstu deležen našega razumevanja.

V Murski Soboti, dne 21. maja 1991.

LOVREČICA

Prvi gostje 20. junija

Radgončani imajo v Lovrečici urejeno počitniško naselje, kjer vsako leto letujejo številni občani. V osmih izmenah po 10 dni bodo tudi letos preživeli svoj letni dopust mnogi Gornjeradgončani oziroma prebivalci Gornje radgonske občine in še nekateri drugi. Sezona se bo začela 20. junija in končala 8. septembra. Prvotno določene cene letovanja v predsezoni 157 dinarjev za člane in 223 za nečlane ter 165 za člane in 235 dinarjev za nečlane v sezoni, bodo morali povišati približno za 15 odstotkov zaradi višjih stroškov.

Pred kratkim so predstavniki delovnih organizacij, ki imajo svoje hišice oziroma zmogljivosti za letovanja, pripravili vse potrebno za letovanja. Pri urejanju plaže pa so tudi pomagali gasilci iz avstrijske Radgone. Slednji namreč ob koncu vsakoletne sezone prihajajo na letovanje v Lovrečico. V Lovrečici je 55 prostorov s tremi ali večimi posteljami, kjer bodo lahko številni občani preživeli svoj dopust. Za dobro razpoloženje gostov pa bo poskrbelo osebje z neumornim Feliksom Neuvitom.

F. Klemenčič

GANČANI

Gradili bodo mrliško vežo

Najzahtevnejša naloga, ki se je nameravajo lotiti letos v Gančanih, je gradnja nove mrliške veže. Potrebno dokumentacijo že imajo, sedaj pa iščejo izvajalca del. Ker denarja ne bo dovolj, bodo mrliško vežo gradili etapno. Poleg samoprispevka računajo tudi na prstovoljno delo in prispevke krajanov. Poleg tega bi radi uredili športno-rekreacijski center, zgradili bi nekatera igrišča (mali nogomet, odbojka). Kaj več pa za letos ni mogoče pričakovati, pravi nova predsednica Sveta Krajevne skupnosti Gančani Anica Bugar. Precej denarja namreč porabijo za vzdrževanje nekaterih objektov (ulična razsvetljava, ceste), vodovod pa tako vzdržuje 240 uporabnikov. Prav tako morajo precej sredstev vlagati v vzdrževanje smetišča, nekaj denarja pa gre tudi za društva, ki so v kraju zelo aktivna.

F. M.

GOSTILNA SIJARTO-ŠPILAK PUCONCI

OBVEŠČA CENJENE GOSTE, DA SO RAZŠIRILI SVOJO PONUDBO OD SOBOTE IMAJO TUDI PICO IN MESO Z ŽARA 25. in 26. MAJA PA VAS VABIJO NA PRIZNANE KOLIBNE Z BUJTO REPO.

REGIJSKO SREČANJE MLADIH TEHNIKOV

Bistre glave in spretno roke

Okoli 300 mladih iz vseh pomurskih osnovnih, pa tudi nekaterih srednjih šol je sodelovalo na regijskem tekmovanju mladih tehnikov. Pripravila ga je Zveza organizacij za tehnično kulturo, potekalo pa je pod geslom RAZISKUJMO, USTVARJAJMO IN TEKMUJMO. Mladi modelarji, maketarji, energetiki, raziskovalci, inovatorji, strojniki, računalničarji, izumitelji, agrotehnik, fotografi, radioamaterji, konstruktorji in drugi so bili minuli teden gostje osnovne šole Dane Šumenjak v Murski Soboti, kjer so pripravili tudi razstavo svojih izdelkov. Ob koncu minulega tedna so se v Lendavi pod pokroviteljstvom Naftne pomerili še mladi kemiki. 40 najboljših srednje- in osnovnošolcev iz Pomurja se bo v soboto, 25. maja, udeležilo republiškega srečanja mladih tehnikov v Novem mestu. Ali bodo najboljši od tam odšli tudi na zvezno tekmovanje v Niš, pa še ni znano.

LiK

RAZSTAVA NEMŠKIH OVČARJEV

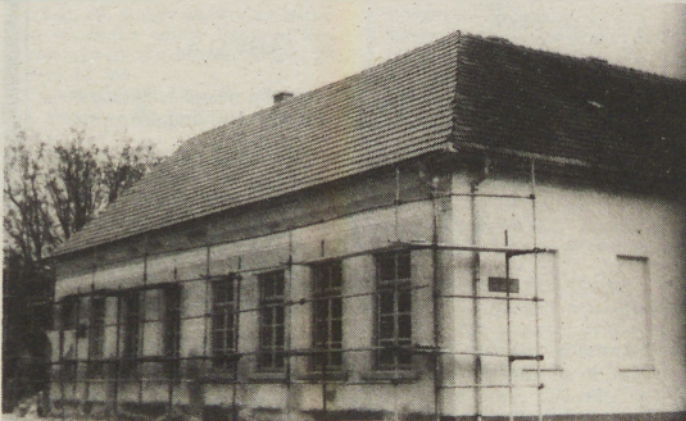
HOTIZA

Kinološko društvo Borejci—Vanča vas, ki vključuje 50 članov, je na Tišini pripravilo razstavo nemških ovčarjev. Sodelovalo je 78 psos iz Avstrije, Italije in Slovenije.

Glavni sodnik na ocenjevanju je bil Theo Luohbauer iz Nemčije, njegov pomočnik pa Peter Potočnik iz Ljutomer. Najboljšim so podelili priznanja in pokale. Tekmovanje si je ogledalo lepo število obiskovalcev. Predsednik kinološkega društva Borejci—Vanča vas Marjan Baranja je bil s prireditvijo zelo zadovoljen.

frku

PREUREDITEV VRTCA

Krajevna skupnost Hotiza je ob finančni pomoči lendavske občine začela obnavljati zgradbo osnovne šole, kjer je vrtec. Vaščani Hotize so že delno prekrili streho, gradbeni delavci pa preuredili notranje prostore, menjali okna, uredili pa bodo še centralno ogrevanje. V načrtu imajo tudi ureditev fasade. Tako so hotiškim malčkom in njihovim vzgojiteljicam obetajo udobnejši in privlačnejši prostori.

Besedilo in posnetek: J. Ž.

MURSKA SOBOTA,
Ciril-Metodova ulica
50, tel. 22 219, 22 809,
21 136, telefax: 21 136

MURSKA SOBOTA,
Kidričeva 33 a
Podjetje BIM,
izvoz-uvoz za

BAKOVCI, Vrtna ul. 8

NOVO! NOVO!

**Stopite
v poletje z
lahkimi
športnimi
oblačili!**

široko porabo:
mehčalci, ple-
nice, detergenti
in šamponi

Z VESTNIKOVIM VLAKOM V ZASAVJE NA SLAVJE 1. JUNIJA!

Ogledali si bomo Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Medijske toplece, Vače, ki so geometrijsko središče Slovenije, Izlake, Sveto goro (znano zasavsko romarsko pot), Valvazorjevo kapelo, Čebine, planinske domove, cerkve in gradove... Jedli, pili in zabavali se bomo v hrastniški športni dvorani. Nastopali bodo: **BOŽIDAR WOLFAND-WOLF, BRANE DRVARIČ, skupina NOOPY, MAŽORETKE** in humorist **GEZA**. Cena izleta je 700 din.

VOZNI RED VESTNIKOVEGA VLAKA:

	ODHOD	PRIHOD
Murska Sobota	6.20	22.05
Bellinci	6.27	21.57
Veržej	6.36	21.48
Ljutomer	6.44	21.39
Ljutomer mesto	6.47	21.37
Ivanjke	6.58	21.24
Ormož	7.17	21.14
Ptuj	7.37	20.54
Pragersko	7.55	20.34
Trbovlje	9.08	19.20
	PRIHOD	Hrastnik 19.20 ODHOD

JELOVICA